

1080.

Na osnovu člana 14 Zakona o eksproprijaciji („Službeni list RCG”, br. 55/00, 12/02 i 28/06 i „Službeni list CG“, br. 21/08, 30/17, 75/18, 33/24 i 53/25), Vlada Crne Gore, na sjednici od 19. februara 2026. godine, donijela je

ODLUKU

O UTVRĐIVANJU JAVNOG INTERESA ZA NEPOTPUNU EKSPROPRIJACIJU NEPOKRETNOSTI RADI IZGRADNJE ENERGETSKOG OBJEKTA STS 10/0,4kV „BUNAR GAŠOVIĆA 2” SA UKLAPANJEM U VN MREŽU, KO KLIČEVO, OPŠTINA NIKŠIĆ

Član 1

Utvrđuje se javni interes za nepotpunu eksproprijaciju nepokretnosti na dijelu sljedećih katastarskih parcela:

- kat. parcela br. 3341/2 KO Kličevo, svojina fizičkog lica Jovanović Nikše, u obimu za nepotpunu eksproprijaciju od 9m²;
- kat. parcela br. 3787/1 KO Kličevo, susvojina fizičkih lica Radnić (Milivoje) Angelina, Šljukić (Milivoje) Marija i Nikčević (Milivoje) Zlatana, u obimu za nepotpunu eksproprijaciju od 55m²;
- kat. parcela br. 3786/1 KO Kličevo, susvojina fizičkih lica Radnić (Milivoje) Angelina, Šljukić (Milivoje) Marija i Nikčević (Milivoje) Zlatana, u obimu za nepotpunu eksproprijaciju od 42m².

Član 2

Svrha nepotpune eksproprijacije je izgradnja energetskog objekta STS 10/0,4kV „Bunar Gašovića 2” sa uklapanjem u VN mrežu, u zahvatu KO Kličevo, Opština Nikšić.

Član 3

Korisnik nepotpune eksproprijacije je DOO „Crnogorski elektrodistributivni sistem” Podgorica (CEDIS).

Član 4

Postupak nepotpune eksproprijacije nepokretnosti iz člana 1 ove odluke sprovede Uprava za nekretnine - Područna jedinica Nikšić.

Član 5

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 11-011/26-384/3

Podgorica, 19. februara 2026. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
mr **Milojko Spajić**, s.r.

1081.

Na osnovu člana 14 Zakona o eksproprijaciji („Službeni list RCG“, br. 55/00, 12/02 i 28/06 i „Službeni list CG“, br. 21/08, 30/17, 75/18, 33/24 i 53/25), Vlada Crne Gore, na sjednici od 12. marta 2026. godine, donijela je

ODLUKU

O UTVRĐIVANJU JAVNOG INTERESA ZA NEPOTPUNU EKSPROPRIJACIJU NEPOKRETNOSTI RADI ZAMJENE DVA 35 KV KABLOVSKA VODA OD TS 35/10 kV „OBOD” DO TS 35/10 kV „CETINJE” I POSTAVLJANJA OPTIČKOG KABLA

Član 1

Utvrđuje se javni interes za nepotpunu eksproprijaciju dijela sljedećih nepokretnosti:

- kat. parcela br. 3013/1 KO Cetinje I, „livada 2. klase“, svojina 1/1 Martinović Vojislav, u površini za nepotpunu eksproprijaciju od 37 m²;
- kat. parcela br. 3013/1 KO Cetinje I, „livada 2. klase“, susvojina 1/3 Martinović Branislav, 1/3 Martinović Ilija, 1/6 Domm Kristina, 1/6 Martinović Nebojša, u površini za nepotpunu eksproprijaciju od 23 m²;
- kat. parcela br. 3009/1 KO Cetinje I, „njiva 2. klase“, susvojina 1/2 Popović Ljubomir, 1/2 Popović Radule, u površini za nepotpunu eksproprijaciju od 5 m²;
- kat. parcela br. 3006 KO Cetinje I, „dvorište“, susvojina 1/2 Vuletić Dragana, 1/2 Vuletić Mirko, u površini za nepotpunu eksproprijaciju od 7 m²;
- kat. parcela br. 3011/2 KO Cetinje I, „livada 3. klase“, svojina 1/1 Vujović Vojsilav, u površini za nepotpunu eksproprijaciju od 5 m²;
- kat. parcela br. 2993/8 KO Cetinje I, „dvorište“, svojina 1/1 Vujović Đorđe, u površini za nepotpunu eksproprijaciju od 4 m²;
- kat. parcela br. 2993/9 KO Cetinje I, „dvorište“, susvojina 1/2 Pavlović Milan, 1/2 Pavlović Mirko, u površini za nepotpunu eksproprijaciju od 10 m²;
- kat. parcela br. 2993/3 KO Cetinje I, „dvorište“, svojina 1/1 Čosović Nebojša, u površini za nepotpunu eksproprijaciju od 5 m².

Član 2

Svrha nepotpune eksproprijacije je izgradnja energetskog objekta - zamjena dva 35 Kv kablovska voda od ts 35/10 kV „Obod” do TS 35/10 kV Cetinje” i postavljanje optičkog kabla.

Član 3

Korisnik nepotpune eksproprijacije je DOO “Crnogorski elektrodistributivni sistem” Podgorica (CEDIS).

Član 4

Postupak nepotpune eksproprijacije nepokretnosti iz člana 1 ove odluke, sprovedeće Uprava za nekretnine - Područna jedinica Cetinje.

Član 5

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u “Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 11-011/26-804/3

Podgorica, 12. marta 2026. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
mr **Milojko Spajić**, s.r.

1082.

Na osnovu člana 17 Zakona o saradnji Crne Gore sa dijasporom - iseljenicima („Službeni list CG”, broj 2/26), Vlada Crne Gore, na sjednici od 16. aprila 2026. godine, donijela je

**ODLUKU
O OBRAZOVANJU SAVJETA ZA SARADNJU SA
DIJASPOROM - ISELJENICIMA**

Član 1

Ovom odlukom obrazuje se Savjet za saradnju sa dijasporom - iseljenicima (u daljem tekstu: Savjet) i utvrđuju njegov sastav, zadaci i druga pitanja od značaja za njegov rad.

Član 2

Izrazi koji se u ovoj odluci koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu.

Član 3

Savjet čine:

1) **predstavnici dijaspore – iseljenika:**

- Stanka Pejanović, Republika Srbija,
- Vuk Filipović, Republika Srbija,
- Prof.dr Muamer Kalić, Bosna i Hercegovina,
- Ammar Miraščija, Bosna i Hercegovina,
- Alija Šukurica, Republika Hrvatska,
- Milica Radojičić-Mikulić, Republika Hrvatska,
- Pedja Ašanin Gole, Republika Slovenija,
- Vildan Ramusović, Republika Slovenija,
- Nedžad Nurković, Savezna Republika Njemačka,
- Fadil Azemović, Savezna Republika Njemačka,
- Edin Latić, Veliko Vojvodstvo Luksemburg,
- Enver Korać, Veliko Vojvodstvo Luksemburg,
- Jasmin Novaj, Sjedinjene Američke Države,
- Senad Perazić, Sjedinjene Američke Države,
- Refik Akova, Republika Turska,
- Hilmi Erdem, Republika Turska,
- Juan Vladimir Martinovich, Republika Argentina,
- Stella Maris Arnijas, Republika Argentina,
- Marinko Cullafiq, Republika Albanija,
- Šefkija Ćeman, Republika Kosovo,
- prof.dr Zećir Ramčilović, Republika Sjeverna Makedonija,
- Dragan Vrbničanin, Republika Italija,
- Hajran Pepić, Švajcarska Konfederacija,
- Seadin Dino Kolar, Kanada,
- Emrah Hot, Kraljevina Nizozemska,
- Mirela Avdić, Kraljevina Švedska,
- Alexandre Miloš Marković, Republika Francuska,
- Jelena Popović, Republika Austrija,

- Olivera Zorić, Republika Kipar,
- Mihailo Mandić, Australija,
- Nicolas Klisich, Urugvaj,
- Mirza Redžić, Japan;

2) predstavnici organa državne uprave:

- Mirsad Azemović, ministar dijaspora,
- Ervin Ibrahimović, ministar vanjskih poslova,
- Danilo Šaranović, ministar unutrašnjih poslova,
- Anđela Jakšić-Stojanović, ministarka prosvjete, nauke i inovacija,
- dr Tamara Vujović, ministarka kulture i medija,
- dr Vojislav Šimun, ministar zdravlja,
- Damir Gutić, ministar socijalnog staranja, brige o porodici i demografije,
- Nik Gjelošhaj, ministar ekonomskog razvoja,
- mr Simonida Kordić, ministarka turizma,
- Fatmir Gjeka, ministar ljudskih i manjinskih prava;

3) predsjednik nadležnog odbora:

- Duško Stjepović, predsjednik Odbora za međunarodne odnose i iseljenike Skupštine Crne Gore;

4) predsjednici opština sa najvećim brojem dijaspora – iseljenika:

- Rahman Husović, predsjednik Opštine Rožaje,
- Nihad Canović, predsjednik Opštine Plav,
- Sanel Balić, predsjednik Opštine Gusinje,
- Samir Agović, predsjednik Opštine Petnjica,
- Genci Nimanbegu, predsjednik Opštine Ulcinj,
- Aleksandar Grgurović, predsjednik Opštine Danilovgrad,
- Dušan Raičević, predsjednik Opštine Bar,
- Đole Lutovac, predsjednik Opštine Berane;

5) predstavnici drugih institucija i udruženja:

- Jelena Orlandić Medojević, koordinatorka za dijasporu u Matici crnogorskoj,
- Suljo Mustafić, predsjednik Bošnjačkog vijeća u Crnoj Gori,
- Faik Nika, predsjednik Nacionalnog savjeta Albanaca u Crnoj Gori,
- Ramo Barčić, potpredsjednik Romskog savjeta u Crnoj Gori,
- dr Momčilo Vuksanović, predsjednik Srpskog nacionalnog savjeta Crne Gore,
- mr Kadrija Kurpejović, generalni sekretar Savjeta muslimana Crne Gore,
- Zvonimir Deković, predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća Crne Gore,
- prof. dr Nedeljko Latinović, direktor instituta za interdisciplinarnu i multidisciplinarnu studiju na Univerzitetu Crne Gore,
- Damir Ramović, urednik Satelitskog programa na Radio-Televiziji Crne Gore,
- Pavle Radovanović, potpredsjednik Privredne komore Crne Gore,
- mr Dragana Otašević, NVO „Centar za politike migracija i multikulturalizam – Center for migration and multiculturalism policies“;

6) istaknute ličnosti koje su se afirmisale u oblastima saradnje sa dijasporom – iseljenicima:

- Nenad Stevović, Republika Srbija,
- dr Azra Honsić Bećirovski, Savezna Republika Njemačka,
- dr Anđela Mićanović, Veliko Vojvodstvo Luksemburg,
- Edon Alibegu, Sjedinjene Američke Države,
- Nejra Borišić-Šukalić, Bosna i Hercegovina,
- dr Aleksandar Videnović, Sjedinjene Američke Države,
- dr Milenko Kujović, Savezna Republika Njemačka.

Član 4

Zadaci Savjeta, u skladu sa članom 18 Zakona o saradnji Crne Gore sa dijasporom - iseljenicima su da:

- razmatra sprovođenje strategija i zakona, koji se odnose na pitanja od interesa za dijasporu - iseljenike;

- inicira preduzimanje aktivnosti koje se tiču očuvanja jezika, kultura i tradicija dijaspore - iseljenika, privredne, naučne i sportske saradnje dijaspore - iseljenika sa Crnom Gorom, jačanja zajedništva i pripadnosti Crnoj Gori, položaja i prava dijaspore - iseljenika u Crnoj Gori i zemljama prijema, organizovanja dijaspore - iseljenika, informisanja i povezivanja, kao i druge aktivnosti od interesa za Crnu Goru i dijasporu - iseljenike;

- daje mišljenje o pojedinim pitanjima u vezi sa dijasporom - iseljenicima, na zahtjev nosilaca saradnje;

- donosi kodeks ponašanja članova Savjeta;

- usvaja i podnosi Vladi godišnji izvještaj o svom radu, do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu.

Član 5

Savjet donosi Poslovník o radu.

Član 6

Stručne i administrativno-tehničke poslove za potrebe Savjeta obavlja Jasmin Lukačević, v. d. sekretara Ministarstva dijaspore, sekretar Savjeta.

Sekretar Savjeta ima pravo na mjesečnu naknadu za rad u Savjetu u visini od 50% prosječne bruto zarade u Crnoj Gori u prethodnoj godini.

Naknada iz stava 2 ovog člana isplaćuje se iz budžetskih sredstava Ministarstva dijaspore.

Član 7

Danom stupanja na snagu ove odluke prestaje da važi Rješenje o imenovanju Savjeta za saradnju sa dijasporom – iseljenicima („Službeni list CG“, broj 29/19).

Član 8

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj:11-01/26-1360

Podgorica, 16.aprila 2026. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
mr **Milojko Spajić**, s.r.

1083.

Na osnovu člana 34 stav 3 Zakona o državnoj imovini („Službeni list CG“, br. 21/09, 23/25 i 160/25), Vlada Crne Gore, na sjednici od 26. marta 2026. godine, donijela je

ODLUKU

O DAVANJU PRETHODNE SAGLASNOSTI OPŠTINI PLJEVLJA RADI OTUĐENJA NEPOKRETNOSTI – URBANISTIČKE PARCELE BROJ 394 I 395

1. Daje se prethodna saglasnost Opštini Pljevlja radi otuđenja nepokretnosti i to:

- urbanističke parcele broj 394, koja se nalazi u okviru DUP-a „Potrlica“, a koju čini katastarska parcela broj: 2806/19, površine 387 m², iz lista nepokretnosti broj 3170, KO Pljevlja, Opština Pljevlja, po procijenjenoj vrijednosti 45€/m², odnosno po ukupno procijenjenoj vrijednosti od 17.415,00 €,

- urbanističke parcele broj 395, koja se nalazi u okviru DUP-a „Potrlica“, a koju čini katastarska parcela broj: 2806/20, površine 312 m², iz lista nepokretnosti broj 3170 „KO Pljevlja, Opština Pljevlja, po procijenjenoj vrijednosti 45€/m², odnosno po ukupno procijenjenoj vrijednosti od 14.040,00 €, kao i katastarska parcela broj: 4816/36, površine 152 m², iz lista nepokretnosti broj 3170 „KO Pljevlja, Opština Pljevlja, po procijenjenoj vrijednosti 45€/m², odnosno po ukupno procijenjenoj vrijednosti od 6.840,00 €.

2. Ova odluka će se objaviti u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: 11-011/26-982/3

Podgorica, 26. marta 2026. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
mr **Milojko Spajić**, s.r.

1084.

Na osnovu člana 12 st. 2 i 3 Uredbe o Vladi Crne Gore („Službeni list CG", br. 80/08, 14/17, 28/18, 63/22 i 121/23), Vlada Crne Gore je, 21. aprila 2026. godine, bez održavanja sjednice, na osnovu pribavljenih saglasnosti većine članove Vlade, donijela

ODLUKU O OBRAZOVANJU KOORDINACIONOG TIJELA ZA EUROKONVERGENCIJU

Član 1

Ovom odlukom obrazuje se Koordinaciono tijelo za eurokonvergenciju (u daljem tekstu: Koordinaciono tijelo) radi koordinacije, praćenja i usmjeravanja aktivnosti u procesu ispunjavanja uslova eurokonvergenije.

Član 2

Koordinaciono tijelo čine:

- 1) dr Zorica Kalezić, viceguvernerka Centralne banke Crne Gore, predsjednica;
- 2) mr Milica Adžić, državna sekretarka u Ministarstvu finansija, članica;
- 3) dr Predrag Zenović, glavni pregovarač za pregovore o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji, član;
- 4) dr Bojana Bošković, državna sekretarka u Ministarstvu evropskih poslova, članica;
- 5) Miloš Mišković, generalni direktor u Ministarstvu finansija, član;
- 6) dr Marijana Mitrović Mijatović, direktorica Sektora za istraživanja, statistiku i finansijsku stabilnost u Centralnoj banci Crne Gore, članica;
- 7) Milena Milović, savjetnica predsjednika Vlade Crne Gore za ekonomsku politiku, članica;
- 8) Dragana Bjelobrkić Vukčević, savjetnica guvernerke Centralne banke Crne Gore za pravna pitanja, članica;
- 9) Nikola Marković, sekretar Sekretarijata za zakonodavstvo, član.

Sekretar Koordinacionog tijela, koji obavlja stručne i administrativno-tehničke poslove za potrebe Koordinacionog tijela je mr Mira Radunović savjetnica direktorice Sektora za istraživanja, statistiku i finansijsku stabilnost u Centralnoj banci Crne Gore.

Član 3

Zadatak Koordinacionog tijela je da:

- vodi i koordinira pregovarački proces u oblasti eurokonvergenije;
- koordinira aktivnosti svih relevantnih institucija u cilju ispunjavanja kriterijuma za pristupanje eurozoni;
- usmjerava pripremu stručnih osnova, pregovaračkih pozicija i operativnih aktivnosti u postupku ispunjavanja uslova eurokonvergenije.

Član 4

Koordinaciono tijelo može, radi efikasnijeg i djelotvornijeg obavljanja zadataka iz člana 3 ove odluke obrazovati privremene radne grupe.

Koordinaciono tijelo može, na predlog predsjednice Koordinacionog tijela, po potrebi, uključiti u rad predstavnike drugih organa i institucija, stručna lica iz odgovarajućih oblasti, kao i međunarodne eksperte i tražiti podatke, objašnjenja, odnosno stručna mišljenja u vezi sa pitanjima koja se odnose na realizaciju zadataka iz člana 3 ove odluke.

Organi i institucije iz stava 2 ovog člana dužni su da pruže punu podršku radu Koordinacionog tijela, u skladu sa obavezama Crne Gore u postupku ispunjavanja uslova eurokonvergenije.

Član 5

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 11-011/26-1549/2

Podgorica, 21. aprila 2026. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
mr **Milojko Spajić**, s.r.

1085.

Na osnovu člana 12 stav 1 Odluke o uspostavljanju strukture za pregovore o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji („Službeni list CG“, broj 112/23), Vlada Crne Gore je 21. aprila 2026. godine, bez održavanja sjednice, na osnovu pribavljenih saglasnosti većine članove Vlade, donijela

ODLUKU

O IZMJENI ODLUKE O OBRAZOVANJU PREGOVARAČKE RADNE GRUPE ZA PRIPREMU I VOĐENJE PREGOVORA O PRISTUPANJU CRNE GORE EVROPSKOJ UNIJI ZA OBLAST PRAVNE TEKOVINE EVROPSKE UNIJE KOJA SE ODNOSI NA PREGOVARAČKO POGLAVLJE 9 – FINANSIJSKE USLUGE

Član 1

U Odluci o obrazovanju Pregovaračke radne grupe za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblast pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na Pregovaračko poglavlje 9 - Finansijske usluge („Službeni list CG“, br. 13/24, 32/25 i 34/26) u članu 1 stav 1 tač. 1 i 2 mijenjaju se i glase:

“1. šef Pregovaračke radne grupe

mr Milan Remiković, viceguverner Centralne banke Crne Gore;

2. zamjenica šefa Pregovaračke radne grupe

Aleksandra Popović, generalna direktorica u Ministarstvu finansija;”.

U tački 3 poslije podtačke 1 dodaje se nova podtačka koja glasi:

”1a) Marija Burić Labudović, šefica Odjeljenja za evropske integracije u Centralnoj banci Crne Gore.”.

Član 2

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 11-011/26-1550/2

Podgorica, 21. aprila 2026. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
mr **Milojko Spajić**, s.r.

1086.

Na osnovu člana 12 stav 1 Odluke o uspostavljanju strukture za pregovore o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji („Službeni list CG”, broj 112/23), Vlada Crne Gore je, 21. aprila 2026. godine, bez održavanja sjednice, na osnovu pribavljenih saglasnosti većine članove Vlade, donijela

ODLUKU

O IZMJENI ODLUKE O OBRAZOVANJU PREGOVARAČKE RADNE GRUPE ZA PRIPREMU I VOĐENJE PREGOVORA O PRISTUPANJU CRNE GORE EVROPSKOJ UNIJI ZA OBLAST PRAVNE TEKOVINE EVROPSKE UNIJE KOJA SE ODNOSI NA PREGOVARAČKO POGLAVLJE 17 – EKONOMSKA I MONETARNA UNIJA

Član 1

U Odluci o obrazovanju Pregovaračke radne grupe za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblast pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na Pregovaračko poglavlje 17 – Ekonomska i monetarna unija („Službeni list CG”, br. 13/24, 32/25 i 34/26) u članu 1 stav 1 tač. 1 i 2 mijenjaju se i glase:

- “1. šefica Pregovaračke radne grupe
dr Zorica Kalezić, viceguvernerka Centralne banke Crne Gore;
2. zamjenik šefice Pregovaračke radne grupe
Miloš Mišković, generalni direktor u Ministarstvu finansija;”.

U tački 3 poslije podtačke 3 dodaje se nova podtačka koja glasi:

- “3a) Lidija Beratović, direktorica direkcije u Centralnoj banci Crne Gore;”.

Član 2

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 11-011/26-1551/2

Podgorica, 21. aprila 2026. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
mr **Milojko Spajić**, s.r.

1087.

Na osnovu člana 19 stav 9 Zakona o registraciji privrednih i drugih subjekata („Službeni list CG“, br. 92/25, 121/25 i 44/26), Ministarstvo finansija donijelo je

**PRAVILNIK
O IZMJENAMA PRAVILNIKA O OBRASCU REGISTRACIONE PRIJAVE, UPUTSTVU
ZA POPUNJAVANJE REGISTRACIONE PRIJAVE I DOKUMENTACIJI KOJA SE
PODNOŠI UZ REGISTRACIONU PRIJAVU**

Član 1

U Pravilniku o obrascu registracione prijave, uputstvu za popunjavanje registracione prijave i dokumentaciji koja se podnosi uz registarcionu prijavu („Službeni list CG“, br. 118/25 i 45/26) u članu 4 stav 4 mijenja se i glasi:

„(4) Dokumentacija na osnovu koje se vrši registracija potpisuje se kvalifikovanim elektronskim potpisom, odnosno kvalifikovanim elektronskim pečatom ili ovjerava u skladu sa zakonom u slučajevima propisanim zakonom i/ili digitalizuje, u skladu sa zakonom kojim se uređuje elektronska identifikacija i elektronski potpis.“

Član 2

U članu 10 stav 1 tačka 2, stav 2 tačka 4 i stav 3 tačka 3, članu 11 stav 1 tačka 1 i stav 6 tačka 2, članu 13 stav 1 tačka 2, članu 14 stav 1 tačka 1 i stav 6 tačka 2, članu 15 stav 1 tač. 1 i 2, članu 17 stav 5 tačka 2, članu 19 stav 2 tačka 1, članu 20 stav 5 tačka 2, članu 22 stav 2 tačka 5, članu 41 stav 2, članu 43 stav 1 tačka 2, članu 44 stav 5 tačka 2, članu 47 stav 5 tačka 2, članu 48 stav 1 tačka 1 i članu 50 stav 5 tačka 2 riječi: „potpisan kvalifikovanim elektronskim potpisom, odnosno kvalifikovanim elektronskim pečatom ili digitalizovan u skladu sa zakonom kojim se uređuje elektronska identifikacija i elektronski potpis“ u različitom padežu zamjenjuju se riječju „sačinjen“ u odgovarajućem padežu.

Član 3

U članu 16 stav 5 tačka 1, članu 19 stav 7 tačka 1, članu 46 stav 5 tačka 1 i članu 49 stav 5 tačka 1 riječi: „i potpisanu kvalifikovanim elektronskim potpisom, odnosno kvalifikovanim elektronskim pečatom ili digitalizovanu u skladu sa zakonom kojim se uređuje elektronska identifikacija i elektronski potpis“ u različitom padežu brišu se.

Član 4

U članu 38 st. 1 i 2 riječi: „potpisanu kvalifikovanim elektronskim potpisom, odnosno kvalifikovanim elektronskim pečatom ili digitalizovanu, u skladu sa zakonom kojim se uređuje elektronska identifikacija i elektronski potpis“ zamjenjuju se riječima: „sačinjenu u skladu sa zakonom“.

Član 5

Ovaj pravilnik stupa na snagu danom objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: 10/4-040/26-14251/2

Podgorica, 21. aprila 2026. godine

Ministar,
mr Novica Vuković, s.r.

1088.

Na osnovu člana 50 Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju („Službeni list RCG“, br. 64/02, 31/05 i 49/07 i „Službeni list CG“, br. 45/10, 45/11, 36/13, 39/13, 47/17, 59/21, 146/21, 3/23, 84/24, 89/25 i 12/26) i člana 18 stav 1 Zakona o upravnom postupku („Službeni list CG“, br. 56/14, 20/15, 40/16 i 37/17), Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija donijelo je

RJEŠENJ E
O IZDAVANJU LICENCE PRIVATNOJ PREDŠKOLSKOJ USTANOVI
„DOBRA VILA“, PODGORICA

1. Izdaje se licenca za rad Privatnoj predškolskoj ustanovi „Dobra vila“, sa sjedištem u Podgorici, za realizovanje javno važećeg predmetnog programa Zavoda za školstvo „Jutarnje okupljanje i produženi boravak“, za najviše 23 učenika osnovne škole.

2. Ovo rješenje stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: UPI-06/1-603/26-1145
Podgorica, 8. aprila 2026. godine

Ministarka,
prof. dr **Andela Jakšić-Stojanović**, s.r.

1089.

Na osnovu člana 47 stav 3 Zakona o veterinarstvu ("Službeni list CG", br. 30/12, 48/15, 52/16, 43/18 i 92/25), Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede donijelo je

PROGRAM OBAVEZNIH MJERA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE ŽIVOTINJA U 2026. GODINI

Zaštita zdravlja životinja sprovodi se radi obezbjeđivanja: uzgoja i proizvodnje zdravih životinja, bezbjednih i zdravstveno ispravnih proizvoda životinjskog porijekla i hrane za životinje, zaštite ljudi od zoonoza, zaštite dobrobiti životinja i zaštite životne sredine.

Programom obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja (u daljem tekstu: Program mjera) utvrđuju se preventivne mjere radi praćenja, sprečavanja pojave, otkrivanja, suzbijanja i iskorjenjivanja zaraznih i parazitskih bolesti, način njihovog sprovođenja, subjekti koji će ih sprovođiti, izvori, način obezbjeđivanja i korišćenja sredstava, način kontrole, način izvještavanja, kao i drugi uslovi za njihovo sprovođenje.

Sprovođenje mjera je obavezno na cijelom epizootiološkom području Crne Gore, primjereno stepenu opasnosti i epizootiološkoj situaciji iz prethodnog perioda.

Programom mjera stvaraju se preduslovi za usaglašavanje oblasti zdravstvene zaštite životinja sa EU zahtjevima, a koji se odnose na dobijanje i održavanje zdravstvenog statusa gazdinstava za određene zarazne bolesti.

Zakonom o Budžetu Crne Gore za 2026. godinu opredijeljena su sredstva za sprovođenje mjera predviđenih Programom mjera u iznosu od 2.163.295,50 €, uključujući PDV.

Držaoci životinja koji nijesu ispunili obaveze utvrđene Zakonom o veterinarstvu ("Službeni list CG", br. 30/12, 48/15, 52/16, 43/18 i 92/25), Zakonom o identifikaciji i registraciji životinja ("Službeni list RCG", broj 48/07 i „Službeni list CG”, br. 73/10 i 48/15) i Zakonom o zaštiti dobrobiti životinja ("Službeni list CG", br. 14/08 i 47/15), kao i obaveze u rokovima propisanim ovim programom, snose troškove preventivne vakcinacije, dijagnostičkih i drugih ispitivanja utvrđenih ovim programom.

Za izvršavanje Programa mjera odgovoran je organ uprave nadležan za poslove veterinarstva (u daljem tekstu: Uprava) i veterinarske organizacije koje obavljaju poslove od javnog interesa (u daljem tekstu: javni poslovi).

Uprava može u toku sprovođenja ovog programa vršiti izmjenu namjene korišćenja sredstava i sredstva preusmjeravati sa jednog programa na drugi, do visine ukupnih sredstava.

Radi praćenja, sprečavanja pojave, otkrivanja, suzbijanja i iskorjenjivanja zaraznih i parazitskih bolesti sprovode se sljedeće obavezne mjere zdravstvene zaštite:

1. Praćenje epizootiološke situacije i dijagnostika zaraznih i parazitskih bolesti
2. Tuberkuloza goveda i koza
3. Enzootska leukoza goveda
4. Bruceloza goveda, ovaca i koza
5. Bolesti pčela
6. Avijarna influenza
7. Plavi jezik
8. Bolest kvrgave kože goveda
9. Bovina Spangioformna Encefalopatija - BSE
10. Bolesti riba i školjki
11. Parazitske bolesti - zoonoze
12. Klasična kuga svinja
13. Afrička kuga svinja

14. Bjesnilo
15. Antraks
16. Atipična kuga živine
17. Identifikacija i registracija životinja i ažuriranje gazdinstava
18. Monitoring salmonele
19. Groznica Doline Nila
20. Stado službeno slobodno od tuberkuloze, bruceloze i enzootske leukoze goveda –dodjela statusa
21. Tehnička i administrativna podrška implementaciji programa mjera u oblasti zdravlja životinja i veterinarskog javnog zdravlja
22. Odgovorne institucije i nosioci posla za sprovođenje mjera, praćenje i kontrolu

1. PRAĆENJE EPIZOOTIOLOŠKE SITUACIJE I DIJAGNOSTIKA ZARAZNIH I PARAZITSKIH BOLESTI

Praćenje epizootiološke situacije i dijagnostika u slučaju sumnje na zarazne i parazitske bolesti vrši se radi blagovremenog otkrivanja i suzbijanja pojave i širenja zaraznih bolesti životinja i održavanja stabilne epizootiološke situacije u Crnoj Gori.

Odgovorna institucija: Uprava.

Nosilac posla: Uprava, veterinarska inspekcija i veterinarske organizacije.

Aktivnosti:

1.1 Prijava bolesti životinja

U svrhu redovnog i blagovremenog ažuriranja podataka o pojavljivanju i širenju bolestim životinja i obaveznog međunarodnog obavještanja (WOAH, Animal Disease Notification System-ADNS, nadležni veterinarski organi susjednih zemalja), veterinari su dužni da bez odlaganja, a najkasnije u roku od 24 sata (telefonom i telefaksom ili elektronskim putem) prijave sumnju, odnosno potvrđeni slučaj bolesti sa liste bolesti koje podliježu obavezi prijavljivanja (naročito opasne zarazne bolesti i opasne bolesti) u skladu sa Pravilnikom o klasifikaciji zaraznih bolesti životinja, načinu prijavljivanja pojave odnosno sumnje i odjavljivanja zaraznih bolesti životinja ("Službeni list CG", broj 92/17), nadležnom službenom veterinaru.

O sumnji ili potvrđenoj pojavi bolesti nadležni službeni veterinar obavještava Upravu bez odlaganja, a najkasnije u roku od 24 sata (telefonom i telefaksom ili elektronskim putem).

Službeni veterinar odjavljuje zaraznu bolest (telefaksom ili elektronskim putem) u pisanoj formi.

Kada se na osnovu rezultata dijagnostičkih ispitivanja potvrdi prisustvo zarazne bolesti, Specijalistička veterinarska laboratorija koja je vršila dijagnostičko ispitivanje, o potvrdi prisustva zarazne bolesti, bez odlaganja (telefonom, telefaksom ili elektronskim putem) i u pisanoj formi obavještava Upravu i nadležnog službenog veterinara.

1.2 Organizacija i sprovođenje epizootiološkog ispitivanja u slučaju sumnje na naročito opasne i zarazne bolesti za koje se sumnja obavezno prijavljuje

U slučaju sumnje na naročito opasne i zarazne bolesti za koje se sumnja obavezno prijavljuje, odnosno pojave kliničkih znakova bolesti kod životinja na osnovu kojih se može posumnjati na zaraznu bolest, a koje primijeti držalac životinje ili veterinar prilikom pasivnog ili aktivnog nadzora,

intervencije ili u bilo kom drugom slučaju, sumnja se obavezno i bez odlaganja prijavljuje nadležnom službenom veterinaru.

Veterinar je dužan da: izvrši klinički pregled životinje, uzme detaljnu anamnezu, podatke o porijeklu i kretanju životinje, naloži držaocu da sprovede propisane mjere i da naložene mjere upiše u evidenciju koja se vodi na gazdinstvu i preduzme neophodne mjere radi potvrđivanja ili isključivanja sumnje na bolest, odnosno utvrđivanja uzroka uginuća životinje i sprečavanja širenja bolesti.

U zavisnosti od specifičnosti i karakteristika slučaja, odnosno postavljene sumnje, službeni veterinar, uz stručnu podršku Specijalističke veterinarske laboratorije, ako je ona neophodna, odnosno veterinar iz nadležne veterinarske ambulante, vrši dodatna epizootiološka ispitivanja i uzorkovanja materijala za laboratorijsko ispitivanje.

Specijalistička veterinarska laboratorija vrši laboratorijska dijagnostička i druga ispitivanja, daje stručna mišljenja i preporuke u skladu sa preporukama Međunarodne organizacije za zdravlje životinja (u daljem tekstu: WOAHA) i drugih relevantnih institucija iz oblasti zdravlja životinja, za preduzimanje mjera za bolesti za koje posebnim propisima nijesu utvrđena pravila za postupanje, pruža stručnu pomoć službenom veterinaru u vršenju nadzora i sprovođenja mjera sprečavanja pojave, otkrivanja, suzbijanja i iskorjenjivanja zaraznih bolesti životinja, kada je to neophodno.

O aktivnostima preduzetim tokom istraživanja, činjenicama utvrđenim na osnovu zapažanja i prikupljenih informacija u vezi potvrđenog slučaja zarazne bolesti, službeni veterinar sačinjava epizootiološki zapisnik i jedan primjerak dostavlja Upravi.

Na osnovu analize rizika, nakon pojave bolesti, a radi sprečavanja širenja bolesti i/ili prenošenja na ljude, Ministarstvo može narediti sprovođenje jedne ili više mjera iz člana 55 stav 1 Zakona o veterinarstvu, u skladu sa stepenom opasnosti od širenja bolesti.

1.3 Dijagnostička ispitivanja u cilju praćenja i ranog otkrivanja naročito opasnih i zaraznih bolesti i hitne mjere

1.3.1 Hitne mjere

U slučaju pojave naročito opasne zarazne bolesti u zemljama u okruženju ili drugim zemljama, na osnovu analize rizika i stepena opasnosti od unošenja bolesti na teritoriju Crne Gore, može se sprovesti nadzor po posebnom programu organa državne uprave nadležnog za poslove veterinarstva (u daljem tekstu: Ministarstvo) u skladu sa epizootiološkom situacijom i preporukama WOAHA i drugih relevantnih institucija iz oblasti zdravlja životinja.

U svrhu brzog reagovanja u situacijama neočekivane i iznenadne pojave naročito opasnih i zaraznih bolesti životinja ili nepoznatih ili novih bolesti, odnosno infekcija, koje se ne mogu predvidjeti, a koje zahtijevaju neodložno sprovođenje hitnih mjera radi zaštite zdravlja životinja i/ili ljudi i sprečavanja nastanka većih ekonomskih šteta, izvršiće se hitna nabavka potrebne opreme i materijala, odgovarajuće stručne aktivnosti na terenu i usluge laboratorijskih ispitivanja, a sprovođenje tih aktivnosti zavisće od epizootiološke situacije i zahtjeva koje u tom trenutku iznenadna situacija bude nalagala, a po uputstvima i nalogima Uprave.

1.3.2 Uzorkovanje, dostava patološkog materijala i sprovođenje mjera

U svrhu potvrde ili isključivanja naročito opasnih i zaraznih bolesti domaćih životinja za koje se sumnja, odnosno potvrda bolesti obavezno prijavljuje, veterinar uzima odgovarajuće uzorke porijeklom od bolesnih i/ili uginulih životinja, prema uputstvu za uzorkovanje Specijalističke veterinarske laboratorije i dostavlja ih Specijalističkoj veterinarskoj laboratoriji na ispitivanje propisanim, odnosno metodama preporučenim od strane WOAHA-a.

U svrhu potvrde ili isključivanja ili postavljanja tačne dijagnoze prilikom sumnje, pasivnog nadzora, uzorkovanja indikator životinja i po rješenju službenog veterinaru, za bolesti iz ovog Programa pod tačkama: 1.3.3, 1.3.4, 1.3.5, 1.3.6, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 14 i 15, troškovi dostave

uzoraka se dodatno fakturišu Upravi, uzimajući u obzir udaljenost od sjedišta ambulante koja uzorkuje, do Specijalističke veterinarske laboratorije u Podgorici, tako da:

- za udaljenost 50 – 100 km cijena dostave je 5€;
- za udaljenost 100 – 150 km cijena dostave je 10€;
- za udaljenost 150 – 200km cijena dostave je 15€;
- za udaljenost 200 – 300km cijena dostave je 20€.
- za udaljenost preko 300km cijena dostave je 30€.

Naknada troškova eutanazije po rješenju službenog veterinara, za bolesti za koje troškovi eutanazije nijesu posebno navedeni, iznosi 15€ za male i 30€ za velike životinje, i podrazumijeva samo izvođenje - aplikaciju sredstva za eutanaziju životinje.

Na fakturi se posebno iskazuje količina i cijena utrošenog/ih sredstva/ava za eutanaziju životinja. Istovremeno, na fakturi se posebno iskazuje cijena izvršene mjere DDD u iznosu od 20€, ako je izvršena po nalogu službenog veterinara.

1.3.3 Slinavka i šap

Radi ranog otkrivanja eventualne pojave slinavke i šapa (SiŠ) kod domaćih papkara, sprovodi se pasivni i nadzor bolesti, odnosno isključivanje infekcije virusom slinavke i šapa u svim slučajevima kada klinički znaci bolesti mogu upućivati na slinavku i šap (pojačana salivacija, pojava afti i erozija po sluzokoži usne šupljine, vimenu i papcima). Ovo podrazumijeva uzimanje odgovarajućih uzoraka, njihovu dostavu i dijagnostičko laboratorijsko ispitivanje u Specijalističkoj veterinarskoj laboratoriji.

Uzimanje, pakovanje i transport uzoraka vrši se u skladu sa uputstvom Specijalističke veterinarske laboratorije.

Diferencijalno-dijagnostički se vrši istovremeno laboratorijsko ispitivanje i bolesti plavi jezik, kuge malih preživara i zaraznog ektima ovaca u cilju isključivanja i ovih bolesti.

Radi održavanja statusa zemlje slobodne od slinavke i šapa, kao i održavanja ispitnih kapaciteta laboratorije, vrši se aktivni nadzor bolesti uz dijagnostičko laboratorijsko ispitivanje uzoraka prijemčivih životinja dostavljenih laboratoriji u okviru sprovođenja programa nadzora bruceloze, a u skladu sa stručnim uputstvom Uprave.

1.3.4 Kuga malih preživara (PPR)

Radi ranog otkrivanja eventualne pojave kuge malih preživara (PPR) kod ovaca i koza, sprovodi se pasivni nadzor bolesti, odnosno isključivanje infekcije virusom kuge malih preživara u svim slučajevima kada klinički znaci bolesti mogu upućivati na kugu malih preživara (serozni i mukopurulentni iscjedak iz nosa i očiju, konjuktivitis, poremećaj disanja, kašalj, ezozije na sluzokoži usne šupljine, dijareja). Ovo podrazumijeva uzimanje odgovarajućih uzoraka, njihovu dostavu i dijagnostičko laboratorijsko ispitivanje u Specijalističkoj veterinarskoj laboratoriji.

Uzimanje, pakovanje i transport uzoraka vrši se u skladu sa uputstvom Specijalističke veterinarske laboratorije.

Diferencijalno-dijagnostički se vrši istovremeno laboratorijsko ispitivanje i bolesti plavi jezik, zaraznog ektima ovaca i slinavke i šapa u cilju isključivanja i ovih bolesti.

Radi utvrđivanja statusa zemlje, kao i održavanja ispitnih kapaciteta laboratorije, vrši se aktivni nadzor bolesti uz dijagnostičko laboratorijsko ispitivanje uzoraka prijemčivih životinja dostavljenih laboratoriji u okviru sprovođenja programa nadzora bruceloze, a u skladu sa stručnim uputstvom Uprave.

1.3.5 Boginje ovaca i koza

Radi ranog otkrivanja eventualne pojave boginja ovaca i koza, sprovodi se pasivni nadzor bolesti, odnosno isključivanje infekcije virusom boginja ovaca i koza u svim slučajevima kada klinički znaci bolesti mogu upućivati na boginje ovaca i koza (povišena tjelesna temperatura, zasušenje, kružne crvene lezije po koži glave i bezdlačnim djelovima kože, ulceracije po sluzokoži usta, iscjedak iz

nosa i očiju, naglo uginuće jagnjadi i jaradi). Ovo podrazumijeva uzimanje odgovarajućih uzoraka, njihovu dostavu i dijagnostičko laboratorijsko ispitivanje u Specijalističkoj veterinarskoj laboratoriji.

Uzimanje, pakovanje i transport uzoraka vrši se u skladu sa uputstvom Specijalističke veterinarske laboratorije.

Diferencijalno-dijagnostički se vrši istovremeno laboratorijsko ispitivanje i bolesti plavi jezik i zaraznog ektima ovaca.

Radi utvrđivanja statusa zemlje, kao i održavanja ispitnih kapaciteta laboratorije, vrši se aktivni nadzor bolesti uz dijagnostičko laboratorijsko ispitivanje uzoraka prijemljivih životinja dostavljenih laboratoriji u okviru sprovođenja programa nadzora bruceloze, a u skladu sa stručnim uputstvom Uprave.

1.3.6 Q groznica

Ispitivanje na Q groznicu vrši se u slučaju pobačaja krava, ovaca i koza cilju utvrđivanja uzroka pobačaja ili u cilju otkrivanja izvora infekcije poslije epidemije kod ljudi i osoba profesionalno izloženih infekciji, kada je to epizootiološki opravdano.

Osim od životinje koja je pobacila, veterinar uzima odgovarajuće uzorke i od životinje za koju sumnja da je izvor epidemije kod ljudi ili od životinje sa klinički izraženim simptomima koji mogu ukazivati na Q groznicu, odnosno od životinja po rješenju službenog veterinara.

Veterinar uzima odgovarajuće uzorke od životinje (krv, placenta (sa najmanje tri kotiledona) i/ili pobačeni plod i/ili vaginalni bris do osam dana nakon pobačaja, a nakon osam dana zbirni uzorak mlijeka iz svih sisa (jedna životinja – jedan uzorak) ili feces, unutrašnji organi uginule životinje (supramamarni limfni čvorovi, jetra, slezina, pluća)) i dostavlja ih Specijalističkoj veterinarskoj laboratoriji radi ispitivanja.

Uzorkovanje odgovarajućeg materijala, način postupanja i ispitivanja kod sumnje odnosno potvrde Q groznice, vrši se u skladu sa stručnim uputstvom Uprave, odnosno naredbom Ministarstva.

1.3.7 Utvrđivanje uzročnika pobačaja krava, ovaca, koza i svinja

U slučaju pobačaja krave, ovce, koze i svinje, držalac životinje isti prijavljuje veterinaru istog dana. U cilju utvrđivanja uzročnika pobačaja zarazne etiologije, veterinar uzima odgovarajuće uzorke od životinje koja je pobacila (placentu, pobačeni plod ili organe, bris vagine i krv), dostavlja ih Specijalističkoj veterinarskoj laboratoriji radi dijagnostičkog ispitivanja.

Specijalistička veterinarska laboratorija vrši dijagnostička ispitivanja uzoraka na infekciju bakterijama *B. abortus*, *B. melitensis*, *B. suis*, *Listeria* i *Campilobacter*, zatim na q-groznicu, toksoplazmozu i hlamidiozu, kod goveda dodatno i na IBR/IPV, BVD i neosporozu, a kod ovaca dodatno i na *B. Ovis a* kod svinja na Aujeckijevu bolest (pseudorabies) kod uzoraka dostavljenih putem pasivnog nadzora na klasičnu i afričku kugu svinja.

1.4 Obezbjedivanje blagovremene dijagnostike

Radi obezbjeđivanja blagovremene dijagnostike zaraznih bolesti životinja (*bjesnilo, klasična kuga svinja, tuberkuloza, IBR/IPV, paratuberkuloza, Q-groznicu, avijarna influenza, atipična kuga živine, plavi jezik, BVDV, slinavka i šap, CAEV/Maedi-Visna, afrička kuga svinja, antraks, PPR, capripox virus, groznica Doline Rifta, bolesti pčela* i dr.) obezbjeđuju se sredstva za naknadu troškova održavanje stalnih rezervi dijagnostikuma, kako bi se obezbijedilo da Specijalistička veterinarska laboratorija kontinuirano raspolaže dovoljnom količinom potrebnih reagenasa za brzo reagovanje u kriznim situacijama, s obzirom da se obim i vrijeme ispitivanja ovih bolesti ne može predvidjeti.

Naknada za čuvanje u uslovima kontrolisane temperature i raspodjelu veterinarskih lijekova i medicinskih sredstava za sprovođenje Programa mjera, isplaćuje se Specijalističkoj veterinarskoj laboratoriji.

Farmaceutski otpad se mora neškodljivo ukloniti u skladu s propisima.

1.5 Naknada štete

Vlasnik životinje koja je usmrćena ili zaklana, stvari i sirovine koje su oštećene ili uništene prilikom sprovođenja mjera određenih za suzbijanje naročito opasnih zaraznih bolesti, za *bjesnilo* kod domaćih životinja u uzgoju, kao i za bolesti: *antraks*, *bruceloza* goveda, *bruceloza* ovaca i koza – *melitokokoz*a, *bruceloza* svinja, *Q groznica*, *trihineloz*a domaćih svinja, *BSE*, *tuberkuloza* goveda, *enzootska leukoza* goveda, *skrepi*, *infektivna anemija* konja, *američka kuga pčelinjeg legla*, kao i za uginule životinje za koje je potvrđeno da su uginule od ovih bolesti, ima pravo na naknadu štete u skladu sa čl. 69, 70 i 71 Zakona o veterinarstvu (“Službeni list CG”, br. 30/12, 48/15, 52/16, 43/18 i 92/25).

Period realizacije: tokom cijele godine.

Iznos sredstava: 81.005,97€

Način plaćanja: Za izvršene javne poslove isplata sredstava vrši se po ispostavljenoj fakturi Upravi za obavljeni posao. Uz fakturu se dostavlja kopija laboratorijskog izvještaja, za mjere po rješenju službenog veterinara i zapisnik službenog veterinara o sprovedenim naređenim mjerama (sa kopijom rješenja), a za obezbjeđivanje blagovremene dijagnostike iz podtačke 1.4 ove tačke dokaz o namjenskoj upotrebi sredstava.

Faktura se ispostavlja do 15. tekućeg mjeseca za prethodni mjesec.

Fakture koje nijesu blagovremeno dostavljene i koje ne prati kompletna dokumentacija neće se razmatrati-

Vlasniku koji je ostvario pravo na naknadu štete, isplata sredstava vrši se na žiro račun vlasnika, u skladu sa zakonom.

Opis mjere	Jed. cijena bez PDV-a	Ukupno bez PDV-a	Ukupno sa PDV-om
Hitne mjere (tačka 1.3.1)		8.317,91	10.064,67
Uzorkovanje, dostava uzoraka i eutanazija (tačka 1.3.2)		5.000,00	6.050,00
Nadzor slinavke i šapa – pasivni i aktivni nadzor, laboratorijsko ispitivanje (tačka 1.3.3)	6,80	2.040,00	2.468,40
– serološko ispitivanje – ELISA (cca 300 uzoraka)			
– molekularno ispitivanje – PCR (cca 10 uzoraka)	35,00	350,00	423,50
Nadzor kuge malih preživara - pasivni i aktivni nadzor, laboratorijsko ispitivanje (tačka 1.3.4)	35,00	350,00	423,50
– serološko ispitivanje – ELISA (cca 300 uzoraka);			
molekularno ispitivanje – PCR (cca 10 uzoraka)	8,00	2.400,00	2.904,00
Nadzor boginja ovaca i koza – aktivni i pasivni nadzor, laboratorijsko ispitivanje (tačka 1.3.5)	10,00	3.000,00	3.630,00

– aktivni: serološko ispitivanje – ELISA (cca 300 uzoraka),			
– molekularno ispitivanje – PCR (cca 10 uzoraka)	35,00	350,00	423,50
Q groznica (tačka 1.3.6)			
<i>Uzimanje uzoraka porijeklom od:</i>	2,20	330,00	399,30
– goveda (cca 150 uzoraka)			
– ovaca i koza za laboratorijsko ispitivanje, po rješenju službenog veterinara, (cca 400 uzoraka)	1,90	760,00	919,60
<i>Laboratorijsko ispitivanje:</i>	6,00	2.400,00	2.904,00
– serološko ispitivanje – ELISA (cca 400 uzoraka),			
– molekularno ispitivanje – PCR (cca 150 uzoraka)	35,00	5.250,00	6.352,50
Utvrđivanje uzročnika pobačaja krava, ovaca i koza (tačka 1.3.7)			
<i>Laboratorijsko ispitivanje:</i>			
– krave, (cca 100 uzoraka)			
– ovce i koze, (cca 10 uzoraka)	55,00	5.500,00	6.655,00
Obezbjedivanje blagovremene dijagnostike (tačka 1.4)			
Naknada troškova za obezbjeđivanje stalnih rezervi dijagnostikuma za zarazne bolesti životinja i čuvanja lijekova i dijagnostičkih sredstava u uslovima kontrolisane temperature i raspodjela veterinarskih lijekova i medicinskih sredstava za sprovođenje Programa mjera			15.500,00
Naknada štete* (tačka 1.5)	18.500,00		18.500,00
UKUPNO:	57.347,91€		81.005,97€

*Sredstva namjenjena za naknadu štete vlasnicima od naročito opasnih zaraznih bolesti i ostalih bolesti, definisanih ovim programom.“

2. TUBERKULOZA GOVEDA I KOZA

Radi blagovremenog otkrivanja, suzbijanja i iskorjenjivanja tuberkuloze kod svih goveda starijih od šest nedjelja vrši se intradermalni tuberkulinski test, u cilju otkrivanja i iskorjenjivanja ove bolesti i stvaranja uslova za dobijanje i održavanje zdravstvenog statusa gazdinstava slobodnih od tuberkuloze na teritoriji Crne Gore, u skladu sa ovim programom i posebnim programom nadzora i iskorjenjivanja infekcije kompleksom *Mycobacterium tuberculosis*.

Intradermalni tuberkulinski test se vrši i kod koza starijih od 12 mjeseci koje se drže na gazdinstvima zajedno sa govedima ili kada postoji epidemiološka povezanost sa zaraženim stadom goveda.

Odgovorna institucija: Uprava.

Nosilac posla: Veterinarske ambulante, Specijalistička veterinarska laboratorija, veterinarska inspekcija

Obuhvat: 57.000 goveda i 5.000 koza na teritoriji Crne Gore

Period realizacije: do 01. decembra tekuće godine.

Način izvođenja: tuberkulinizacija goveda sprovodi se u skladu sa Pravilnikom o mjerama za utvrđivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje tuberkuloze goveda ("Službeni list CG", broj 64/08 i po uputstvu proizvođača tuberkulina i posebnim programom nadzora i iskorjenjivanja infekcije kompleksom *Mycobacterium tuberculosis* koji donosi Ministarstvo.

Tuberkulinizacija koza sprovodi se u skladu sa Stručnim uputstvom za sprovođenje tuberkulinizacije koza koje sačinjava Uprava i po uputstvu proizvođača tuberkulina.

Od zaklanih ili eutanaziranih goveda u slučaju sumnje na tuberkulozu, moraju se uzeti uzorci u skladu sa Pravilnikom o mjerama za utvrđivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje tuberkuloze goveda ("Službeni list CG", broj 64/08) i dostaviti Specijalističkoj veterinarskoj laboratoriji radi bakterioloških ispitivanja na prisustvo uzročnika tuberkuloze.

Tuberkuloza goveda i koza je službeno potvrđena kada se izoluju bakterije iz *Mycobacterium tuberculosis complex*:

- *Mycobacterium tuberculosis*,
- *Mycobacterium caprae*,
- *Mycobacterium bovis* i
- *Mycobacterium africanum*.

Pri izvođenju tuberkulinizacije veterinar je dužan da:

- prije odlaska na gazdinstvo obezbijedi podatke o gazdinstvu i broju goveda, odnosno koza i goveda na gazdinstvu - ispis iz Veterinarskog informacionog sistema za svako gazdinstvo pojedinačno, u kojem su navedeni brojevi ušnih markica svih goveda i koza koja se nalaze na gazdinstvu u skladu sa Uputstvom o proceduri generisanja dokumenta "Zapisnik o uzorkovanju i tuberkulinskom testu" u VIS-u koje sačinjava Uprava.
- prije sprovođenja tubekulinizacije utvrdi stvarni broj goveda i koza na gazdinstvu u odnosu na broj goveda i koza iz izvoda – „Zapisnik o uzorkovanju i tuberkulinskom testu“, (upoređujući obavezno i identifikacioni broj životinje).
- na osnovu stvarno zatečenog stanja na gazdinstvu u ispis iz Veterinarskog informacionog sistema – "Zapisnik o uzorkovanju i tuberkulinskom testu", veterinarsko osoblje upisuje, goveda mlađa od šest nedjelja i koze mlađe od 12 mjeseci, a za goveda starija od šest nedjelja i koze starije od 12 mjeseci unose se podaci o izvršenoj tuberkulinizaciji i upisuju se brojevi ušnih markica:
  - a) novoobilježenih životinja starosti do 4 mjeseca za goveda, odnosno do 6 mjeseci za koze,
  - b) novonabavljenih obilježenih grla koja posjeduju svu potrebnu dokumentaciju koja prati životinje pri kretanju kao i grla koja se više ne nalaze na gazdinstvu – popunjena Prijava kretanja, sa obaveznom potpisom vlasnika.
- na gazdinstvu izvrši pregled svih goveda i koza, prije sprovođenja tubekulinizacije;
- u ispis iz baze „Zapisnik o uzorkovanju i tuberkulinskom testu“ upisuje podatke o debljini kože prije aplikacije tuberkulina za svaku životinju pojedinačno a za goveda unosi podatke i u pasos za goveče;

Nakon isteka propisanog vremena od aplikacije tuberkulina (72 sata), veterinar očitava reakciju životinja na tuberkulin i rezultat upisuje u „Zapisnik o uzorkovanju i tuberkulinskom testu“ za

predmetno gazdinstvo, za svaku životinju pojedinačno i u pasoš za goveče. Preporučuje se da reakciju očitava isto lice, odnosno veterinar koji je i aplicirao tuberkulin.

Veterinar je dužan da držaoca životinja upozna o utvrđenim neusaglašenostima.

Svi podaci koji se odnose na stvarno stanje na gazdinstvu moraju biti upisani u Veterinarski informacijski sistem (u daljem tekstu: VIS) odmah nakon izvršenog pregleda, a najkasnije u roku od tri dana od dana utvrđivanja promjena.

Podaci o rezultatima tuberkulinskog testa moraju biti upisani u VIS najkasnije u roku od pet radnih dana od dana očitavanja reakcije, a u slučaju kada je zabilježena sumnjiva ili pozitivna reakcija na tuberkulinski test, veterinar je dužan da rezultate upiše bez odlaganja, a najkasnije u roku od 24 sata od trenutka očitavanja sumnjivog ili pozitivnog rezultata i da o tome obavijesti nadležnog službenog veterinaru, u skladu s propisima.

„Zapisnik o uzorkovanju i tuberkulinskom testu“ potpisuju držalac goveda i koza i ovlašćeni veterinar na dan izvršene tuberkulinizacije i na dan čitanja tuberkulinske reakcije.

Listu potpisanu od strane vlasnika čuvaju vlasnik/džalac i veterinarska ambulanta koja je dužna da je, na zahtjev, dostavi na uvid službenom veterinaru.

Iznos sredstava: 614.455,80€

Način kontrole: Sprovođenje mjera kontroliše službeni veterinar, u skladu sa planom službenih kontrola u oblasti veterinarstva, identifikacije registracije i zaštite dobrobiti životinja.

Veterinarske ambulante su dužne da:

- dostave službenom veterinaru, a najkasnije deset dana prije početka sprovođenja mjere, plan koji mora da sadrži ime i prezime odgovornog veterinaru za izvođenje tuberkulinizacije, sa tačno navedenom dinamikom izvođenja (datum i mjesto), tokom godine, u skladu sa periodom za realizaciju, odnosno blagovremeno obavijeste o izmjeni plana;
- obavijeste Upravu i službenog veterinaru o svakom držaocu životinja koji odbija sprovođenje Programa mjera, suprotno članu 51 stav 1 tačka 5 Zakona o veterinarstvu („Službeni list CG“, br. 30/12, 48/15, 52/16, 43/18 i 92/25);
- dostave Upravi, najkasnije do 15. tekućeg, za mjere izvršene u prethodnom mjesecu Izvještaj o sprovedenim poslovima po programu obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja u 2026. godini koji je dat u Prilogu 1. ovog Programa.

Način plaćanja: za izvršene javne poslove na otkrivanju i suzbijanju tuberkuloze goveda i koza isplata sredstava vrši se na osnovu blagovremeno ispostavljene fakture koju prati Izvještaj o sprovedenim poslovima po programu obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja i Izvještaj o dijagnostičkim ispitivanjima iz VIS-a sa tačnim vremenskim periodom u kojem se sprovodilo sprovođenje mjera (od-do) odnosno tačan datum izvođenja mjera sa svim pratećim podacima koje sadrži ovaj izvještaj.

U slučaju sumnjive tuberkulinske reakcije fakture treba da prati izvještaj o sprovedenim naređenim mjerama za suzbijanje tuberkuloze goveda po rješenju službenog veterinaru (sa kopijom rješenja), odnosno fakture za izvršena laboratorijska dijagnostička ispitivanja.

Faktura se ispostavlja najkasnije do 15. za prethodni mjesec.

Fakture koje nijesu blagovremeno dostavljene i koje ne prati kompletna dokumentacija neće se razmatrati.

Opis mjere	Količina	Jed. cijena bez PDV-a	Ukupno bez PDV-a	Ukupno sa PDV-om
Nabavka tuberkulina A	65.000	0,43	27.950,00	29.906,50
Nabavka tuberkulina A	500		2.000,00	2.140,00
Izvođenje interdermalnog testa kod goveda*	57.000	8,00	456.000,00	551.760,00
Izvođenje interdermalnog testa kod koza*	5000	5,00	25.000,00	30.250,00
Izvođenje komparativnog testa*	10	20,00	100,00	157,00
Zoohigijenske i biosigurnosne mjere	5	20,00	100,00	121,00
Izolacija <i>Mycobacterium complex</i>	5	0,43	27.950,00	121,00
UKUPNO				614.455,80

*U cijenu su uračunati troškovi prevoza i potrošnog materijala

3. ENZOOTSKA LEUKOZA GOVEDA

Radi blagovremenog otkrivanja i suzbijanja enzootske leukoze vrši se serološko ispitivanje svih goveda starijih od 24 mjeseca u cilju stvaranja uslova za dobijanje i održavanje zdravstvenog statusa gazdinstava slobodnog od ove bolesti na teritoriji Crne Gore.

Odgovorna institucija: Uprava.

Nosilac posla: Veterinarske ambulante, Specijalistička veterinarska laboratorija

Obuhvat: 40.500 goveda na teritoriji Crne Gore.

Period realizacije: do 01. decembra tekuće godine.

Način izvođenja: dijagnostičkom ispitivanju na enzootsku leukozu podvrgavaju se sva goveda starija od 24 mjeseca. U Specijalističkoj veterinarskoj laboratoriji vrši se odabir uzoraka krvi goveda dostavljenih za ispitivanje na brucelozu, radi ispitivanja na enzootsku leukozu goveda (goveda starija od 24 mjeseca) s obzirom da se ove dvije mjere/programi izvode istovremeno.

Ako se prilikom klanja ili uginuća životinje uoče značajne tumorozne promjene karakteristične za enzootsku leukozu goveda, promijenjeni dijelovi se šalju Specijalističkoj veterinarskoj laboratoriji, radi patohistoloških ispitivanja i o tome se obavještava nadležni službeni veterinar i službeni veterinar u mjestu porijekla životinje.

Serološko ispitivanje goveda vrši se u skladu sa Pravilnikom o mjerama za utvrđivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje enzootske leukoze goveda ("Službeni list CG", broj 64/08).

Način plaćanja: za izvršene javne poslove na otkrivanju enzootske leukoze goveda isplata sredstava vrši se na osnovu ispostavljene fakture koju prati izvještaj iz VIS-a o dijagnostičkim ispitivanjima, odnosno, u slučaju utvrđene enzootske leukoze, fakture koju prati izvještaj o sprovedenim naređenim mjerama za suzbijanje enzootske leukoze goveda po rješenju službenog veterinara (sa kopijom rješenja), i dijelom avansno - do 30%, za pripremu ispitnih kapaciteta laboratorije.

Avansno uplaćena sredstva pravdaju se fakturom i izvještajem o izvršenim laboratorijskim ispitivanjima kojim se dokazuje namjenska upotreba avansno odobrenih i uplaćenih sredstava.

Faktura se ispostavlja do kraja tekućeg za prethodni mjesec.

Fakture koje nijesu blagovremeno dostavljene i koje ne prati kompletna dokumentacija neće se razmatrati.

Iznos sredstava: 152.006,25€

Opis mjere	Količina	Jed. cijena bez PDV-a	Ukupno bez PDV-a	Ukupno sa PDV-om
Laboratorijsko ispitivanje - ELISA test	40.500	3,10	125.550,00	151.915,50
Zoohigijenske i biosigurnosne mjere	5	15,00	75,00	90,75
UKUPNO				152.006,25€

4. BRUCELOZA GOVEDA, OVACA I KOZA

Radi blagovremenog otkrivanja i suzbijanja pojave *bruceloze* vrši se dijagnostičko ispitivanje krvnih seruma kod svih goveda starijih od 12 mjeseci, osim mužjaka namijenjenih za tov, i malih preživara (ovce i koze) starijih od šest mjeseci u cilju stvaranja preduslova za dobijanje i održavanje zdravstvenog statusa gazdinstava slobodnog od ove bolesti na teritoriji Crne Gore, u skladu sa posebnim programom nadzora i iskorjenjivanja B.

Odgovorna institucija: Uprava.

Nosilac posla: Veterinarske ambulante, Specijalistička veterinarska laboratorija, veterinarska inspekcija

Obuhvat: 47.000 goveda i 120.000 malih preživara na teritoriji Crne Gore.

Period realizacije: do 1. decembra tekuće godine za goveda, a do 31. jula tekuće godine za ovce i koze.

Način izvođenja: Dijagnostičko ispitivanje krvnih seruma svih goveda starijih od 12 mjeseci, osim mužjaka namjenjenih za tov, i svih malih preživara starijih od 6 mjeseci vrši se jednom godišnje primjenom metode puferizovanog brucella antigen testa (*Rose bengal*).

Cilj ovog ispitivanja je blagovremeno praćenje i eventualno otkrivanje mogućeg unošenja uzročnika bruceloze na teritoriju Crne Gore iz država u okruženju u kojima je prisutna ova bolest i drugih država odnosno zbog nepoznate epizootiološke situacije po pitanju ove bolesti u nekim od država okruženja.

Pri uzimanju uzoraka krvi od goveda i malih preživara veterinar je dužan da prije odlaska na gazdinstvo:

- obezbijedi podatke o gazdinstvu i broju goveda, odnosno ovaca i koza na gazdinstvu - ispis iz Veterinarskog informacionog sistema za svako gazdinstvo pojedinačno, u kojem su navedeni brojevi ušnih markica svih goveda, ovaca i koza koja se nalaze na gazdinstvu u skladu sa Uputstvom o proceduri generisanja dokumenta "Zapisnik o uzorkovanju i tuberkulinskom testu" u VIS-u koje sačinjava Uprava.
- utvrdi stvarni broj goveda, ovaca i koza na gazdinstvu u odnosu na broj goveda, ovaca i koza iz izvoda – „Zapisnik o uzorkovanju i tuberkulinskom testu“, (upoređujući obavezno i identifikacioni broj životinje).
- pregledom VIS-a utvrdi datum dostavljanja godišnjeg popisa ovaca i koza i obezbijedi ispis iz VIS-a pretrage Lična karta/dosije gazdinstva.
- na osnovu stvarno zatečenog stanja na gazdinstvu u ispis iz Veterinarskog informacionog sistema – „Zapisnik o uzorkovanju i tuberkulinskom testu“, veterinarsko osoblje upisuje sva

goveda starija od 12 mjeseci, ovce i koze starije od 6 mjeseci i unose se podaci o izvršenom uzorkovanju i upisuju se brojevi ušnih markica:

- o novoobilježenih životinja starosti do 4 mjeseca za goveda, odnosno do 6 mjeseci za ovce i koze,
  - o novonabavljenih obilježenih grla koja posjeduju svu potrebnu dokumentaciju koja prati životinje pri kretanju kao i grla koja se više ne nalaze na gazdinstvu – popunjena Prijava kretanja, sa obaveznim potpisom vlasnika i Zdravstveno uvjerenje.
- na gazdinstvu izvrši pregled svih goveda, ovaca i koza, prije uzorkovanja krvi.

Nakon izvršenog uzorkovanja krvi svih goveda starijih od 12 mjeseci osim mužjaka namjenjenih za tov, i ovaca/koza starijih od 6 mjeseci, u ispis iz VIS-a – „Zapisnik o uzorkovanju i tuberkulinskom testu“ lijepe se barkodovi za svaku životinju pojedinačno. Svi podaci koji se odnose na stvarno stanje na gazdinstvu moraju biti upisani u VIS odmah nakon izvršenog pregleda, a najkasnije u roku od tri dana od dana utvrđivanja promjena.

Veterinarska ambulanta, najkasnije 20 dana od isteka propisanog roka za dostavu godišnjeg popisa, nadležnom službenom veterinaru dostavlja popis držaoca/gazdinstava koji nijesu izvršili obavezu dostavljanja godišnjeg popisa ovaca i koza radi preduzimanja mjera utvrđenih zakonom.

Prilikom uzorkovanja, od svake životinje potrebno je uzeti 7 - 8 ml krvi (otprilike dva prsta do vrha epruvete). Uzorke krvi potrebno je čuvati na temperaturi frižidera (4 - 8°C), ne zamrzavati ih ili pregrijavati. Uzete uzorke krvi potrebno je dostaviti Specijalističkoj veterinarskoj laboratoriji u roku od 24 do najviše 36 sati, kako bi se izbjegla pojava hemolize.

Uzorke krvi koji se dostavljaju Specijalističkoj veterinarskoj laboratoriji obavezno prati propratni akt iz VIS-a za životinje kod kojih je izvršeno uzorkovanje.

Obavezno je dijagnostičko ispitivanje:

- goveda, osim mužjaka namijenjenih za tov;
- malih preživara (ovce i koze): kod pobačaja - po isteku 15 dana od pobačaja;
- kada se utvrde klinički znaci bruceloze - abortus, zaostajanje posteljice, orhitis i epididimitis, artritis koji se mogu dovesti u vezu sa ostalim kliničkim znacima ili druge promjene na osnovu kojih se može posumnjati na brucelozu;
- koja su bile kontaktu sa ljudima ili životinjama za koje se sumnja da su zaražene ili su oboljele od bruceloze.

Specijalistička veterinarska laboratorija je dužna da o svakom odbijenom uzroku, tj. uzorku koji je dostavljen bez propratnog akta, hemolitičnom uzorku, uzorku sa nedovoljnom količinom krvi ili uzorku za koji nije moguće obezbjediti sledljivost (veza sa gazdinstvom ili životinjom), odmah obavjesti upravu, nadležnog službenog veterinaru i veterinarsku ambulantu koja je uzorak/uzorke dostavila, sa navedenim razlozima za odbijanje. Svaki hemolitični uzorak kao i uzorak koji ne sadrži dovoljnu količinu krvi potrebnu za dijagnostičko ispitivanje će biti odbijen od strane laboratorije kao nepodesan za ispitivanje, a veterinarska ambulanta je dužna da ponovi uzorkovanje i dostavljanje uzoraka, o sopstvenom trošku.

Iznos sredstava 714.202,50 €

Način kontrole: Sprovođenje mjera kontroliše službeni veterinar, u skladu sa planom službenih kontrola u oblasti veterinarstva, identifikacije registracije i zaštite dobrobiti životinja.

Veterinarske ambulante su dužne da:

- dostave službenom veterinaru, a najkasnije deset dana prije početka sprovođenja mjere, plan koji mora da sadrži ime i prezime odgovornog veterinaru za uzorkovanje krvi goveda i malih

- preživara, sa tačno navedenom dinamikom izvođenja (datum i mjesto), tokom godine, u skladu sa periodom za realizaciju, odnosno blagovremeno obavijeste o izmjeni plana. Za goveda i koze dostaviti plan zajedno sa mjesečnim planom za tuberkulinizaciju;
- obavijeste upravu i službenog veterinara o svakom držaocu životinja koji odbija sprovođenje Programa mjera, suprotno članu 51 stav 1 tačka 5 Zakona o veterinarstvu (“Službeni list CG“, br.30/12, 48/15, 52/16, 43/18 i 92/25);
  - dostave Upravi najkasnije do 15. tekućeg, za mjere izvršene u prethodnom mjesecu, Izvještaj o sprovedenim poslovima programu obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja u 2026. godini koji je dat u Prilogu 1.
    - „Zapisnik o uzorkovanju potpisuju držalac goveda, ovaca i koza i ovlašćeni veterinar na dan vađenja krvi.

Način plaćanja: za izvršene javne poslove na otkrivanju i suzbijanju bruceloze goveda, ovaca i koza isplata sredstava vrši se na osnovu blagovremeno ispostavljene fakture koju prati Izvještaj o sprovedenim poslovima po programu obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja i Izvještaj o dijagnostičkim ispitivanjima iz VIS-a sa tačnim vremenskim periodom u kojem se sprovodilo sprovođenje mjera (od-do) odnosno tačan datum izvođenja mjera sa svim pratećim podacima koje sadrži ovaj izvještaj.

U slučaju potvrde bruceloze goveda, ovaca i koza fakture treba da prati izvještaj o sprovedenim naređenim mjerama za suzbijanje bruceloze goveda, ovaca i koza po rješenju službenog veterinara (sa kopijom rješenja), odnosno fakture za izvršena laboratorijska dijagnostička ispitivanja.

Faktura se ispostavlja do 15. za prethodni mjesec.

Fakture koje nijesu blagovremeno dostavljene i koje ne prati kompletna dokumentacija neće se razmatrati.

Opis mjere	Količina	Jed. cijena bez PDV-a	Ukupno bez PDV-a	Ukupno sa PDV-om
Uzorkovanje krvi goveda**	47.000	2,20	103.400,00	125.114,00
Uzorkovanje krvi ovaca/koza**	120.000	1,90	228.000,00	275.880,00
Laboratorijska ispitivanja goveda	47.000	1,55	72.850,00	88.148,50
Laboratorijska ispitivanja ovaca i koza	120.000	1,55	186.000,00	225.060,00
UKUPNO				714.202,50
€				

**u cijenu utvrđenu programom uračunati su i troškovi prevoza

5. BOLESTI PČELA

Radi blagovremenog otkrivanja i suzbijanja pojave zaraznih bolesti pčela na teritoriji Crne Gore sprovode se preventivne i dijagnostičke mjere.

Odgovorna institucija: Uprava.

Nosilac posla: Veterinarske ambulante, Specijalistička veterinarska laboratorija, veterinarska inspekcija

Obuhvat: sva pčelinja društva na području Crne Gore

Period realizacije: do 1. decembra tekuće godine.

Način sprovođenja mjere: u cilju efikasnog praćenja zdravstvenog stanja pčela vrši se upis u registar pčelara i pčelinjaka koji vodi Uprava.

Pčelari su dužni da redovno pregledaju sva pčelinja društva u pčelinjaku, a uočene promjene koje mogu ukazivati na bolest pčela (promjene u ponašanju pčela, promjene na odraslim pčelama, promjene na pčelinjem leglu ili uginuća pčela), prijave veterinarskoj ambulanti ili službenom veterinaru, u skladu sa članom 56 Zakona o veterinarstvu).

Pčelar vodi i čuva evidenciju o svim sprovedenim preventivnim i dijagnostičkim mjerama, koja sadrži najmanje datum i naziv korišćenog sredstva.

Uzgoj pčelinjih matica radi stavljanja u promet vrši se na registrovanim pčelinjacima koji su pod stalnim veterinarsko-zdravstvenim nadzorom. U ovim pčelinjacima klinički pregled svih pčelinjih društava vrši se u proljeće i jesen.

Zdrave pčelinje matice i zdrava pčelinja društva odnosno ona koje potiču sa registrovanih pčelinjaka i na kojima su sprovedene dijagnostičke i preventivne mjere na bolesti pčela mogu se stavljati u promet.

Američka kuga pčelinjeg legla

Na pčelinjacima u kojima je u 2025. godini utvrđena američka kuga, klinički se pregledaju sva pčelinja društva u 2026. godini, kao i ona koje se nalaze u krugu prečnika tri kilometra od zaraženog pčelinjaka, po nalogu službenog veterinarara.

U slučaju sumnje na prisustvo američke kuge pčelinjeg legla, obavezno se vrši klinički pregled svih pčelinjih društava i uzimanje odgovarajućih uzoraka iz svakog sumnjivog pčelinjeg društva.

Svaka sumnja se mora laboratorijski potvrditi, sa procjenom starosti procesa.

Na pregled se dostavlja komad saća sa poklopljenim leglom veličine 10cm x 10cm, na kome su znaci bolesti dobro vidljivi i u odgovarajućoj ambalaži.

Specijalistička veterinarska laboratorija vrši potrebna laboratorijska ispitivanja na zarazne bolesti, a u slučaju američke kuge pčelinjeg legla vrši i procjenu starosti procesa (proces stariji ili mlađi od dva mjeseca).

Ako se utvrdi postojanje američke kuge pčelinjeg legla (*Pestis apium*) vrši se uništavanje zaraženih pčelinjih društava i dezinfekcija košnica i pribora, po rješenju službenog veterinarara.

Vlasnik pčelinjaka (uzgoj pčelinjih matica i/ili proizvodnja meda i pčelinjih proizvoda), koji je upisan u registre koje vodi Uprava, ima pravo na naknadu štete nastale pri suzbijanju i iskorijenjivanju američke kuge pčelinjeg legla, u skladu sa zakonom.

Varooza, etinioza i tropileloza

Stalnu kontrolu prisustva pčelinjeg krpelja (*Varroa destructor*) sprovodi vlasnik odnosno držalac pčelinjih zajednica, najmanje jednom godišnje, i preventivno tretiranje pčelinjih zajednica protiv varooze, po potrebi. Za tretiranje uzročnika koriste se samo veterinarski lijekovi koje propisuje veterinar iz nadležne veterinarske ambulante.

Na svim pčelinjacima na kojima se tokom tretiranja protiv varooze posumnja na etiniozu ili tropilelozu vlasnik odnosno držalac pčela mora sumnju prijaviti ovlašćenom veterinaru koji mora pregledati podloške košnica na prisutnost uzročnika etinioze/tropileloze.

U slučaju sumnje na bolest ovlašćeni veterinar mora uzeti uzorke i dostaviti ih u Specijalističku veterinarsku laboratoriju, radi ispitivanja.

Iznos sredstava: 2.087,25 €

Način kontrole i plaćanja: Sprovođenje mjera kontroliše službeni veterinar, u skladu sa stručnim uputstvom Uprave o načinu vršenja službenih kontrola ovlašćenih veterinarskih organizacija u sprovođenju Programa mjera

Veterinarske ambulante su dužne da do 15. u mjesecu dostave službenom veterinaru:

- nakon izvršenih kliničkih pregleda registrovanih pčelinjaka na kojima se vrši uzgoj pčelinjih matica radi stavljanja u promet, veterinarska ambulanta dostavlja Upravi izvještaj o izvršenom pregledu koji sadrži: ime držaoca pčela, naziv mjesta, datum kliničkog pregleda i/ili uzorkovanja u slučaju sumnje na zaraznu bolest, broj pčelinjih društava u pčelinjaku sa podacima o zdravstvenom stanju;
- nakon izvršenih mjera po nalogu službenog veterinara, veterinarska ambulanta dostavlja Upravi izvještaj o izvršenim mjerama sa rješenjem i kopijom zapisnika službenog veterinara o izvršenoj kontroli narađenih mjera
- u slučaju sumnje na prisustvo američke kuge pčelinjeg legla ili drugih bolesti pčela koje se obavezno prijavljuju, za izvršeni klinički pregled pčelinjih društava i uzimanje odgovarajućih uzoraka iz svakog sumnjivog pčelinjeg društva, veterinarska ambulanta dostavlja Upravi izvještaj koji sadrži: ime držaoca pčela, naziv mjesta, datum kliničkog pregleda i/ili uzorkovanja u slučaju sumnje, ukupan broj pčelinjih društava u pčelinjaku, broj klinički pregledanih i broj pčelinjih društava iz kojih je uzet uzorak (sumnjiva pčelinja društva), sa kopijama laboratorijskih izvještaja.

Za izvršene javne poslove laboratorijske dijagnostike bolesti pčela isplata sredstava vrši se na osnovu fakture za izvršena laboratorijska dijagnostička ispitivanja, koja se ispostavlja do kraja tekućeg za prethodni mjesec.

Fakture koje nijesu blagovremeno dostavljene i koje ne prati kompletna dokumentacija neće se razmatrati.

Opis mjere	Količina	Jed. cijena bez PDV-a	Ukupno bez PDV-a	Ukupno sa PDV-om
Klinički pregled pčelinjih društava**	250	2,50	625,00	756,25
Uzorkovanje materijala i dostava laboratoriji**	100	3,50	350,00	423,50
Laboratorijska ispitivanja – 100 uzoraka	100	7,50	750,00	907,50
UKUPNO				2.087,25 €

**U cijenu utvrđenu programom uračunati su i troškovi prevoza.

6. AVIJARNA INFLUENCA

Radi blagovremenog otkrivanja prisustva virusa avijarne influence, vrši se aktivni i pasivni nadzor prisustva virusa avijarne influence kod divljih ptica i domaće živine u skladu sa ovim programom i posebnim programima nadzora visokopatogene avijarne influence ptica kod divljih ptica i domaće živine.

Odgovorna institucija: Uprava.

Nosilac posla: Veterinarske ambulante, Specijalistička veterinarska laboratorija

Način sprovođenja mjere: u skladu sa ovim programom i programima nadzora visokopatogene avijarne influence ptica kod divljih ptica i domaće živine.

U cilju efikasnog praćenja zdravstvenog stanja živine vrši se upis u registar držalaca živine koji vodi Uprava.

Pasivni nadzor:

U slučaju iznenadnog uginuća ptica (vodenih-migratornih ili domaće živine) sa kliničkim znacima koji upućuju ili mogu upućivati na sumnju da se radi o avijarnoj influenci, veterinar uzima trahealne i kloakalne briseve uginulih ili umirućih ptica ili druge odgovarajuće uzorke po uputstvu Specijalističke veterinarske laboratorije i dostavlja ih laboratoriji radi ispitivanja.

Kada se utvrdi prisustvo visokopatogene avijarne influence vrši se hitno, neškodljivo uništavanje uginulih ptica, zaraženih ptica i onih za koje službeni veterinar smatra da su zaražene uz propisane zoohigijenske i biosigurnosne mjere pod nadzorom službenog veterinara, u skladu sa Pravilnikom o mjerama za sprečavanje pojave, otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje avijarne influence ("Službeni list CG", broj 70/15) i Planom upravljanja kriznim situacijama u slučaju pojave avijarne influence živine ("Službeni list CG", broj 70/16).

Period realizacije: pasivni nadzor - tokom cijele godine, aktivni nadzor - tokom perioda migracije divljih ptica (mart-april i oktobar-decembar).

Iznos sredstava: 30,001.95€

Način plaćanja: za izvršene javne poslove na otkrivanju avijarne influence isplata sredstava vrši se na osnovu ispostavljene fakture. Uz fakturu se dostavlja izvještaj sa podacima o držaocima živine i broju ispitanih uzoraka, odnosno o datumu, mjestu broju i vrsti divljih ptica od kojih su uzeti uzorci i kopije laboratorijskih izvještaja za dostavljeni uzorak, a za izvršene javne poslove laboratorijske dijagnostike na osnovu fakture za izvršena laboratorijska dijagnostička ispitivanja koju prati izvještaj.

Faktura se ispostavlja do 15. za prethodni mjesec.

Fakture koje nijesu blagovremeno dostavljene i koje ne prati kompletna dokumentacija neće se razmatrati.

Opis mjere	količin a	Jed. cijena bez PDV-a	Ukupno bez PDV-a	Ukupno sa PDV-om
Aktivni monitoring				
Uzorkovanje trahealnih/kloakalnih briseva divljih ptica**	300	2,30	690,00	834,90
Labaratorijsko ispitivanje Real-Time PCR	300	43,50	13.050,00	15.790,50
Laboratorisko ispitivanje uzoraka krvi domaće živine ELISA test	2.000	3,80	7.600,00	9.196,00
Pasivni monitoring				
Uzorkovanje u slučaju sumnje na VPAI**	10	5.00	50.00	60.50
Uzorkovanje u cilju ranog otkrivanja VPAI	20	5.00	100.00	121.00
Laboratorijko ispitivanje Real-Time PCR u slučaju sumnje na VPAI	30	43.50	1,305.00	1,579.05
Troškovi preduzimanja mjera na gazdinstvu za potvrđene slučajeve bolesti (DDD, eutanazija, neškodljivi uklanjanje 10 gazdinstava)	20	100.00	2,000.00	2,420.00
UKUPNO				30,001.95€

*Tokom monitoringa će biti sprovedene analize po programu nadzora avijarne influence po posebnom programu monitoringa avijarne infulence, provešće se testiranje na otkrivanje prisustva NPAI

**U cijenu utvrđenu programom uračunati su i troškovi prevoza za uzimanje uzoraka trahealnih/kloakalnih briseva.

7. PLAVI JEZIK

U cilju otkrivanja i praćenja virusa bolesti plavog jezika, u Crnoj Gori će se vršiti pasivni nadzor, u skladu s ovim programom i posebnim programom nadzora bolesti plavog jezika i entomološki nadzor vektora bolesti plavog jezika- insekti iz roda *Culicoides*, prenosioca bolesti plavog jezika.

a) Pasivni nadzor se sastoji od službenog otkrivanja i istraživanja svake sumnje na bolest koje je dokumentovano, uključujući i sistem ranog uzbunjivanja za prijavu sumnje na bolest. Pasivni nadzor se vrši radi praćenja prisustva i blagovremenog otkrivanja bolesti plavog jezika kod domaćih preživara (goveda, ovce i koze) u svim slučajevima kada klinički znaci upućuju na sumnju na bolest plavog jezika, kao i radi potvrde odsustva virusa bolesti plavog jezika nakon njegovog pojavljivanja. U ovim slučajevima obavezno je laboratorijsko potvrđivanje, odnosno isključivanje kliničke sumnje na bolest plavog jezika.

b) Entomološki nadzor će se vršiti prikupljanjem i identifikacijom insekata iz roda *Culicoides* u cilju utvrđivanja prisutnosti i dinamike pojavljivanja insekata roda *Culicoides*, njihove geografske distribucije i rasprostranjenosti utvrđivanjem područja i perioda godine od najvećeg rizika za pojavu i širenje virusa bolesti plavog jezika određivanjem perioda sezonski slobodnog od vektora virusa bolesti plavog jezika, odnosno perioda kada nisu aktivni adulti insekata roda *Culicoides*. Analizom uzoraka insekata utvrdiće se ukupan broj prisutnih odraslih insekata roda *Culicoides*, identifikovati vrste vektora i virološkim ispitivanjem vektora utvrditi moguća cirkulacija virusa.

U skladu sa procjenom rizika, uzorkovanje insekata iz roda *Culicoides* će se vršiti jednom ili dva puta mjesečno počev od aprila zaključno sa novembrom. Ukupan broj uzorkovanja će biti 84 u sedam referentnih geografskih jedinica, na teritoriji Crne Gore.

Odgovorna institucija: Uprava.

Nosilac posla: Veterinarske ambulante, Specijalistička veterinarska laboratorija, veterinarska inspekcija.

Obuhvat: goveda i mali preživari, u skladu sa posebnim programom nadzora bolesti plavog jezika i programom entomološkog nadzora.

Period realizacije: tokom cijele godine.

Način izvođenja: u skladu sa posebnim programom nadzora.

U cilju pasivnog monitoringa bolesti plavog jezika, u slučaju iznenadnog obolijevanja ili uginuća goveda, ovaca i koza sa kliničkim znacima koji upućuju ili mogu upućivati na sumnju da se radi o bolesti plavog jezika, veterinar uzima uzorke krvi bolesnih životinja ili druge odgovarajuće uzorke po uputstvu Specijalističke veterinarske laboratorije i dostavlja ih laboratoriji radi ispitivanja.

Specijalistička veterinarska laboratorija vrši laboratorijsko-dijagnostičko ispitivanje prikupljenih i dostavljenih uzoraka na prisustvo genoma virusa bolesti plavi jezik metodom PCR.

Specijalistička veterinarska laboratorija u slučaju pozitivnog nalaza odmah obavještava nadležnog službenog veterinara i Upravu.

Veterinarske ambulante su dužne da blagovremeno:

- dostave nadležnom službenom veterinaru, najkasnije do 15. tekućeg, za mjere izvršene u prethodnom mjesecu, izvještaj o izvršenom uzorkovanju koji sadrži sljedeće podatke: naziv mjesta, datum izvođenja mjere, ime držaoca životinja, broj gazdinstva, identifikacione oznake goveda/ovaca, za svako gazdinstvo pojedinačno u slučaju aktivnog nadzora, a za pasivni nadzor i laboratorijski izvještaj;

Iznos sredstava: 11.127,16€

Opis mjere	Količina	Jed. cijena bez PDV-a	Ukupno bez PDV-a	Ukupno sa PDV-om
<i>Pasivni nadzor</i>				
Uzorkovanje krvi goveda, ovaca i koza u slučaju sumnje na BPJ**	20	6,00	120,00	145,20
Laboratorijsko ispitivanje prisustva genoma virusa	20	43,50	870,00	1.052,70
DDD gazdinstva	5	20,00	100,00	121,00
<i>Entomološki nadzor - monitoring vektora</i>				
Prikupljanje i dostavljanje komaraca/po lokaciji	84	26,50	2.226,00	2.693,46
Entomološka ispitivanja i determinacija	84	26,50	2.226,00	2.693,46
Laboratorijsko ispitivanje Real-Time PCR <i>Culicoides</i> /pul	84	43,50	3.654,00	4.421,34
UKUPNO				11.127,16€

*Troškovi uzorkovanja i dostavljanja uzoraka kroz aktivni nadzor dati u podprogramu 08. Bolest kvrgave kože goveda, jer se uzorkovanje vrši istovremeno u okviru aktivnog nadzora navedenog programa

8. BOLEST KVRGAVE KOŽE GOVEDA

Radi sprečavanja bolesti kvrgave kože goveda četiri godine (2016, 2017, 2018 i 2019. godine) vršena je vakcinacija svih goveda u cilju stalnog održavanja aktivnog imuniteta protiv virusa bolesti kvrgave kože kod vakcinisanih goveda odnosno stvaranja imuniteta protiv ove bolesti kod nevakcinisanih goveda, kao i dijagnostičke i druge mjere u cilju blagovremenog otkrivanja i suzbijanja pojave bolesti kvrgave kože goveda.

Od 2020. godine ne sprovodi se vakcinacija goveda protiv bolesti kvrgave kože goveda. Odluka je zasnovana na epizootiološkoj situaciji u Crnoj Gori i susjednim zemljama kao i na činjenici da je tokom četiri kampanje vakcinacije postignut zadovoljavajući procenat imunih goveda, u skladu sa preporukama relevantnih međunarodnih institucija - WOAAH (Međunarodna organizacija za zdravlje životinja), EFSA (Evropska agencija za bezbjednost hrane) kao i Evropske komisije, a posebno GF-TADs (Globalni okvir za prekogranične bolesti životinja, zajednička ekspertska radna grupa osnovana od strane WOAAH, FAO i EK).

U svim slučajevima kada klinički znaci upućuju na sumnju na bolest kvrgave kože goveda, obavezno je njeno isključivanje (pasivni nadzor).

Odgovorna institucija: Uprava.

Nosilac posla: Veterinarske ambulante, Specijalistička veterinarska laboratorija, veterinarska inspekcija.

Obuhvat: goveda, u skladu sa stručnim uputstvom Uprave.

Period realizacije: pasivni nadzor - tokom cijele godine, aktivni nadzor – oktobar/novembar.

Način izvođenja: u skladu sa ovim programom i stručnim uputstvom uprave.

U cilju pasivnog monitoringa bolesti kvrgave kože, u slučaju iznenadnog obolijevanja ili uginuća goveda sa kliničkim znacima koji upućuju ili mogu upućivati na sumnju da se radi o bolesti kvrgave kože goveda, veterinar uzima odgovarajuće uzorke po uputstvu Specijalističke veterinarske laboratorije i dostavlja ih laboratoriji radi ispitivanja.

Specijalistička veterinarska laboratorija vrši laboratorijsko-dijagnostičko ispitivanje prikupljenih i dostavljenih uzoraka na prisustvo genoma virusa bolesti kvrgave kože goveda metodom PCR.

Specijalistička veterinarska laboratorija u slučaju pozitivnog nalaza odmah obavještava nadležnog službenog veterinara i Upravu.

Iznos sredstava: 302,50€*

Opis mjere	Količina	Jed. cijena bez PDV-a	Ukupno bez PDV-a	Ukupno sa PDV-om
Uzorkovanje materijala u slučaju sumnje na BKK i dostavljanje laboratoriji (pasivni nadzor)	10	15,00	150,00	181,50
Troškovi preduzimanja mjera na gazdinstvu za potvrđene slučajeve bolesti (DDD, eutanazija goveda, neškodljivo uklanjanje)	5	20,00	100,00	121,00
UKUPNO				302,50€*

9. BOVINA SPONGIOFORMNA ENCEFALOPATIJA – BSE

Radi blagovremenog otkrivanja i suzbijanja bovine spongiformne encefalopatije (u daljem tekstu: BSE) vrši se ispitivanje kod svih goveda starijih od 30 mjeseci koja su zaklana za ishranu ljudi u odobrenim objektima za klanje i kod svih goveda, bez obzira na starost, sa simptomima koji upućuju na BSE.

Odgovorna institucija: Uprava.

Nosilac posla: veterinarske ambulante, ovlašćene veterinarske ambulante – ovlašćeni veterinari za obavljanje službenih kontrola, pregledi papkara prije i poslije klanja i svježeg mesa (*antemortem* i *postmortem*), Specijalistička veterinarska laboratorija, veterinarska inspekcija

Period realizacije: tokom cijele godine.

Način izvođenja: Na BSE ispituju se sva goveda:

a) starija od 24 mjeseca:

- koja su prinudno zaklana, odnosno upućena na prinudno (hitno) klanje od strane veterinara nakon nesreće ili zbog ozbiljnih fizioloških ili funkcionalnih poremećaja, uključujući poremećaje centralnog nervnog sistema;
- koja, pri ante mortem pregledu, pokazuju kliničke znake zarazne bolesti ili znake na osnovu kojih se može posumnjati da su zaražene ili pokazuju fiziološke ili funkcionalne poremećaje, uključujući poremećaje centralnog nervnog sistema;

b) starija od 30 mjeseci:

- prilikom klanja za ishranu ljudi;
- koja su zaklana u okviru programa iskorjenjivanja bolesti, a ne pokazuju kliničke znake bolesti;

c) starija od 24 mjeseca koja su:

- uginula ili usmrćena na gazdinstvu, osim goveda usmrćenih u okviru suzbijanja epidemije odnosno iskorjenjivanja bolesti;
- uginula ili usmrćena tokom prevoza ili u klanici.

Uzorkovanje potrebnog materijala vrši se u skladu sa stručnim uputstvom koje sačinjava Uprava.

Iznos sredstava: 10.599,60€

Način plaćanja: za izvršene javne poslove na otkrivanju BSE iz tač. a, b alineja 2 i tač.3, isplata sredstava vrši se na osnovu ispostavljene fakture. Sredstva za naknadu obezbijedena su kroz program 1, tačka 1.3.2. ovog programa.

Troškove za ispitivanja na BSE goveda iz alineje 1 tačke b koja su zaklana u odobrenim objektima za klanje snosi subjekat koji obavlja djelatnost klanja, na osnovu ispostavljene fakture Specijalističke veterinarske laboratorije za izvršena ispitivanja.

Specijalistička veterinarska laboratorija izrađuje mjesečni izvještaj o broju dostavljenih uzoraka i izvršenim laboratorijskim ispitivanjima na BSE, i dostavlja ga Upravi najkasnije do 15. u mjesecu za prethodni mjesec.

Opis mjere	Količin a	Jed. cijena bez PDV-a	Ukupno bez PDV-a	Ukupno sa PDV-om
Nabavka opreme za uzimanje uzoraka	4400	1,40	6.160,00	7.453,60
Pasivni nadzor - uzorkovanje	20	100,00	2.000,00	2420,00
Laboratorijsko ispitivanje – pasivni nadzor	20	30,00	600,00	726,00
UKUPNO				10.599,60€
Troškovi koje plaća subjekat koji obavlja djelatnost klanja				
Laboratorijsko ispitivanje dostavljenih uzoraka				30,00€*

*Cijena iskazana bez PDV-a

10. BOLESTI RIBA, ŠKOLJKI I RAKOVA

Radi praćenja prisustva, blagovremenog otkrivanja i suzbijanja bolesti riba i školjki vrši se dijagnostičko ispitivanje uzoraka riba odnosno školjki uzetih iz ribnjaka i uzgajališta koji su upisani u registre koje vodi Uprava.

Odgovorna institucija: Uprava

Nosilac posla: Specijalistička veterinarska laboratorija

Period realizacije: tokom cijele godine.

10.1 Bolesti riba

Radi otkrivanja i praćenja bolesti slatkovodnih riba, vrši se uzorkovanje u registrovanim ribnjacima na području Crne Gore, najmanje jednom u toku godine. Specijalistička veterinarska laboratorija vrši uzorkovanje i ispitivanja na prisustvo virusne hemoragične septikemije (VHS) i zarazne hematopoetske nekroze (IPN) u skladu sa uputstvom koje donosi Uprava na predlog Specijalističke veterinarske laboratorije.

Specijalistička veterinarska laboratorija vrši uzorkovanje i dijagnostička ispitivanja i dostavlja godišnji izvještaj o sprovedenom ispitivanju Upravi.

10.2 Bolesti školjki

Radi otkrivanja i praćenja bolesti školjki (martelioze i bonamioze) vrši se pregled i uzorkovanje određenih vrsta školjki radi dijagnostičkog ispitivanja na prisustvo parazita *Marteilia refringens* i *Bonamia* (*Bonamia ostreae* i *Bonamia exitiosa*), u skladu sa uputstvom Uprave.

Specijalistička veterinarska laboratorija vrši pregled, uzorkovanje i dijagnostička ispitivanja, i dostavlja godišnji izvještaj o sprovedenom ispitivanju Upravi.

10.3 Bolesti rakova

Radi otkrivanja i praćenja bolesti bijelih pjega rakova vrši se uzorkovanje rakova (bjelonogi rak ili druge prijemčive vrste slatkovodnih rakova) u registrovanim uzgajalištima i otvorenim vodama kada temperatura vode dostigne najvišu godišnju vrijednost (period avgust – septembar).

Specijalistička veterinarska laboratorija vrši uzorkovanje prijemčivih vrsta rakova, dijagnostička ispitivanja i dostavlja godišnji izvještaj sprovedenom ispitivanju Upravi.

Iznos sredstava: 13.303,95€

Opis mjere	Količina	Jed. cijena bez PDV-a	Ukupno bez PDV-a	Ukupno sa PDV-om
Monitoring bolesti slatkovodnih riba*	110	43,50	4.785,00	5.789,85
Monitoring bolesti školjki*	340	15,00	5.100,00	6.171,00
Monitoring bolesti bjelih pjega rakova*	30	35,00	1.050,00	1.270,50
Uzorkovanje rakova*	30	2,00	60,00	72,60
UKUPNO				13.303,95€

*U cijenu utvrđenu programom uračunati su i troškovi uzorkovanja i prevoza.

11. PARAZITSKE BOLESTI - ZOONOZE

Radi blagovremenog otkrivanja i suzbijanja parazitskih bolesti sprovode se preventivne i dijagnostičke mjere.

Nosilac posla: Veterinarske organizacije.

Period za realizaciju: tokom cijele godine.

11.1 Ehinokokoza

Obavezna je redovna dehelmintizacija pasa starijih od tri mjeseca protiv pseće pantljičare *Echinococcus spp*, sredstvom koje pouzdano ubija zrele i nezrele oblike pantljičare, o trošku držaoca, koja se sprovodi kontinuirano tokom cijele godine, o čemu se vodi evidencija u Pasošu za kućne ljubimce.

Radi sprečavanja širenja jaja pantljičare u okolinu, najmanje 48 časova poslije tretiranja pasa, vlasnik pasa neškodljivo uklanja njihov izmet.

Subjekat u poslovanju hranom koji obavlja djelatnost klanja životinja za javnu potrošnju, kao i vlasnici koji kolju životinje za sopstvene potrebe, promijenjene organe čine neškodljivim prokuvavanjem ili spaljivanjem.

Ovlašćeni veterinar u objektima za klanje evidentira svaki utvrđeni slučaj ehinokokoze i prijavljuje nadležnom službenom veterinaru u skladu sa zakonom.

11.2 Trihineloza

Dijagnostički pregled na prisustvo larve *Trichinella* vrši se metodom kompresije ili vještačke digestije u uzorcima mesa svinja zaklanih u domaćinstvu za sopstvene potrebe, a isključivo metodom vještačke digestije svih odstrijeljenih divljih svinja i svih zaklanih svinja u odobrenim objektima za klanje.

Prilikom klanja svinja za sopstvene potrebe držalac životinja dostavlja propisani uzorak mesa na pregled na trihinelozu veterinarskoj ambulanti ili Specijalističkoj veterinarskoj laboratoriji.

Veterinar svaki utvrđeni slučaj trihineloze prijavljuje nadležnom službenom veterinaru radi preduzimanja propisanih mjera.

Ovlašćeni veterinar u objektima za klanje evidentira svaki utvrđeni slučaj trihineloze i o tome obavještava nadležnog službenog veterinara i službenog veterinara u mjestu porijekla životinje, radi preduzimanja propisanih mjera.

Dijagnostički pregled na prisustvo larve *Trichinella* vrši se o trošku vlasnika.

Izuzetno, sredstva za uzorkovanje i sprovođenje dijagnostičkih ispitivanja divljih svinja na trihinelozu za koje su istovremeno dostavljeni odgovarajući ispravni uzorci na ispitivanje na klasičnu kugu svinja obezbjeđena su u tački 12 ovog programa (klasična kuga svinja).

Način izvještavanja: veterinarske ambulante dužne su da Upravi jednom mjesečno dostave izvještaj o broju ispitanih uzoraka i rezultatima ispitivanja.

12. KLASIČNA KUGA SVINJA

Prelazeći na politiku ne-vakcinacije svinja protiv klasične kuge svinja od 1. januara 2020. godine, Crna Gora je zvanično započela proces sticanja statusa zemlje slobodne od bolesti klasična kuga svinja bez vakcinacije, u skladu sa zakonodavstvom Evropske unije i preporukama Svjetske organizacije za zdravlje životinja (WOAH).

Radi sprečavanja pojave i ranog otkrivanja bolesti klasična kuga svinja, vrši se klinički pregled svinja na svim gazdinstvima na kojima se drže svinje, aktivni i pasivni nadzor populacije domaćih svinja, aktivni i pasivni nadzor populacije divljih svinja na prisustvo virusa klasične kuge svinja, kao i dijagnostičke i druge mjere u cilju blagovremenog otkrivanja i suzbijanja eventualne pojave klasične kuge svinja.

Odgovorna institucija: Uprava.

Nosilac posla: veterinarske ambulante, Specijalistička veterinarska laboratorija, Lovački savez Crne Gore- lovačke organizacije, veterinarska inspekcija.

Obuhvat i ciljna populacija: gazdinstva na kojima se uzgajaju ili drže svinje, kao i populacija divljih svinja na čitavom području Crne Gore.

Sektor uzgoja svinja u Crnoj Gori se prvenstveno sastoji od nekomercijalnih gazdinstava i porodičnih farmi, sa ograničenim komercijalnim operacijama. Konkretno:

- u Crnoj Gori postoji ukupno 12 komercijalnih farmi, od kojih se samo jedna smatra velikom komercijalnom farmom.
- ukupan broj nekomercijalnih farmi iznosi približno 7.500.
- procjena ukupne populacije svinja u Crnoj Gori je približno 34.000 svinja.

Za potrebe ovog programa, farme svinja su podeljene u dvije glavne grupe:

1) Komercijalne farme – ukupno 12:

a) *Velike komercijalne farme sa:*

- više od 51 krmače; i/ili
- više od 1001 tovljenika na godišnjem nivou.

2) Male komercijalne farme i nekomercijalne farme (backyard):

a) *Male komercijalne farme – ukupno približno 45:*

- do 50 krmača; i/ili
- od 11 do 1000 tovljenika na godišnjem nivou.

b) *Dvorišne / nekomercijalne farme – ukupan broj varira:* bez priplodnih životinja i sa do 10 tovljenika na godišnjem nivou, koji se koriste za sopstvenu potrošnju.

Period realizacije: Aktivni nadzor domaćih svinja vrši se u periodu od 15. aprila do 01. oktobra 2026. godine, pasivni nadzor domaćih i divljih svinja vrši se tokom cijele godine. Aktivni nadzor divljih svinja sprovodiće se u lovištima i obimu koje odredi Uprava stručnim uputstvom u skladu sa propisima i aktima iz oblasti veterinarstva i lovstva; a koje je podložno izmjenama u odnosu na epizootiološku situaciju.

Način izvođenja: u skladu sa ovim programom i posebnim programom nadzora klasične kuge svinja u 2026. godini.

Iznos sredstva: 84,358.00€

12.1. Pasivni nadzor domaćih svinja na klasičnu kugu svinja

Pasivni nadzor u populaciji domaćih svinja biće kontinuiran tokom cijele godine i na cijeloj teritoriji zemlje.

Pasivni nadzor se sprovodi radi ranog otkrivanja i prijavljivanja sumnjivih slučajeva.

U okviru pasivnog nadzora, uzorci će se testirati metodom molekularne dijagnostike koja potvrđuje prisustvo genoma virusa klasične kuge svinja (KKS), odnosno PCR-om.

Farmeri su dužni da svakodnevno vrše kontrolu zdravstvenog stanja životinja na svojim gazdinstvima i da odmah obavijeste ovlaštenog veterinara ili službenog veterinara u slučaju bilo kakvih sumnji.

Veterinar je dužan prilikom svake posjete gazdinstvu da podsjetiti vlasnika da je, u skladu sa članom 56 Zakona o veterinarstvu, dužan da redovno prati zdravstveno stanja kod životinja, i kada se pojavi zarazna bolest životinja ili kada se utvrde znaci bolesti na osnovu kojih se sumnja da je životinja oboljela ili uginula od zarazne bolesti o tome, bez odlaganja, obavijesti najbližu veterinarsku ambulantu ili službenog veterinara.

U okviru ovog programa, slučaj koji se smatra sumnjivim na KKS je kada :

- se kliničkim pregledom uoče znaci povišene tjelesne temperature, krvarenja po koži i sluznicama, konjuktivitis, povećani limfni čvorovi, cijanoza posebno na vrhovima ušiju, repu, ekstremitetima, konstipacija nakon koje se javlja proliv, povraćanje (povremeno), otežano disanje, kašalj, ataksija, pareza, konvulzije, grupisanje svinja, uginuća 5 do 25 dana nakon pojave znakova bolesti, kada postmortalna ispitivanja ukazuju da su postmortalne lezije karakteristične za KKS, mortalitet kod mladih kategorija svinja i do 100 %
- rezultati dijagnostičkih ispitivanja ukazuju na moguće prisustvo virusa KKS u uzorku od pojedinačne životinje ili grupe životinja; ili
- je utvrđena epidemiološka povezanost sa potvrđenim slučajem KKS.

Kako se klinički znaci ili postmortalne lezije KKS ne mogu razlikovati od onih kod afričke kuge svinja (AKS), svaki sumnjivi slučaj AKS smatraće se i sumnjivim slučajem KKS.

Svi slučajevi koji ispunjavaju ovu definiciju biće testirani na prisustvo virusa KKS.

Pojačan pasivni nadzor kod domaćih svinja:

U svrhu pojačanog pasivnog nadzora kod domaćih svinja, uzorkovaće se:

- Sve uginule životinje sa nekomercijalnih farmi;
- Sve uginule životinje starije od 2 mjeseca sa malih komercijalnih farmi;
- Na svim velikim komercijalnim farmama svinja, svake nedjelje se uzorkuju i testiraju najmanje prve dve uginule svinje starije od 60 dana u svakoj epidemiološkoj jedinici, a ako takvih uginulih svinja nema, uzorkuju se bilo koje svinje poslije odlučjenja. U slučaju postojanih uginuća, prioritet za testiranje imaju uginule krmače, nerastovi i nazimice.

Kao komplementarna mera za jačanje pasivnog nadzora, **u cilju isključivanja KKS**, uzorci za laboratorijsko testiranje će se uzimati u svakom slučaju narušenog zdravstvenog stanja kod svinja nakon odlučjenja.

Uzorci koji se šalju u cilju isključivanja sumnje su :

- uzorak krvi u epruveti sa antikoagulansom;
- uzorak slezene od uginulih svinja i kada je moguće i uzorak bubrega i tonzila.

-pobačeni fetus, kada je moguća i posteljica, i dva uzorka krvi krmače koja je pobacila i to u epruveti sa antikoagulansom i praznoj epruveti za serološko ispitivanje.

Uz klinički pregled, u slučaju pojave sumnje ili kliničkih znakova koji upućuju ili bi mogli upućivati na pojavu klasične kuge svinja, veterinar sprovodi i uzorkovanje u skladu sa uputstvom Specijalističke veterinarske laboratorije i uzimaju se odgovarajući uzorci tkiva uginulih ili eutanaziranih životinja i dostavljaju laboratoriji radi laboratorijskih ispitivanja.

Isključivanje je potrebno razlikovati od sumnje na KKS. Prilikom isključivanja ne prijavljuje se sumnja na propisanom Obrascu za prijavu sumnje „PS“ i ne obavještava se službeni veterinar. Radi se o isključivanju KKS i to u slučajevima kada nisu uočeni karakteristični klinički ili patoanatomski znaci KKS, kada epidemiološki podaci ne ukazuju na moguću infekciju KKS. Ova komponenta programa sprovodi se u svrhu ranog otkrivanja infekcije i omogućava bolju reprezentativnost rezultata nadzora.

Takođe, svi uzorci uzeti kao sumnja ili isključivanje AKS, moraju biti testirani i na KKS.

Sprovođenje mjera u slučaju sumnje odnosno potvrde klasične kuge svinja i dijagnostičko ispitivanje uzoraka vrši se u skladu sa Pravilnikom o mjerama za sprečavanje, otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje klasične kuge svinja klasične kuge svinja (“Službeni list CG”, br. 18/14 i 84/17). U slučaju pojave bolesti vrši se eutanazija i neškodljivo uklanjanje zaraženih i na zarazu sumnjivih životinja uz sprovođenje svih propisanih zoohigijenskih i biosigurnosnih mjera.

Način plaćanja: isplata sredstava vrši se na osnovu blagovremeno ispostavljene fakture uz koju se dostavlja izvještaj iz VIS-a o izvršenim laboratorijskim dijagnostičkim ispitivanjima za dostavljeni uzorak (pasivni nadzor).

12.2. Aktivni nadzor domaćih svinja na klasičnu kugu svinja

Kod domaćih svinja, aktivni nadzor će se sprovoditi kliničkim pregledom na farmama domaćih svinja i serološkim testiranjem odabranih životinja na odabranim farmama, pokrivajući cijelu teritoriju zemlje.

Serološko testiranje:

Aktivni nadzor će se sprovoditi kako bi se dokazalo odsustvo specifičnih antitela na klasičnu kugu svinja (KKS) u populaciji domaćih svinja. U uslovima u kojima je vakcinacija protiv KKS ukinuta od 1. januara 2020. godine, odsustvo specifičnih antitela na KKS kod nevakcinisanih životinja će potvrditi i odsustvo cirkulacije virusa i efikasno sprovođenje politike nevakcinacije.

Okvir uzorkovanja: Broj farmi po opštinama dobijen na osnovu godišnjih pregleda gazdinstava sa svinjama za 2025. godinu.

Učestalost testiranja: Jednom godišnje.

Veličina uzorka – farme:

Uzorkovanje krvi je obavezno *na svakoj velikoj komercijalnoj farmi*, a manje komercijalne i nekomercijalne farme za uzorkovanje bira nadležna veterinarska ambulanta, tako da ispuni predviđeni broj farmi i uzoraka, u skladu sa tabelom iz priloga 3.

Veličina uzorka – pojedinačne životinje:

Broj životinja na svakoj odabranoj farmi koji će biti uzorkovan i testiran na prisustvo specifičnih antitijela na KKS biće dovoljan da otkrije prevalenciju od 10% sa intervalom pouzdanosti od 95%.

Važna napomena: Vakcinisane životinje (ako ih ima) moraju biti isključene iz okvira uzorkovanja.

Klinički pregled:

Klinički pregledi na odabranim farmama biće sprovedeni u skladu sa godišnjim pregledom gazdinstava, koji je dio ovog programa. Tokom ovih kliničkih posjeta, biće uzeti uzorci za serološko testiranje, kako je opisano gore.

12.3. Pasivni nadzor divljih svinja na klasičnu kugu svinja

Pasivni nadzor kod populacije divljih svinja sprovodiće se kontinuirano tokom cijele godine i na cjelokupnoj teritoriji zemlje.

Radi ranog otkrivanja klasične kuge svinja kod divljih svinja obavezna je prijava lokalnoj veterinarskoj ambulanti ili nadležnom veterinarskom inspektor svakog uginuća divlje svinje, pronalaska leša uginule divlje svinje, kao i uginuća divlje svinje nastalog kao posledica saobraćajnih nezgoda, kada se vrši uzorkovanje odgovarajućih uzoraka i dostavljanje Specijalističkoj veterinarskoj laboratoriji.

12.4. Aktivni nadzor divljih svinja na klasičnu kugu svinja

Serološki nadzor kod divljih svinja sprovodiće se prikupljanjem uzoraka tjelesnih tečnosti radi dijagnostičkog testiranja na prisustvo specifičnih antitela na klasičnu kugu svinja (KKS) kod odstrijeljenih divljih svinja.

Činjenica da kada nije vršena vakcinacija protiv KKS u Crnoj Gori, kao ni u susjednim zemljama, znači da će odsustvo specifičnih antitijela potvrditi nepostojanje cirkulacije KKS virusa u populaciji divljih svinja.

Da bi se obezbijedila svrha nadzora i statistička relevantnost, u saradnji sa Direktoratom za šumarstvo i lovstvo Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Lovačkim savezom i lovačkim organizacijama, uzorkovanje divljih svinja obavljat će se tokom lovne sezone.

Veličina uzorka biće prilagođena tako da omogući identifikaciju najmanje jedne pozitivne životinje sa intervalom poverenja od 95% ako 1% populacije divljih svinja ima KKS antitijela. Prema ovim statističkim parametrima, na cjelokupnoj teritoriji zemlje potrebno je uzorkovati najmanje 294 divlje svinje.

Može se primijeniti ponderisani pristup kako bi se osigurala ujednačena distribucija uzoraka. Ako uslovi dozvole, uzorci će se prikupljati prema sledećem obrascu:

- 50% uzoraka od životinja starih 3 – 12 meseci,
- 50% uzoraka životinja starijih od 1 godine.

Način izvođenja: Aktivni nadzor divljih svinja sprovodiće se u lovištima i u obimu koje, u skladu sa stručnim uputstvom, odredi Uprava u saradnji sa Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede – Direkcija za lovstvo. U zavisnosti od epizootiološke situacije, broj uzoraka u lovištima je podložan izmjenama.

Lovci, veterinarske ambulante i Specijalistička veterinarska laboratorija uzorkovanje, dostavljanje uzoraka i laboratorijsko dijagnostičko ispitivanje prikupljenih i dostavljenih uzoraka vrše u skladu sa stručnim uputstvom Uprave.

Lovci koji dostave odgovarajuće uzorke od divljih svinja u svrhu utvrđivanja prisustva virusa klasične kuge svinja, kao naknadu dobijaju besplatan pregled mesa divlje svinje od koje su dostavljeni uzorci na *Trichinella spiralis*. Veterinarskim ambulantom pripada naknada za pregled, samo ako su uzorci uzeti i dostavljeni Specijalističkoj veterinarskoj laboratoriji na propisan način.

Specijalistička veterinarska laboratorija izrađuje godišnji izvještaj o izvršenim aktivnostima na sprovođenju monitoringa klasične kuge svinja kod divljih svinja i dostavlja ga Upravi.

Način plaćanja: isplata sredstava vrši se na osnovu blagovremeno ispostavljene fakture od strane lovaca koju prati potvrda o primljenom uzorku od strane veterinarske ambulante.

Fakturu za izvršeni trihinoskopski pregled divljih svinja, koju dostavljaju veterinarske ambulante, mora da prati kopija uputa za dostavljanje uzoraka i potvrde o obavljenom trihinoskopskom pregledu.

Faktura se ispostavlja do 15. za prethodni mjesec.

Fakture koje nijesu blagovremeno dostavljene i koje ne prati kompletna dokumentacija neće se razmatrati.

Opis mjere	Količina	Jed. cijena bez PDV-a	Ukupno bez PDV-a	Ukupno sa PDV-om
<i>Aktivni nadzor divljih svinja</i>				
Pregled divljih svinja na <i>Trichinella spiralis</i>	300	20,00	6.000,00	7.260,00
Monitoring KKS divljih svinja - ELISA test*	300	6,05	1.815,00	2.196,15
<i>Aktivni nadzor domaćih svinja</i>				
Uzorkovanje krvi domaćih svinja	3.573	5,90	21.080,70	25.507,65
Uzorkovanje krvi domaćih svinja	3.573	6,05	21.616,65	26.156,15
<i>Pasivni nadzor domaćih svinja*</i>				
Laboratorijsko ispitivanje prisustva genoma virusa u cilju isključivanja sumnje	400	43,50	17.400,00	21.054,00
Eutanazija, DDD, neškodljivo uklanjanje uginulih/usmrćenih domaćih svinja sa simptomima KKS*	10	50,00	500,00	605,00
<i>Pasivni nadzor divljih svinja**</i>				
Laboratorijsko ispitivanje prisustva genoma virusa	30	43,50	1.305,00	1.579,05
UKUPNO				84.358,00€

** Troškovi uzorkovanja i dostavljanja uzoraka u SVL uginulih/usmrćenih divljih svinja dati u podprogramu 13. Afrička kuga svinja, jer se uzorkovanje vrši istovremeno u okviru pasivnog nadzora divljih svinja na afričku kugu svinja“

13. AFRIČKA KUGA SVINJA

Radi sprečavanja pojave i ranog otkrivanja bolesti afrička kuge svinja vrši se pasivni nadzor populacije domaćih svinja, aktivni i pasivni nadzor populacije divljih svinja na prisustvo virusa afričke kuge svinja, kampanja podizanja svijesti, kao i dijagnostičke i druge mjere u cilju blagovremenog otkrivanja i suzbijanja pojave afričke kuge svinja.

Odgovorna institucija: Uprava.

Nosilac posla: veterinarske ambulante, Specijalistička veterinarska laboratorija, Lovački savez Crne Gore- lovačke organizacije, veterinarska inspekcija.

Obuhvat i ciljna populacija: gazdinstva na kojima se uzgajaju ili drže svinje, kao i populacija divljih svinja na čitavom području Crne Gore. Sektor uzgoja svinja u Crnoj Gori se prvenstveno sastoji od nekomercijalnih gazdinstava i porodičnih farmi, sa ograničenim komercijalnim operacijama. Konkretno:

- u Crnoj Gori postoji ukupno 12 komercijalnih farmi, od kojih se samo jedna smatra velikom komercijalnom farmom.

- ukupan broj nekomercijalnih farmi iznosi približno 7.500.
- procjena ukupne populacije svinja u Crnoj Gori je približno 34.000 svinja.

Za potrebe ovog programa, farme svinja su podeljene u dvije glavne grupe:

1) Komercijalne farme – ukupno 12:

a) *Velike komercijalne farme sa:*

- više od 51 krmače; i/ili
- više od 1001 tovljenika na godišnjem nivou.

2) Male komercijalne farme i nekomercijalne farme (backyard):

a) *Male komercijalne farme – ukupno približno 45:*

- do 50 krmača; i/ili
- od 11 do 1000 tovljenika na godišnjem nivou.

b) *Dvorišne / nekomercijalne farme – ukupan broj varira:* bez priplodnih životinja i sa do 10 tovljenika na godišnjem nivou, koji se koriste za sopstvenu potrošnju.

Period realizacije: Pasivni nadzor domaćih i divljih svinja vrši se tokom cijele godine, a aktivni nadzor divljih svinja sprovodiće se u lovištima i u obimu koje, u skladu sa stručnim uputstvom, odredi Uprava u saradnji sa Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede – Direktoratom za lovstvo i šumarstvo. U zavisnosti od epizootiološke situacije, broj uzoraka u lovištima je podložan izmjenama.

Način izvođenja: u skladu sa ovim programom i posebnim programom nadzora afričke kuge svinja u 2026. godini.

Iznos sredstva: 102,988.71

**Sredstva za sprovođenje ovog podprograma dijelom će se refundirati iz sredstava Evropske komisije u narednoj godini.

13.1. Aktivni nadzor divljih svinja na afričku kugu svinja

Način izvođenja: Radi praćenja kretanja i mijenjanja epizootiološke situacije, virusa afričke kuge svinja u prirodi, među populacijom divljih svinja, lovci dostavljaju uzorke tjelesne tečnosti i unutrašnjih organa (tonzile i slezina) divljih svinja, veterinarskim ambulantom, koje te uzorke dostavljaju Specijalističkoj veterinarskoj laboratoriji. Uzorci u okviru aktivnog nadzora divljih svinja prikupljaju se isključivo od odstrijeljenih jedinki, u područjima u kojima je već potvrđena afrička kuga svinja i u područjima koja se graniče sa područjima u kojima je potvrđeno prisustvo ovirusa. Svi uzorci ispituju se serološkom metodom na prisustvo specifičnih antitijela protiv afričke kuge svinja i molekularnom dijagnostikom na prisustvo uzročnika bolesti (PCR).

Aktivni nadzor divljih svinja sprovodiće se u lovištima i obimu koje, u skladu sa stručnim uputstvom i aktuelnom epizootiološkom situacijom odredi Uprava u saradnji sa Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede – Direktoratom za lovstvo i šumarstvo. U zavisnosti od epizootiološke situacije, broj uzoraka u lovištima je podložan izmjenama.

Lovci, veterinarske ambulante i Specijalistička veterinarska laboratorija uzorkovanje, dostavljanje uzoraka i laboratorijsko dijagnostičko ispitivanje prikupljenih i dostavljenih uzoraka vrše u skladu sa stručnim uputstvom Uprave.

Lovci koji dostave kompletne uzorke od divljih svinja u svrhu utvrđivanja prisustva virusa afričke kuge svinja, kao naknadu dobijaju besplatan pregled mesa divlje svinje od koje su dostavljeni uzorci na *Trichinella spiralis* (tačka 12. ovog programa). Veterinarskim ambulantom pripada naknada za pregled, samo ako su uzorci uzeti i dostavljeni Specijalističkoj veterinarskoj laboratoriji na propisan način.

Specijalistička veterinarska laboratorija izrađuje godišnji izvještaj o izvršenim aktivnostima na sprovođenju monitoringa afričke kuge svinja kod divljih svinja i dostavlja ga Upravi.

13.2. Pasivni nadzor domaćih svinja na afričku kugu svinja

Pasivni nadzor u populaciji domaćih svinja biće kontinuiran tokom cijele godine i na cijeloj teritoriji zemlje.

Pasivni nadzor se sprovodi radi ranog otkrivanja i prijavljivanja sumnjivih slučajeva.

U okviru pasivnog nadzora, uzorci će se testirati metodom molekularne dijagnostike koja potvrđuje prisustvo genoma virusa afričke kuge svinja (AKS), odnosno PCR-om.

Farmeri su dužni da svakodnevno vrše kontrolu zdravstvenog stanja životinja na svojim gazdinstvima i da odmah obavijeste ovlašćenog veterinara ili službenog veterinara u slučaju bilo kakvih sumnji (sumnja uključuje i pobačaje).

Veterinar je dužan prilikom svake posjete gazdinstvu podsjetiti vlasnika da je, u skladu sa članom 56. Zakona o veterinarstvu, dužan da redovno prati zdravstveno stanja kod životinja, i kada se pojavi zarazna bolest životinja ili kada se utvrde znaci bolesti na osnovu kojih se sumnja da je životinja oboljela ili uginula od zarazne bolesti o tome, bez odlaganja, obavijesti najbližu veterinarsku ambulantu ili službenog veterinara.

U okviru ovog programa, slučaj koji se smatra sumnjivim na AKS je kada:

- klinički pregled, postmortalna i histološka ispitivanja ukazuju da su klinički znaci, postmortalne lezije ili histološki nalazi indikativni za AKS;
- rezultati dijagnostičkih ispitivanja ukazuju na moguće prisustvo virusa AKS u uzorku od pojedinačne životinje ili grupe životinja; ili
- je utvrđena epidemiološka povezanost sa potvrđenim slučajem AKS.

Kako se klinički znaci ili postmortalne lezije AKS ne mogu razlikovati od onih kod klasične kuge svinja (KKS), svaki sumnjivi slučaj KKS smatraće se i sumnjivim slučajem AKS.

Svi slučajevi koji ispunjavaju ovu definiciju biće testirani na prisustvo virusa AKS.

Pojačan pasivni nadzor kod domaćih svinja:

U svrhu pojačanog pasivnog nadzora kod domaćih svinja, uzorkovaće se:

- Sve uginule životinje sa nekomercijalnih farmi.
- Sve uginule životinje starije od 2 mjeseca sa malih komercijalnih farmi.
- Na svim velikim komercijalnim farmama svinja, svake nedjelje se uzorkuju i testiraju najmanje prve dve uginule svinje starije od 60 dana u svakoj epidemiološkoj jedinici. Ako takvih uginulih svinja nema, uzorkuju se bilo koje svinje poslije odlučjenja. U slučaju postojanih uginuća, prioritet za testiranje imaju uginule krmače, nerastovi i nazimice.

Kao komplementarna mera za jačanje pasivnog nadzora, **u cilju isključivanja AKS**, uzorci za laboratorijsko testiranje će se uzimati u svakom slučaju narušenog zdravstvenog stanja kod svinja nakon odlučjenja.

Uz klinički pregled, u slučaju pojave sumnje ili kliničkih znakova koji upućuju ili bi mogli upućivati na pojavu afričke kuge svinja, veterinar sprovodi i uzorkovanje u skladu sa uputstvom Specijalističke veterinarske laboratorije i uzimaju se odgovarajući uzorci tkiva uginulih ili eutanaziranih životinja i dostavljaju laboratoriji radi laboratorijskih ispitivanja. Svi pobačaji se smatraju sumnjom na afričku kugu svinja i dostavljeni uzorci pobačaja se testiraju i na Aujeckijevu bolest, metodom PCR dijagnostike.

Isključivanje AKS je potrebno razlikovati od sumnje na AKS. Prilikom isključivanja ne prijavljuje se sumnja na propisanom Obrascu za prijavu sumnje „PS“ i ne obavještava se službeni veterinar. Radi se o isključivanju AKS i to u slučajevima kada nijesu uočeni indikativni klinički ili

patoanatomski znaci AKS, kada epidemiološki podaci ne ukazuju na moguću infekciju AKS. Ova komponenta programa sprovodi se u svrhu ranog otkrivanja infekcije i omogućava bolju reprezentativnost rezultata nadzora.

Takođe, svi uzorci uzeti kao sumnja ili isključivanje KKS, moraju biti testirani i na AKS.

13.3. Pasivni nadzor divljih svinja na afričku kugu svinja

Radi ranog otkrivanja klasične kuge svinja kod divljih svinja obavezna je prijava lokalnoj veterinarskoj ambulanti ili nadležnom veterinarskom inspektoratu svakog uginuća divlje svinje, pronalaska leša uginule divlje svinje, kao i uginuća divlje svinje nastalog kao posledica saobraćajnih nezgoda, kada se vrši uzorkovanje odgovarajućih uzoraka i dostavljanje Specijalističkoj veterinarskoj laboratoriji.

Opis mjere	Količina	Jed. cijena bez PDV-a	Ukupno bez PDV-a	Ukupno sa PDV-om
Aktivni nadzor divljih svinja				
Laboratorijsko ispitivanje prisustva genoma virusa	300	42,50	12.750,00	15.427,50
Pasivni nadzor domaćih svinja				
Uzorkovanje (u slučaju sumnje, uginulih svinja, na liniji klanja sa simptomima AKS i KKS)**	400	13,93	5.572,00	6.742,12
HADEA – uzorkovanje**	400	1,07	428,00	517,88
Laboratorijsko ispitivanje prisustva genoma virusa**	400	31,35	12.540,00	15.173,40
HADEA – uzorkovanje**	400	13,15	5.260,00	6.364,60
Pasivni nadzor divljih svinja				
Informacije o uginuloj/usmrćenoj divljoj svinji sa simptomima AKS**	30	20,00	600,00	726,00
HADEA - Informacije o uginuloj/usmrćenoj divljoj svinji sa simptomima AKS**	30	10,00	300,00	363,00
Uzorkovanje i dostavljanje uzoraka u SVL uginulih/usmrćenih divlje svinje sa simptomima AKS**	30	80,00	2.400,00	2.904,00
HADEA - Uzorkovanje i dostavljanje uzoraka**	30	20,00	600,00	726,00
Laboratorijsko ispitivanje prisustva genoma virusa**	30	29,35	880,50	1.065,41
HADEA - Laboratorijsko ispitivanje	30	13,15	394,50	477,35
Neškodljivo uklanjanje uginulih/usmrćenih divljih svinja sa simptomima AKS**	30	80,00	2.400,00	2.904,00
HADEA - Neškodljivo uklanjanje uginulih/usmrćenih divljih svinja**	30	40,00	1.200,00	1.452,00
Kampanja podizanja svijesti				
HADEA - Kampanja podizanja svijesti**	1		38.789,40	46.935,17
Nabavka dezinficijensa	50	20,00	1.000,00	1.210,00
UKUPNO €				102.988,42

Sredstva za sprovođenje ovog podprograma dijelom će se refundirati iz sredstava Evropske komisije u narednoj godini.

14. BJESNILO

14.1 Preveniranje bjesnila domaćih životinja i mjere za blagovremeno otkrivanje i suzbijanje pojave bjesnila

Radi sprečavanja pojave bjesnila vrši se vakcinacija pasa i mačaka inaktivisanom vakcinom u cilju stalnog održavanja aktivnog imuniteta protiv virusa bjesnila, oralna vakcinacija lisica, kao i dijagnostičke i druge mjere u cilju blagovremenog otkrivanja i suzbijanja pojave bjesnila.

Odgovorna institucija: Uprava.

Nosilac posla: veterinarske ambulante, Specijalistička veterinarska laboratorija, Lovački savez Crne Gore- lovačke organizacije, veterinarska inspekcija.

Obuhvat: populacija pasa i mačaka, kroz redovnu vakcinaciju protiv bjesnila, u skladu sa uputstvom proizvođača i vakcinacija drugih životinja u slučaju sprovođenja vakcinacije kod pojave bjesnila na zaraženom i ugroženom području po rješenju službenog veterinara

Period realizacije: tokom cijele godine.

Način izvođenja: vakcinacija pasa i mačaka protiv bjesnila vrši se u skladu sa uputstvom Uprave i uputstvom proizvođača vakcine.

Nakon prve vakcine i godišnje revakcine, naredne vakcinacije pasa i mačaka inaktivisanom vakcinom protiv bjesnila, vršiće se prema uputstvu proizvođača vakcine.

Vakcinacija pasa mlađih od tri mjeseca može se obaviti ako postoje opravdani razlozi, prema uputstvu proizvođača vakcine.

Uprava obezbjeđuje vakcinu za potrebe sprovođenja vakcinacije pasa i mačaka, vakcinacije kod pojave bjesnila na zaraženom i ugroženom području i za pse i mačke u registrovanim skloništima za napuštene životinje (kućne ljubimce).

Troškove izvođenja vakcinacije životinja snosi vlasnik životinje.

Vakcinišu se psi i mačke koji su identifikovani odgovarajućim mikročipom (provjera njegove ispravnosti) odnosno u slučaju neidentifikovanih pasa i mačaka, vakcinacija se vrši nakon aplikacije mikročipa, a podaci o izvršenom obilježavanju (broj mikročipa) i izvršenoj vakcinaciji unose se u pasoš za kućne ljubimce koji štampa Uprava i Registar kućnih ljubimaca.

Za pse i mačke u registrovanim skloništima za napuštene životinje, podaci o izvršenom obilježavanju (broj mikročipa) i izvršenoj vakcinaciji unose se u Potvrdu o identifikaciji kućnih ljubimaca u prihvatilištu / azilu za napuštene kućne ljubimce (u daljem tekstu Potvrda) i Registar kućnih ljubimaca. U slučaju da se vrši udomljavanje pasa i mačaka iz skloništa, onda podatke treba unijeti u pasoš za kućne ljubimce i Registar kućnih ljubimaca od strane nadležne veterinarske ambulante koja ima ugovor za vršenje zdravstvenog nadzora sa registrovanim skloništima za napuštene pse i mačke.

Vakcinacija pasa i mačaka protiv bjesnila, identifikacija - aplikacija mikročipa i izdavanje pasoša, Potvrda, kao i unos podataka u Registar kućnih ljubimaca vrši se u skladu sa uputstvom Uprave.

U slučaju potrebe vakcinišu se i druge prijemčive životinje, po nalogu službenog veterinara.

U cilju praćenja prisustva bjesnila, vrši se sakupljanje i ispitivanje životinja za koje postoji sumnja na bjesnilo, tzv. "indikator životinja". Indikator životinje su domaći i divlji sisari:

- koji su imali neposredan kontakt sa ljudima (ugriz, ogrebotina ili lizanje povrijeđene kože itd.);
- koji pokazuju kliničke znake ili nenormalno ponašanje koje ukazuje na bjesnilo;
- divlji mesojedi koji su pronađeni mrtvi ili ubijeni.

Sakupljanje divljih mesojeda koji su pronađeni mrtvi ili ubijeni po prijavi građana ili su nađeni tokom redovnih lovačkih aktivnosti vrše lovačke organizacije i dostavljaju ih veterinarskim ambulantomama.

Veterinarske ambulante ove i uzorke ostalih indikator životinja pakuju, označavaju i pravilno čuvaju i sa uputom dostavljaju Specijalističkoj veterinarskoj laboratoriji na ispitivanje, u skladu sa stručnim uputstvom Uprave.

Specijalistička veterinarska laboratorija vrši prijem uzoraka, ispitivanje prisustva antigena virusa bjesnila kod indikator životinja metodom FAT (tehnika fluorescentnih antitjela).

Iznos sredstava 22.918,55€

Način izvještavanja i kontrole: veterinarske ambulante dužne su da obavijeste Upravu i službenog veterinara o svakom držaocu psa i mačke koji odbija identifikaciju psa/mačke i vakcinaciju protiv bjesnila u skladu sa Programom mjera (član 51 stav 1 tačka 5 i član 110 stav 1 Zakona o veterinarstvu) i blagovremeno Upravi dostave:

- izvještaje o pojedinačno uzetim uzorcima sumnjivih životinja na bjesnilo/indikator životinje, sa kopijom laboratorijskog izvještaja za ispitane sumnjive životinja na bjesnilo/indikator životinje, koji su dostavljeni Specijalističkoj veterinarskoj laboratoriji, najkasnije do 15. u mjesecu za mjere izvršene u prethodnom mjesecu;
- izvještaj o izvršenoj identifikaciji i vakcinaciji pasa/mačaka sa kopijama potvrda o vakcinaciji, najkasnije do 15. tekućeg, za identifikaciju i vakcinaciju pasa/mačaka izvršenu u prethodnom mjesecu koji sadrži sljedeće podatke: datum izvođenja vakcinacije, naziv i serijski broj vakcine, ime držaoca životinja i broj životinja koji je vakcinisan;
- izvještaj za izvršene javne poslove po nalogu službenog veterinara i zapisnik službenog veterinara o sprovedenim mjerama;
- Specijalistička veterinarska laboratorija - izvještaj o primljenim uzorcima sumnjivih životinja na bjesnilo/indikator životinje sa rezultatima izvršenih analiza.

Opis mjere	Količina	Jed. cijena bez PDV-a	Ukupno bez PDV-a	Ukupno sa PDV-om
Nabavka vakcina	10.000	2,00	20.000,00	21.400,00
Vakcinacija domaćih životinja po nalogu službenog veterinara	50	1,30	65,00	78,65
Monitoring prisustva bjesnila - indikator životinja				
Uzorkovanje i dostava uzoraka	15	18,00	270,00	326,70
Sakupljanje nađenih mrtvih i ubijenih mesojeda*	15	40,00	600,00	726,00
Laboratorijsko ispitivanje na bjesnilo - FAT	15	20,00	300,00	363,00
Zoohigijenske i biosigurnosne mjere	1	20,00	20,00	24,20
UKUPNO				22.918,55€

14.2 Preveniranje i suzbijanje bjesnila lisica i drugih divljih životinja oralnom vakcinacijom i monitoring uspješnosti vakcinacije

Radi suzbijanja bjesnila kod lisica i drugih divljih životinja, sprovodi se oralna vakcinacija lisica i drugih divljih životinja i monitoring uspješnosti sprovedene oralne vakcinacije lisica i drugih divljih životinja.

Odgovorna institucija: Uprava.

Nosioci posla: Uprava, veterinarske ambulante, Specijalistička veterinarska laboratorija, Lovački savez Crne Gore - lovačke organizacije, Nacionalni parkovi Crne Gore, veterinarska inspekcija.

Period realizacije: dva puta godišnje - proljeće i jesen.

Iznos sredstava: 65.616,65€

Način sprovođenja i provjera uspješnosti vakcinacije: vakcinacija se sprovodi distribucijom iz aviona vakcina (mamaca) na cijeloj teritoriji Crne Gore, izuzev u urbanim područjima, na vođenim i močvarnim površinama i u području vojnih zona.

Nakon sprovedene oralne vakcinacije vrši se monitoring uspješnosti sprovedene oralne vakcinacije, kao i utvrđivanje prisustva / odsustva antigena virusa bjesnila u populaciji lisica (aktivni monitoring bjesnila divljih životinja). Na svakih 100 km² teritorije (oblasti na kojoj su distribuirane vakcine) potrebno je uloviti i ispitati po četiri zdrave lisice. Odstrjel lisica vrše lovci, iz različitih djelova lovačkih oblasti kako bi se omogućile prostorne varijacije, u skladu sa planom uzorkovanja Uprave koji se dostavlja Lovačkom savezu.

Lovci ulovljene lisice dostavljaju veterinarskim ambulantom, koje unose podatke u uput za ispitivanje ubijenih lisica u svrhu procjene uspješnosti oralne vakcinacije protiv bjesnila i uzorak sa uputom dostavljaju Specijalističkoj veterinarskoj laboratoriji na ispitivanje.

Specijalistička veterinarska laboratorija na uzorcima lisica vrši: procjenu starosti lisica, ispituje nivo antitijela na virus bjesnila ELISA testom i prisustvo biomarkera tetraciklina u zubima/kostima. Ako su ovi nalazi pozitivni, smatra se da je lisica konzumirala mamac, odnosno da je vakcinisana. Istovremeno, Specijalistička veterinarska laboratorija vrši i ispitivanja istih uzoraka lisica na prisustvo/odsustvo antigena virusa bjesnila FAT.

Ukupan obuhvat: 300 lisica za lovnu sezonu 2026/2027.

Način izvještavanja i kontrole: Specijalistička veterinarska laboratorija dostavlja Upravi izvještaj o primljenim uzorcima odstrijeljenih lisica u svrhu procjene starosti lisica, nivou antitijela na virus bjesnila, prisustvu biomarkera tetraciklina u zubima/kostima i prisustvu/odsustvu antigena virusa bjesnila, sa rezultatima izvršenih analiza u elektronskoj i pisanoj formi.

Veterinarske ambulante su dužne da Upravi dostave izvještaje o uzetim uzorcima odstrijeljenih lisica, sa kopijama Uputa za podnošenje uzoraka Specijalističkoj veterinarskoj laboratoriji, najkasnije do 15. u mjesecu za mjere izvršene u prethodnom mjesecu.

Opis mjere	Količina	Jed. cijena bez PDV-a	Ukupno bez PDV-a	Ukupno sa PDV-om
Monitoring uspješnosti oralne vakcinacije - naknada lovcima*	300	17,00	5.100,00	6.171,00
Monitoring uspješnosti oralne vakcinacije - uzorkovanje veterinarske ambulante*	300	20,00	6.000,00	7.260,00

Utvrđivanje prisustva biomarkera (tetraciklina)	300	15,15	4.545,00	5.499,45
Određivanje titra antitijela ELISA testom	300	5,57	1.671,00	2.021,91
Utvrđivanje prisustva antigena virusa bjesnila FAT metodom**	300	39,61	11.883,00	14.378,43
Informacije o uginuloj/usmrćenoj životinji (lisica, Šakal)	15	10,00	150,00	181,50
HADEA - Kampanja podizanja svijesti**	1	24.879,64	24.879,64	30.104,36
UKUPNO				65.616,65€

*U cijenu utvrđenu programom uračunati su i troškovi prevoza.

** Programi se u potpunosti (bez uračunatog PDV) financiraju/refundiraju kroz Grant potpisan sa Evropskom zdravstvenom i digitalnom agencijom (HADEA)

14.3. Kampanja podizanja svijesti za bjesnilo

Odgovorna institucija: Uprava

Iznos sredstava: 24.879,64€ bez PDV, odnosno 30,104.36€ sa PDV.

Grantom koji je potpisan sa Evropskom zdravstvenom i digitalnom agencijom (HADEA), predviđa se i sprovođenje kampanje podizanja svijesti protiv bjesnila, koja je, bez uračunatog PDV, u potpunosti financirana/refundirana putem Granta.

Kampanja će se sastojati iz medijskih aktivnosti i izrade promotivnog materijala, što podrazumijeva dizajn materijala i tv spota, zakup 10 bilborda, štampanje 10.000 flajera i 300 postera, kao i realizaciju TV spota, radio džingla i Google oglasa.

Realizacija TV spota će biti kroz emitovanje animiranog spota na nacionalnoj televiziji svaki treći dan tokom tri mjeseca (tokom lovne sezone). Realizacija radio džingla će biti kroz emitovanje na dvije najpopularnije radio stanice svaki treći dan tokom tri mjeseca.

Google oglašavanje, u vidu „pop up“ banera, klikom na koje bi korisnik bio odveden direktno na sajt Uprave i prozor koji objedinjava informacije o bjesnilu. Dometom google reklama bi bio 4 miliona prikaza, odnosno interakcija.“

15. ANTRAKS

Radi sprečavanja pojave antraksa vrši se vakcinacija goveda u cilju stalnog održavanja aktivnog imuniteta protiv antraksa, kao i dijagnostičke i druge mjere u cilju blagovremenog otkrivanja i suzbijanja pojave antraksa.

Odgovorna institucija: Uprava.

Nosioci posla: Veterinarske ambulante, veterinarska inspekcija.

Obuhvat: prijemčive životinje na distriktnom području, koje se izgone na ispašu, goveđe, ovčije i kozje kože koje potiču od životinja koje su zaklane bez službene kontrole ili potiču od uginulih životinja.

Period realizacije: održavanje stalnog imuniteta kod životinja u distriktu koje podliježu vakcinaciji

Način izvođenja: vakcinacija protiv antraksa vrši se na distriktnom području koje je odredila Uprava, vakcinom koja sadrži suspenziju živih spora *Bacillus anthracis*, u skladu sa uputstvom proizvođača vakcine, od utvrđivanja bolesti narednih 20 godina.

Životinje iz distriktnog područja se izgone na ispašu i stavljaju u promet tek nakon što je od vakcinacije proteklo vrijeme potrebno za stvaranje imuniteta.

Obdukcija životinja uginulih od antraksa ili sumnjivih na antraks vrši se na propisan način.

Za laboratorijsko ispitivanje kod sumnje na antraks uzima se uzorak prema uputstvu za uzorkovanje Specijalističke veterinarske laboratorije.

Laboratorijsko ispitivanje goveđe, ovčije i kozje kože koje potiču od životinja koje su zaklane bez službene kontrole ili potiču od uginulih životinja vrši Specijalistička veterinarska laboratorija, o trošku pravnog i fizičkog lica koje obavlja djelatnost prometa, konzerviranja, obrade, prerade i skladištenja kože.

Leševi životinja oboljelih ili sumnjivih na antraks uništavaju se na propisani način.

Iznos sredstava: 6.734.90€

Način kontrole: Sprovođenje mjera kontroliše službeni veterinar, u skladu sa planom službenih kontrola u oblasti veterinarstva, identifikacije registracije i zaštite dobrobiti životinja. Nadležni službeni veterinar blagovremeno se obavještava prije početka sprovođenja vakcinacije o datumu i mjestu vakcinacije.

Veterinarske ambulante dostavljaju nadležnom službenom veterinaru izvještaj o sprovedenim mjerama sa kopijama potvrda o izvršenoj vakcinaciji, najkasnije do 15. tekućeg, za mjere izvršene u prethodnom mjesecu. Izvještaj sadrži sljedeće podatke: naziv mjesta, datum izvođenja mjere, ime držaoca životinja i identifikacioni broj gazdinstva sa identifikacionom oznakom životinje. Nakon izvršene kontrole, veterinarska ambulanta dostavlja Upravi izvještaj sa kopijama potvrda o izvršenoj vakcinaciji i zapisnikom službenog veterinara.

Opis mjere	Količina	Jed. cijena bez PDV-a	Ukupno bez PDV-a	Ukupno sa PDV-om
Nabavka vakcine protiv antraksa	2.000	1,40	2.800,00	2.996,00
Izvođenje vakcinacije protiv antraksa goveda	800	1,70	1.360,00	1.645,60
Izvođenje vakcinacije protiv antraksa ovce	1.700	1,00	1.700,00	2.057,00
Zoohigijenske i biosigurnosne mjere	2	15,00	30,00	36,30
UKUPNO				6.734,90€

**u cijenu utvrđenu programom uračunati su i troškovi prevoza.

16. ATIPIČNA KUGA ŽIVINE (*Newcastle disease*)

Radi sprečavanja pojave atipične kuge živine vrši se vakcinacija živine u cilju stalnog održavanja aktivnog imuniteta protiv atipične kuge živine, kao i dijagnostičke i druge mjere u cilju praćenja, blagovremenog otkrivanja i suzbijanja pojave atipične kuge živine.

Odgovorna institucija: Uprava.

Nosilac posla: veterinarske ambulante, Specijalistička veterinarska laboratorija, veterinarska inspekcija.

Obuhvat: sva živina na teritoriji Crne Gore.

Način izvođenja: u skladu sa ovim programom i posebnim programom nadzora atipične kuge živine.

U cilju efikasnog praćenja zdravstvenog stanja živine vrši se upis u registar gazdinstava na kojima se drži i uzgaja živina (držalaca živine) koji vodi Uprava.

Atipična kuga živine sprečava se stalnim održavanjem imuniteta protiv atipične kuge živine na gazdinstvima na kojima se drži i uzgaja živina, vakcinacijom živine inaktivisanom vakcinom pripremljenom od lentogenog soja, prema uputstvu proizvođača, na teret držaoca živine.

Efektivnost imunizacije živine u intenzivnoj proizvodnji provjerava se serološkim ispitivanjem krvi živine, i sastavni je dio imunoprofilaktičkog postupka, o trošku držaoca.

Veterinarske ambulante i veterinarska služba koja obavlja vakcinaciju živine dostavljaju nadležnom službenom veterinaru i Upravi izvještaj o sprovedenoj vakcinaciji protiv atipične kuge živine najkasnije do kraja tekućeg za prethodni mjesec i dva puta godišnje izvještaj o provjeri imunosti živine u objektima u intenzivnom uzgoju.

U cilju monitoringa uspješnosti imunizacije vakcinisane živine u registrovanim objektima za uzgoj i držanje živine, ispituju se uzorci krvi živine po stručnom uputstvu Uprave radi dostavljanja Specijalističkoj veterinarskoj laboratoriji na ispitivanje prisustva specifičnih antitijela protiv virusa atipične kuge živine. Uzorkovanje krvi domaće živine vršiće se sa gazdinstava čiji će broj biti dovoljan da se identifikuje najmanje jedno serološki negativno gazdinstvo uz interval pouzdanosti CI 95% i uz pretpostavljenu prevalencu seronegativnih gazdinstava od 5%, kao i dostavljanje uzoraka laboratoriji radi ispitivanja. Broj jedinki od kojih će se uzeti uzorci iz svakog odabranog gazdinstva, biće dovoljan da se otkrije najmanje jedna seronegativna jedinka sa intervalom pouzdanosti CI 95% i uz pretpostavljenu prevalencu seronegativnih jedinki veću od 30%. Uzorci krvi će biti uzeti od svih kategorija živine u proizvodnji i vrsta živine i to najmanje 5 do 10 jedinki iz različitih objekata u slučaju da je na istom gazdinstvu prisutno više od jednog objekta za uzgoj.

U slučaju pojave sumnje ili kliničkih znakova koji upućuju ili bi mogli upućivati na pojavu atipične kuge živine, veterinar, u skladu sa uputstvom Specijalističke veterinarske laboratorije, uzima odgovarajuće uzorke tkiva uginule ili bolesne živine i dostavlja ih laboratoriji radi laboratorijskih ispitivanja.

Specijalistička veterinarska laboratorija vrši odgovarajuće laboratorijsko-dijagnostičko ispitivanje prikupljenih i dostavljenih uzoraka i odmah dostavlja rezultate nadležnim službenim veterinarima radi preduzimanja propisanih mjera i izvještaj Upravi.

U slučaju pojave bolesti vrši se eutanazija sa neškodljivim uklanjanjem zaraženih i na zarazu sumnjivih životinja uz sprovođenje svih propisanih zoohigijenskih i biosigurnosnih mjera.

U slučaju nepovoljne epizootiološke situacije, na osnovu posebnih programa koji se izrađuju na osnovu analize rizika može se naložiti vakcinacija živine u ekstenzivnom uzgoju vakcinama proizvedenim od mezogenog soja virusa.

Period realizacije: tokom cijele godine.

Iznos sredstava: 12,826.00€

Način kontrole: Sprovođenje monitoringa uspješnosti imunizacije vakcinisane živine u registrovanim objektima za uzgoj i držanje živine kontroliše službeni veterinar. Veterinarske ambulante dužne su da dostave nadležnom službenom veterinaru izvještaj o sprovedenim mjerama sa kopijama laboratorijskih izvještaja, najkasnije do 15. tekućeg, za mjere izvršene u prethodnom mjesecu. Izvještaj sadrži sljedeće podatke: naziv mjesta, datum izvođenja mjere, ime držaoca životinja i broj životinja za svako gazdinstvo pojedinačno. Nakon izvršene kontrole, veterinarska

ambulanta dostavlja Upravi izvještaj sa kopijama laboratorijskih izvještaja o ispitivanju i zapisnikom službenog veterinarara.

Opis mjere	Količina	Jed. cijena bez PDV-a	Ukupno bez PDV-a	Ukupno sa PDV-om
Monitoring uspješnosti imunizacije vakcinisane živine				
Uzimanje uzoraka krvi živine	2.000	1,60	3.200,00	3.872,00
Laboratorijsko - serološko ispitivanje ELISA test	2.000	3,70	7.400,00	8.954,00
UKUPNO				12,826.00€

**u cijenu utvrđenu programom uračunati su i troškovi prevoza.

17. IDENTIFIKACIJA I REGISTRACIJA ŽIVOTINJA I AŽURIRANJE GAZDINSTAVA

Radi sistematskog praćenje kretanja životinja i blagovremenog otkrivanje zaraznih bolesti sprovodi se registracija gazdinstava, ažuriranje gazdinstava koja ne apliciraju za ostvarivanje prava na subvencije, identifikacija i registracija goveda, ovaca, koza i svinja i registracija njihovog kretanja. Prilikom registracije i ažuriranja podataka o gazdinstvima u VIS-u veterinarske ambulante su dužne da unose geografske koordinate gazdinstva. Uprava vrši nabavku raspodjelu ušnih markica kojima se vrši identifikacija i registracija životinja kao i potrebne dokumentacije za registraciju kretanja životinja kao i ušnih markica.

Odgovorna institucija: Uprava.

Nosilac posla: Veterinarske ambulante, veterinarska inspekcija.

Način izvođenja:

17.1 Ažuriranje gazdinstava sa govedima i malim preživarima za koje nije izdata potvrda o ažuriranju gazdinstva za ostvarivanje prava na subvencije

Uprava će pojedinačno svim veterinarskim ambulantama, po potpisivanju Aneksa ugovora o javnim poslovima, poslati spisak gazdinstava koja su u njihovoj nadležnosti i čije podatke je potrebno ažurirati.

Prilikom posjete gazdinstvima, neophodno je posebnu pažnju obratiti na stvarno stanje životinja, tačnost podataka koji se odnose na datum rođenja, pol i rasu životinja, jer je kroz veterinarski informacijski sistem dozvoljena samo jedna izmjena podataka o polu i rasi.

Za životinje koje su evidentirane u VIS-u, a više se ne nalaze na predmetnom gazdinstvu, potrebno je izvršiti evidenciju kretanja, odnosno njihovo uklanjanje sa gazdinstva na jedan od sljedećih načina:

- u slučaju da je vlasnik/držalac otuđio životinju i poznat je primalac, potrebno je evidentirati odgovarajući događaj u VIS-u (npr. klanica, novi vlasnik, kućno klanje);
- ako vlasnik/držalac nema saznanja o trenutnoj lokaciji životinje, potrebno je evidentirati kretanje kao „nedefinisani odlazak“.

Period realizacije: do 1. decembra tekuće godine za gazdinstva gdje se goveda drže samostalno, a do 31. jula tekuće godine za gazdinstva gdje se mali preživari drže samostalno i gdje se goveda i mali preživari drže zajedno.

17.2 Identifikacija i registracija životinja i praćenje kretanja životinja vrši se:

- za životinje za proizvodnju u skladu sa Zakonom o identifikaciji i registraciji životinja, Pravilnikom o načinu identifikacije i registracije goveda i vođenju registara i elektronske baze podataka ("Službeni list RCG", broj 58/07 i "Službeni list CG", br. 50/14, 29/16 i 48/16), Pravilnikom o identifikaciji i načinu vođenja registara gazdinstva ovaca i koza i elektronske baze podataka ("Službeni list CG", br. 33/14, 56/15 i 48/16) i Pravilnikom o identifikaciji i registraciji svinja ("Službeni list CG", br. 52/15 i 60/16);
- za kućne ljubimce u skladu sa Zakonom o veterinarstvu, Pravilnikom o načinu identifikacije pasa i mačaka ("Službeni list CG", br. 60/18) i Pravilnikom o načinu vođenja registra i izdavanju pasoša za kućne ljubimce ("Službeni list CG", br. 53/15 i 28/17).

Držalac ovaca i koza vodi registar gazdinstva ovaca i koza i radi ažuriranja podataka o broju životinja na gazdinstvu, vrši popis dva puta godišnje sa stanjem na gazdinstvu na dan 1. marta i 31. decembra tekuće godine i podatke o izvršenom popisu dostavi veterinarskoj ambulanti do 15. aprila tekuće godine, odnosno do 15. januara naredne godine. Držalac ovaca i koza prijavljuje svako kretanje ovaca i koza sa i do gazdinstva, kao i rođenje, uginuće, klanje, kupoprodaju, sa datumima kad su se ovi događaji desili, u roku od sedam dana od nastanka događaja, radi unošenja u VIS, i uredno unose u registar gazdinstva sve podatke u skladu sa zakonom.

Držalac svinja dužan je da vodi registar gazdinstva svinja i vrši popis svinja 2 puta godišnje sa stanjem na gazdinstvu na dan 1. jula i 31. decembra tekuće godine i podatke o izvršenom popisu dostavi veterinarskoj ambulanti do 15. jula tekuće godine, odnosno do 15. januara naredne godine. Držalac svinja prijavljuje svako kretanje svinja sa i do gazdinstva, kao i rođenje, uginuće, klanje, kupoprodaju, sa datumima kad su se ovi događaji desili, u roku od sedam dana od nastanka događaja, radi unošenja u VIS, i uredno unose u registar gazdinstva sve podatke u skladu sa zakonom.

Držalac goveda prijavljuje svako kretanje goveda sa i do gazdinstva, kao i rođenje, uginuće, klanje, kupoprodaju, sa datumima kad su se ovi događaji desili, u roku od sedam dana od nastanka događaja, radi unošenja u VIS, i uredno unose u registar gazdinstva sve podatke u skladu sa zakonom.

Veterinarska ambulanta, nakon identifikacije, upisuje podatke o vlasniku i životinji u registar kućnih ljubimaca, u skladu sa Pravilnikom o načinu vođenja registra i izdavanju pasoša za kućne ljubimce ("Službeni list CG", br. 53/15 i 28/17) i uputstvom Uprave.

Identifikaciji pasa imačaka podliježu svi psi i mačke na teritoriji Crne Gore koji nijesu identifikovani u skladu sa propisima, a novorođeni psi koji se nalaze na teritoriji Crne Gore najkasnije 90 dana od datuma rođenja, odnosno prilikom prve vakcinacije protiv virusnih bolesti ili napuštanja legla. Identifikacija se vrši u skladu sa uputstvom Uprave iz tačke 14 ovog programa.

Sa ušnim markicama i pasošima zaklanih životinja postupa se u skladu sa stručnim uputstvom Uprave.

Obuhvat: sva gazdinstva koja ne apliciraju za ostvarivanje prava na subvencije i sve životinje koje podliježu obaveznoj identifikaciji i registraciji u skladu sa propisima.

Period realizacije: tokom cijele godine.

Iznos sredstava: 122.312,95€

Ažuriranje gazdinstava plaća Uprava

Troškovi obilježavanja goveda: u cijelosti plaća držalac goveda.

Troškovi obilježavanja ovaca i koza: u cijelosti plaća držalac ovaca i koza.

Troškovi obilježavanja svinja: u cijelosti plaća držalac svinja.

Naknadu za identifikaciju, izdavanje pasoša i upis pasa/mačaka u Registar kućnih ljubimaca plaća vlasnik, u iznosu od minimalno 10,00€¹ po psu/mački.

Psi i mačke koji su već označeni mikročipom koji ispunjava zahtjeve propisane Pravilnikom o načinu identifikacije pasa i mačaka ("Sl. List CG", br. 60/2018), ne identifikuju se već se podaci (broj mikročipa, nakon provjere čitačem), unosi u pasoš i registar kućnih ljubimaca.

Način izvještavanja i kontrole: izvršene mjere na identifikaciji i registraciji životinja i kretanju životinja kontroliše i ovjerava službeni veterinar (10% od ukupnog broja domaćinstava), osim identifikacije i registracije pasa i mačaka, u skladu sa stručnim uputstvom Uprave o načinu vršenja službenih kontrola ovlašćenih veterinarskih organizacija u sprovođenju Programa mjera.

Veterinarske ambulante su dužne da blagovremeno:

- obavijeste službenog veterinara i Upravu o svakom držaocu životinja koji odbija sprovođenje Programa mjera, suprotno članu 51 stav 1 tačka 5 Zakona o veterinarstvu, članu 5 st. 1 i 3 Zakona o identifikaciji i registraciji životinja i članu 110 stav 1 Zakona o veterinarstvu;
- obavijeste službenog veterinara i Upravu o svakoj neusklađenosti na gazdinstvu, bilo da se odnosi na broj goveda/ovaca/koza i svinja na gazdinstvu u odnosu na broj životinja u VIS ili druge neusklađenosti suprotno odredbama Zakona o identifikaciji i registraciji životinja i Zakona o veterinarstvu;
- dostave Upravi najkasnije do 15. tekućeg za prethodni mjesec izvještaj o izvršenoj registraciji vlasnika i identifikaciji i registraciji pasa iz Registra kućnih ljubimaca, sa potvrdom o izvršenoj identifikaciji i vakcinaciji, ako je sprovedena, odnosno izvještaj o izdatim pasošima;

Način kontrole: Sprovođenje mjera kontroliše službeni veterinar, u skladu sa planom službenih kontrola u oblasti veterinarstva, identifikacije registracije i zaštite dobrobiti životinja. Službeni veterinar vrši provjeru Izvještaja o izvršenoj registraciji kretanja životinja na osnovu postojećih prijava kretanja i uporednih provjera podataka iz VIS-a.

Opis mjere	Količina	Jed. cijena bez PDV-a	Ukupno bez PDV-a	Ukupno sa PDV-om
Obilježavanje ovaca i koza - nabavka ušnih markica ¹	75.000	0,54	40.500,00	49.005,00
Obilježavanje goveda - nabavka ušnih markica ¹	20.000	0,90	18.000,00	21.780,00
Obilježavanje svinja - nabavka ušnih markica ¹	35.000	0,23	8.050,00	9.740,50
Nabavka bar kodova	260.000	0,01	2.600,00	3.146,00
Nabavka mikročipova sa aplikatorom	8.000	2,10	16.800,00	20.328,00
Pasoš za kućne ljubimce - štampanje	3.500	2,70	9.450,00	11.434,50
Štampanje materijala za potrebe I&R			5.685,08	6.878,95
UKUPNO				122.312,95€

¹U slučaju da se obilježavanje novorođenih goveda odnosno ovaca i koza, odnosno svinja vrši istovremeno sa sprovođenjem mjera iz ovog programa, troškovi prevoza se ne obračunavaju. Ako se obilježavanje novorođenih goveda odnosno ovaca i koza, odnosno svinja vrši po zahtjevu držaoca (poseban izlazak), držalac životinja plaća i troškove prevoza u iznosu od 30% od cijene litra goriva po pređenom kilometru.

18. MONITORING SALMONELE

Radi blagovremenog otkrivanja i suzbijanja pojave salmoneloze domaće živine i preveniranja pojave bolesti prenosive hranom kod ljudi vrši se sistematsko praćenje prisustva uzročnika salmoneloze u jatima domaće živine.

Odgovorna institucija: Uprava.

Nosilac posla: veterinarske ambulante, Specijalistička veterinarska laboratorija i inspekcija

Način izvođenja: u skladu sa ovim programom i posebnim programima za kontrolu i nadzor salmonele u jatima živine u tovu i jatima koka nosilja i antimikrobne rezistencije. Izvršiće se sistematsko praćenje uzimanjem uzoraka od domaće živine iz objekata koji su registrovani od strane Uprave. Veterinarska inspekcija/ovlašćeni veterinari će uzimati uzorke fecesa, nazuvaka i krvi i dostavljati laboratoriji radi laboratorijskih/bakterioloških, odnosno seroloških ispitivanja. Uzorci će se uzimati iz objekata za uzgoj i proizvodnju konzumnih jaja i tov živine.

Učestalost uzorkovanja, vrsta i broj uzoraka po objektima iz registra, biće određen posebnim programom za kontrolu salmonella kod domaće živine.

Period realizacije: tokom cijele godine

Iznos sredstava: 25.621,75€

Način plaćanja: Po ispostavljenoj fakturi, za obavljeni posao. Uz fakturu se dostavlja izvještaj o sprovedenim mjerama i kopije laboratorijskih izvještaja. Specijalistička veterinarska laboratorija uz fakturu obavezno dostavlja i kopiju laboratorijskog izvještaja, odnosno objedinjeni godišnji izvještaj o ispitivanjima po ovom programu.

Opis mjere	Količina	Jed. cijena	Ukupno bez PDV-a	Ukupno sa PDV-om
Program kontrole u jatima živine u tovu (brojleri, ćurke)				
Uzorkovanje u objektima - živina u tovu	260	20,00	5.200,00	6.292,00
Laboratorijska dijagnostika <i>S. sp</i>	240	15,00	3.900,00	4.719,00
Serološka tipizacija - određivanje serološke grupe i serovarijeteta	40	20,00	800,00	968,00
PCR u slučaju da se serološkom tipizacijom ne može odrediti serovarijetet - utvrđivanje prisustva genoma	15	35,00	525,00	635,25
Program kontrole u jatima koka nosilja, bez uzgoja				
Uzorkovanje u objektima - koke nosilje	240	12,00	2.880,00	3.484,80
Laboratorijska dijagnostika <i>S. Sp</i>	240	15,00	3.600,00	4.356,00
Serološka tipizacija - određivanje serološke grupe i serovarijeteta	20	20,00	400,00	484,00
PCR u slučaju da se serološkom tipizacijom ne može odrediti serovarijetet - utvrđivanje prisustva genoma	15	35,00	525,00	635,25
Program kontrole u jatima koka nosilja, sa uzgojem, uzorkovanje				
Uzorkovanje u objektima - uzgoj koka nosilja	25	12,00	300,00	363,00
Laboratorijska dijagnostika <i>S. Sp</i>	25	15,00	375,00	453,75
Serološka tipizacija - određivanje serološke grupe i serovarijeteta	4	20,00	80,00	96,80

PCR u slučaju da se serološkom tipizacijom ne može odrediti serovarijetet - utvrđivanje prisustva genoma	2	35,00	70,00	84,70
Nabavka opreme za uzorkovanje –nazuvci	600	3,40	2.040,00	2.468,40
Nabavka opreme za eutanaziju i neškodljivo uklanjanje	60	8,00	480,00	580,80
UKUPNO				25.621,75 €

19. GROZNICA ZAPADNOG NILA

Radi blagovremenog otkrivanja prisustva bolesti groznica Zapadnog Nila (GZN) kod konja, ptica i vektora virusa uzročnika groznice Zapadnog Nila (komarci roda *Culex*), vrši se pasivni nadzor kod konja i monitoring eventualnog prisustva virusa, odnosno specifičnih antitijela IgM i IgG protiv uzročnika ove bolesti u prirodnim rezervoarima i blagovremena procjena rizika o mogućem prenošenju i širenju virusa na prijemčive životinje i humanu populaciju.

Odgovorna institucija: Uprava.

Nosilac posla: Specijalistička veterinarska laboratorija, Biotehnički fakultet, Veterinarske ambulante

Obuhvat: prijemčive vrste ptica, komarci iz roda *Culex*, konji i druge ekvide

Period realizacije: tokom cijele godine

Iznos sredstava: 8.444,11€

Način izvođenja:

Na lokalitetima pogodnim za razvoj komaraca, jedinke vektorskih komaraca (rod *Culex*) će se prikupljati pomoću klopki za komarce u periodu godine sa najvećom aktivnosti vektora (jun-septembar) i u periodu njihove najintenzivnije dnevne aktivnosti. Ukupno će se sprovesti sedam uzorkovanja deset odabranih lokacija (jednom do dva puta mjesečno). Prikupljeni uzorci komaraca biće entomološki ispitani – izvršena determinacija, a potom virusološki ispitani molekularnim metodama (real-time RT-PCR) na prisustvo genoma virusa groznice Zapadnog Nila, u skladu sa uputstvom Uprave. Uzorci se ispituju kao zbirni uzorak (oko 50 jedinki u pulu, odnosno broj jedinki sakupljenih u klopki).

Utvrđivanje prisustva virusa groznice Zapadnog Nila kod divljih, prijemčivih, nemigratornih ptica (svrake, vrane, gavrani, ptice pjevačice, grabljivice), vrši se u slučajevima masovnog uginuća ovih ptica na jednom lokalitetu uz prethodno isključivanje mogućnosti trovanja. Uzorke uginulih ptica dostavljaju veterinarske ambulante Specijalističkoj veterinarskoj laboratoriji ili prikupljanje uzoraka vrši sama laboratorija, koja vrši laboratorijska ispitivanja metodom real-time RT-PCR u dostavljenim uzorcima nađenih i prikupljenih uginulih prijemčivih vrsta ptica na prisustvo genoma virusa groznice Zapadnog Nila.

Utvrđivanje prisustva virusa groznice Zapadnog Nila kod konja, odnosno ostalih ekvida, vrši se iz uzoraka krvnog seruma odabranih konja i ostalih ekvida kao indikator jedinki serološkim metodama IgM ELISA i IgG ELISA.

Od konja sa kliničkim znacima poremećaja centralnog nervnog sistema (neurološki klinički znaci), u slučaju sumnje na Groznicu zapadnog Nila, za ispitivanje se dostavlja se serum, puna krv i likvor. Ako dođe do uginuća životinje s prethodno ustanovljenim poremećajem centralnog nervnog sistema na ispitivanje se obvezno mora dostaviti uzorak tkiva mozga.

Specijalistička veterinarska laboratorija izrađuje godišnji izvještaj o izvršenim aktivnostima na sprovođenju monitoringa bolesti Groznice zapadnog Nila i dostavlja ga Upravi.

Informaciju o potvrđenom slučaju Groznice zapadnog Nila Uprava dostavlja Institutu za javno zdravlje, na osnovu izvještaja Specijalističke veterinarske laboratorije.

Opis mjere	Količina	Jed. cijena bez PDV-a	Ukupno bez PDV-a	Ukupno sa PDV-om
Prikupljanje komaraca na jednoj lokaciji* 6x10	60	30,00	1.800,00	2.178,00
Entomološka ispitivanja – determinacija	60	11,56	693.60	839,26
RT-PCR/real-time RT-PCR komaraca/pul	60	43,50	2.610.00	3.158,10
RT-PCR/real-time RT-PCR ptica	10	43,50	435.00	526,35
Uzimanje uzoraka krvi konja - monitoring	60	6,00	360.00	435,60
Serološko ispitivanje krvnog seruma konja	60	18,00	1.080,00	1.306,80
UKUPNO				8.444,11€

*U cijenu utvrđenu programom uračunati su i troškovi prevoza.

20. STADO SLUŽBENO SLOBODNO OD TUBERKULOZE, BRUCELOZE I ENZOOTSKE LEUKOZE GOVEDA –DODJELA STATUSA

Proglašenje stada goveda službeno slobodnog od tuberkuloze, bruceloze i enzootske leukoze goveda u 2026. godini i proglašenje stada ovaca i koza službeno slobodne od bruceloze, uključujući način i rokove za sprovođenje mjera, uslove za dodjelu i održavanje statusa sprovodi se u skladu sa propisima kojima se uređuju uslovima za dobijanje, održavanje, suspenziju i oduzimanje zdravstvenog statusa goveda i svinja na tuberkulozu, brucelozu i enzootsku leukozu) i Programom za eradikaciju i dodjelu statusa stada goveda službeno slobodnih od tuberkuloze, bruceloze i enzootske leukoze goveda koji donosi Uprava.

21. TEHNIČKA I ADMINISTRATIVNA PODRŠKA IMPLEMENTACIJI PROGRAMA MJERA U OBLASTI ZDRAVLJA ŽIVOTINJA I VETERINARSKOG JAVNOG ZDRAVLJA

Sprovođenje Programa obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja, uključuje i aktivnosti na jačanju stručnih kapaciteta za implementaciju propisa u oblasti zdravlja životinja i veterinarskog javnog zdravlja, sa posebnim akcentom na službene kontrole. Brojni zadaci u oblasti harmonizacije zakonodavstva sa Acquis communautaire EU, posebno u kvalitetnoj primjeni nove zakonske regulative i sprovođenja projekata u ovoj oblasti nameću potrebu za učešće u radnim timovima i grupama. Integrativni procesi i reforme zahtijevaju stalnu i intezivnu saradnju sa najširim krugom korisnika.

U cilju blagovremenog i efikasnog odgovora postavljenim ciljevima i zadacima odnosno bržoj implementaciji Strategije Crne Gore za transpoziciju i implementaciju pravne tekovine Evropske unije za poglavlje 12 - Bezbjednost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika i ispunjavanje mjerila za zatvaranje pregovora sa Evropskom unijom u oblasti veterine, potrebna je dodatna osposobljenost i kontinuirana obuka kreativnih kadrova koja su angažovana u radne grupe i timove. Takođe je, u ostvarenju planiranih ciljeva neophodno i povremeno angažovanje stručnjaka iz zemlje i inostranstva, organizovanje seminara, radionica, obuka, studijskih posjeta i simulacijskih vježbi za zaposlene u administraciji, veterinarske organizacije i korisnike veterinarskih usluga. Veterinarska ambulanta je u obavezi da obezbjedi učešće doktora veterinarske medicine po potrebi i ostalog kadra, iz sopstvene organizacije u obukama koje organizuje Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne

poslove. Opravdano je i upućivanje zaposlenih kadrova na specijalističke studije iz pojedinih oblasti veterinarstva i podrška studentima veterinarske medicine.

Ciljevi:

- sprovođenje obaveza u EU integracijama: Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj Uniji, implementaciju Strategije Crne Gore za transpoziciju i implementaciju pravne tekovine Evropske unije za poglavlje 12 - Bezbjednost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika sa Opštim akcionim planom i Posebnim akcionim planom za suzbijanje i iskorjenjivanje klasične kuge svinja, pregovarački proces sa EU i drugih preuzetih obaveza kroz stalna ili povremena radna tijela i komisije, kao i za dodatne troškove harmonizacije zakonodavstva sa Acquis EU, usluge prevođenja, stručne redakture i dr;
- saradnja sa međunarodnim organizacijama od značaja za razvoj veterinarskog sektora i realizacija međunarodnih projekata u veterinarskom sektoru;
- jačanje administrativnih i institucionalnih kapaciteta za unapređenje postojećih sistema u oblasti veterinarstva: obuka, podršku kreativnim kadrovima i modernizacija i nabavku nove opreme, podršku procesima akreditacije, informatičku podršku i dr;
- blagovremena i efektivna realizacija planiranih aktivnosti;
- usvajanje i implementacija EU i drugih preporučenih standarda u oblasti veterinarstva, uključujući i službene kontrole;
- jačanje veterinarskih kadrovskih potencijala;
- unapređivanje nivoa osnovnih znanja o bolestima životinja i njihovom značaju za zdravlje ljudi i životinja, bezbjednost hrane životinjskog porijekla, razvoj stočarstva i poljoprivrede uopšte;
- informisanje korisnika veterinarskih usluga i obavještanje javnosti o preduzetim aktivnostima u ovim oblastima (radionice, javne kampanje, info letci i slično);
- obezbjeđivanju naknada za dodatni rad zaposlenim licima iz Sektora veterine u radnim tijelima koje su predviđene zakonima ili uredbama, a prepoznaju se kao dodatna prenešena nadležnost u skladu sa Uredbom o realizaciji i postupku korišćenja sredstava iz instrumenta pretprijetne pomoći Evropske unije (IPARD III program Mjera 1-Poziv 1) („Službeni list CG“, br. 56/09, 34/14, 1/15, 30/17 i 59/21) i Memorandum o saradnji između Uprave i Ministarstva poljoprivrede kojim se reguliše način saradnje, koordinacije i razmjene informacije u cilju efikasne implementacije IPARD III programa sa utvrđenim Aneksima koji su sastavni dio memoranduma), kao i drugim radnim tijelima za izvršavanje poslova koji nijesu u nadležnosti uprave, u skladu sa propisom o zaradama državnih službenika (prekovremeni rad);
- nabavka neophodne opreme za sprovođenje mjera protiv afričke kuge svinja.

Korisnici: Uprava -Sektor za veterinu, veterinarske organizacije.

Iznos sredstava: 30.000,00€

Način plaćanja: Na predlog starješine organa ili na osnovu rješenja Uprave, po ispostavljenoj fakturi za izvršeni posao, u skladu sa važećim propisima.

Komponente	Vrijednost €
Tehnička i administrativna podrška implementaciji programa u oblasti veterinarstva, podrška kreativnim kadrovima, učešće u radnim timovima i grupama za pripremu stručnih osnova za izradu podzakonskih akata, planova, programa, pripremu projekata i drugih dokumenata iz oblasti zdravlja životinja i veterinarskog javnog zdravlja i stručna redakture	4.000,00

Angažovanje stručnjaka, organizovanje seminara, radionica, obuka, studijskih posjeta i simulacijskih vježbi za zaposlene u administraciji, veterinarske organizacije i korisnike veterinarskih usluga	6.000,00
Upućivanje zaposlenih kadrova na specijalističke studije iz pojedinih oblasti veterinarstva i podrška studentima veterinarske medicine	12.000,00
Informisanje korisnika veterinarskih usluga i obavještanje javnosti o aktivnostima iz Programa mjera (radionice, javne kampanje, info letci i sl.)	1.000,00
Oprema i dokumentacija za praćenje sprovođenja mjera po ovom programu i sprovođenje inspekcijskog nadzora u Sektoru veterine	2.500,00
Sertifikati	4.000,00
Usluge prevođenja	500,00
UKUPNO	30.000,00€

22. ODGOVORNE INSTITUCIJE I NOSIOCI POSLA ZA SPROVOĐENJE MJERA, PRAĆENJE I KONTROLU, NAČIN ISPOSTAVLJANJA FAKTURA

Odgovorne institucije i nosioci posla za sprovođenje mjera po ovom programu su: Uprava-Sektor za veterinu, veterinarska inspekcija, veterinarske organizacije kojima su javni poslovi ustupljeni (veterinarske ambulante, veterinarska služba i Specijalistička veterinarska laboratorija).

Uprava vrši nabavku potrebnih veterinarskih lijekova i medicinskih sredstava (dijagnostička sredstva, vakcine, vakuum epruvete), u skladu sa Programom mjera koje se preko Specijalističke veterinarske laboratorije raspodjeljuju veterinarskim ambulantom, u skladu sa Ugovorom i nalogom Uprave kao i ušnih markica za obilježavanje životinja i drugih propisanih dokumenata i obrazaca.

Veterinarske ambulante su dužne da dostave i službenom veterinaru, najkasnije deset dana prije početka sprovođenja mjere, plan za izvođenje svake pojedinačne mjere, koji mora da sadrži ime i prezime odgovornog veterinara, sa nazivima mjesta i datumom izvođenja tokom godine, u skladu sa periodom za realizaciju, odnosno da blagovremeno obavjeste o izmjeni plana i izvještaje o sprovedenim mjerama i fakture na način i u rokovima propisanim ovim programom.

Veterinarske ambulante su dužne da vode evidenciju i pravilno čuvaju i koriste zadužena dijagnostička sredstva, vakcine, medicinska sredstva, u skladu sa uputstvom proizvođača i pravilima struke, i dostave, pisani izvještaj Upravi, u skladu sa rokovima definisanim ugovorom odnosno rješenjem za ustupanje javnih poslova, o zaduženim, utrošenim, rashodovanim, neutrošenim (sa rokovima upotrebe) veterinarskim lijekovima i medicinskim sredstvima zaduženim za sprovođenje mjera iz Programa mjera, sa stanjem na dan 31. decembra 2026. godine.

Laboratorijska dijagnostička ispitivanja po ovom programu mjera vrši Specijalistička veterinarska laboratorija. Laboratorija takođe daje stručna mišljenja i preporuke za preduzimanje mjera za bolesti za koje posebnim propisima nijesu utvrđena pravila za postupanje, u skladu sa preporukama Međunarodne organizacije za zdravlje životinja (u daljem tekstu: WOA), pruža stručnu pomoć službenom veterinaru u vršenju nadzora i sprovođenja mjera sprečavanja pojave, otkrivanja, suzbijanja i iskorjenjivanja zaraznih bolesti životinja. Radi blagovremene dijagnostike zaraznih bolesti životinja (*bjesnilo, klasična kuga svinja, kuga malih preživara, tuberkuloza, IBR/IPV, paratuberkuloza, Q-groznica, avijarna influenza, atipična kuga živine, infektivni burzitis, plavi jezik, afrička kuga svinja, antraks, bolesti pčela* i dr.) laboratorija je dužna da kontinuirano raspolaže i održava stalne rezerve dijagnostikuma i potrebnih reagenasa za brzo reagovanje u kriznim situacijama, s obzirom da se obim i vrijeme ispitivanja ne može predvidjeti.

Specijalistička veterinarska laboratorija čuva u uslovima kontrolisane temperature i vrši raspodjelu veterinarskih lijekova i medicinskih sredstava za sprovođenje Programa mjera, u skladu sa nalogom Uprave.

Specijalistička Veterinarska laboratorija dužna je da Upravu obavjesti o svakom odbijenom uzroku, odnosno uzorku koji je dostavljen bez propisanog uputa, autolitičnom uzorku, uzorku sa

nedovoljnom količinom krvi ili uzorcima kod kojih nije moguće utvrditi sljedivost; veterinarsku ambulantu i Upravu o rezultatima ispitivanja dostavljenog uzorka; bez odlaganja o rezultatima ispitivanja sa pozitivnim rezultatom, u skladu sa ovim programom mjera i Pravilnikom o klasifikaciji zaraznih bolesti životinja, načinu prijavljivanja pojave odnosno sumnje i odjavljivanja zaraznih bolesti životinja ("Službeni list CG", broj 92/17).

Uprava-Sektor za veterinu, zajedno sa veterinarskim inspektorima vrši nadzor nad realizacijom ovog programa kroz praćenje i kontrolu načina izvršavanja mjera, rokova, obuhvata životinja, vođenja evidencije i načina obavještanja o preduzetim mjerama, u toku samog sprovođenja ili naknadno, provjerom vjerodostojnosti dostavljene dokumentacije, na terenu, kod držaoca životinja kod kojih su izvršene mjere iz ovog programa. Službene kontrole sprovodi veterinarski inspektor u skladu sa Planom službenih kontrola, u oblasti zdravlja životinja i identifikacije i registracije životinja.

Isplata sredstava za sprovedene mjere utvrđene ovim programom vrši se na osnovu blagovremeno ispostavljene fakture, dostavljenog izvještaja iz Priloga 4, i nakon izvršene provjere propisane dokumentacije i podataka iz Veterinarskog informacionog sistema.

Uprava-Sektor za veterinu, zajedno sa veterinarskim inspektorima vrši analizu sprovođenja Programa mjera, uzimajući u obzir plan za izvođenje svake pojedinačne mjere, mjesečne izvještaje i fakture, podatke iz Veterinarskog informacionog sistema, podatke o zaduženim veterinarskim lijekovima i medicinskim sredstvima, ušnim markicama za obilježavanje životinja i drugim sredstvima za sprovođenje Programa mjera, epizootiološke podatke kao i službene kontrole i druge podatke.

U skladu sa Zakonom o veterinarstvu, veterinarske ambulante i veterinarske službe sprovode mjere utvrđene ovim programom (poslovi od javnog interesa), na osnovu Ugovora, kojim su, pored ostalog, bliže uređena vrsta i obim ustupljenih poslova, područja na kojima se obavljaju ustupljeni poslovi, period, način i uslovi vršenja poslova, način plaćanja, razlogi za raskid ugovora prije isteka perioda na koji je zaključen, uslovi za jednostrani raskid ugovora, odgovornosti u vršenju ustupljenih poslova i druga prava i obaveze ugovornih strana.

Subjekti za sprovođenje mjera po ovom programu vode propisane evidencije, registre i baze podataka u skladu sa zakonom. O izvršenim mjerama dijagnostičkih ispitivanja i/ili vakcinacija veterinarske ambulante i/ili Specijalistička veterinarska laboratorija vlasniku, odnosno držaocu životinja kod kojih su sprovedena, izdaju potvrdu datu u Prilogu 2 (za: vađenje krvi na brucelozu goveda, ovaca i koza, izvršene kliničke preglede i uzimanje uzoraka iz svakog sumnjivog pčelinjeg društva, uzimanje uzoraka krvi ili drugih odgovarajućih uzoraka zbog sumnje na plavi jezik, uzimanje uzoraka radi ispitivanja na prisustvo bolesti riba i uzimanje uzoraka školjki radi ispitivanja na prisustvo parazita, izvršenu vakcinaciju pasa i mačaka, izvršenu vakcinaciju protiv antraksa i uzimanje uzoraka krvi vakcinisane živine radi kontrole uspješnosti imunizacije).

Sredstvima opredijeljenim ovim programom ne finansiraju se mjere koje se sprovode na:

- 1) uvezenim životinjama u karantinskim objektima;
- 2) životinjama kod pravnih i fizičkih lica koje se bave prometom životinja, a nemaju sopstvenu proizvodnju (sabirni centri).

Prilozi 1 do 4 čine sastavni dio ovog programa.

Ovaj program objaviće se u "Službenom listu Crne Gore" i stupa na snagu danom njegovog objavljivanja.

Broj: 04-312/26-6143/1

Podgorica, 20. aprila 2026. godine

Ministar,
Vladimir Joković, s.r.

**POTVRDA O IDENTIFIKACIJI KUĆNIH LJUBIMACA U PRIHVATILIŠTU / AZILU
ZA NAPUŠTENE KUĆNE LJUBIMCE**

Evidencioni broj potvrde: <i>(format broja: redni broj u tekućoj godini / godina)</i>	/
--	---

OPIS ŽIVOTINJE	
Ime:	Slika životinje <i>(nije obavezno)</i> :
Vrsta:	
Rasa:	
Pol:	
Datum rođenja <i>(procjena)</i> :	
Boja:	
Opis, bilo koje vidljive ili prepoznate osobine ili karakteristike:	
Alfanumerička oznaka transpondera:	Alfanumerički kod teteovaže:
Datum stavljanja ili očitavanja transpondera:	Datum stavljanja / datum očitavanja tetovaže:
Položaj transpondera:	Položaj tetovaže:
PODACI O PRIHVATILIŠTU	
Naziv prihvatilišta / azila:	
Grad:	Adresa:
Kontakt telefon:	Kontakt e-pošta:
PODACI O OVLAŠTENOM VETERINARU	
Naziv veterinarske ambulante:	
Ime i prezime ovlašćenog veterinara:	
Kontakt telefon:	Kontakt e-pošta:
_____	_____
datum i mesto izdavanja	potpis ovlašćenog veterinara / pečat

VAKCINACIJA PROTIV BJESNILA		
Proizvođač, naziv vakcine i broj serije:	Datum vakcinacije:	Ovlašćeni veterinar (pečat i potpis):
	Važi od:	
	Važi do:	
Proizvođač, naziv vakcine i broj serije:	Datum vakcinacije:	Ovlašćeni veterinar (pečat i potpis):
	Važi od:	
	Važi do:	
TRETMAN PROTIV EHINOKOKUSA		
Proizvođač, naziv proizvoda:	1:	Ovlašćeni veterinar (pečat i potpis):
	2:	
Proizvođač, naziv proizvoda:	1:	Ovlašćeni veterinar (pečat i potpis):
	2:	
OSTALI TRETMANI PROTIV PARAZITA		
Proizvođač, naziv proizvoda:	1:	Ovlašćeni veterinar (pečat i potpis):
	2:	
Proizvođač, naziv proizvoda:	1:	Ovlašćeni veterinar (pečat i potpis):
	2:	
OSTALE VAKCINACIJE		
Proizvođač, naziv proizvoda:	1:	Ovlašćeni veterinar (pečat i potpis):
	2:	
Proizvođač, naziv proizvoda:	1:	Ovlašćeni veterinar (pečat i potpis):
	2:	
OSTALO		

 **Uprava za bezbjednost hrane,
veterinu i fitosanitarne poslove**

_____
Veterinarska ambulanta

_____
Opština

_____
Datum

POTVRDA Br. _____

_____
dijagnostičko ispitivanje/vakcinacija

_____
naziv dijagnostikuma/vakcine

_____
ime vlasnika-držaoca

_____
proizvođač

_____
mjesto i adresa

_____
serija

IZVRŠENO DIJAGNOSTIČKO ISPITIVANJE/VAKVINACIJA		NAPLAĆENO			PRIMJEDBA
Vrsta životinja (po kategorijama) sa identifikacionim brojem	Broj grla	Za rad	Za vakcinu	Svega	

_____
Potpis vlasnika-držaoca

M.P.

_____
Ime i prezime ovlašćenog lica

_____
Potpis ovlašćenog lica

Tabela za izračunavanje broja uzoraka

Ukupan broj svinja na farmi	Predvidena prevalenca (10%)
	Broj uzoraka
10	10
20	16
30	19
40	21
50	22
60	23
70	24
80	24
90	25
100	25
120	26
140	26
160	27
180	27
200	27
250	27
300	28
350	28
400	28
450	28
500	28
600	28
700	28
800	28
900	28
1000	29
1200	29
1400	29
1600	29
1800	29
2000	29
3000	29
4000	29
5000	29
6000	29
7000	29
8000	29
9000	29

Datum:

**IZVJEŠTAJ O SPROVEDENIM POSLOVIMA PO PROGRAMU OBAVEZNIH MJERA
ZDRAVSTVENE ZAŠTITE
ŽIVOTINJA U 2026. GODINI ZA MJESEC: _____**

VETERINARSKA AMBULANTA:

Sumarni izvještaj za fakturu(e) broj:

Red.br.		Aktivnost	Broj obavljenih aktivnosti	Cjena bez PDV-a	Iznos bez PDV-a
1	Goveda	Intradermalni tuberkulinski test (tačka 2.)		8,00	0,00
2		Komparativni Intradermalni tuberkulinski test (tačka 2.)		13,00	0,00
3		Uzorkovanje krvi goveda 12-24 meseca, bruceloza (tačka 4.)		2,20	0,00
4		Uzorkovanje krvi goveda preko 24 meseca, bruceloza i leukoza (tačka 4.)		2,20	0,00
5		Uzorkovanje uzoraka porijeklom od goveda (za tačka 1.3.6.)		2,20	0,00
6		Uzorkovanje krvi goveda - pasivni nadzor BPJ (tačka 7.)		6,00	0,00
7		Uzorkovanje materijala u slučaju sumnje na BKK i dostavljanje laboratoriji (pasivni nadzor) (tačka 8.)		15,00	0,00
8		Troškovi preduzimanja mjera na gazdinstvu za potvrđene slučajeve bolesti (DDD, eutanazija, neškodljivo uklanjanje) (tačka 7., i tačka 8.)		20,00	0,00
9		Izvođenje vakcinacije protiv antraksa (tačka 15.)		1,70	0,00
10		Uzorkovanje za BSE - klanje - goveda (tačka 9.)		Trošak klaničara	
11		Uzorkovanje za BSE - pasivni nadzor - goveda (tačka 9.)		100,00	0,00
12		Zoohigijenske i biosigurnosne mjere (za tačka 2., tačka 3.)		20,00	0,00
13		Zoohigijenske i biosigurnosne mjere (za tačku 15)		15,00	0,00
14	Koze	Intradermalni tuberkulinski test (tačka 2.)		5,00	0,00
15		Komparativni Intradermalni tuberkulinski test (tačka 2.)		13,00	0,00

16		Uzorkovanje krvi koza (tačka 4.)		1,90	0,00
17		Uzorkovanje uzoraka porijeklom od koza po rješenju službenog veterinara (tačka 1.3.6)		1,90	0,00
18		Uzorkovanje krvi koza - pasivni nadzor na BPJ (tačka 7.)		6,00	0,00
19		Zoohigijenske i biosigurnosne mjere (tačka 2., tačka 7.)		20,00	0,00
20	Ovce	Uzorkovanje krvi ovaca (tačka 4.)		1,90	0,00
21		Uzorkovanje uzoraka porijeklom od ovaca po rješenju službenog veterinara (tačka 1.3.6)		1,90	0,00
22		Uzorkovanje krvi ovaca - pasivni nadzor na BPJ (tačka 7.)		6,00	0,00
23		Izvođenje vakcinacije protiv antraksa (tačka 15.)		1,00	0,00
24		Zoohigijenske i biosigurnosne mjere (tačka 7.)		20,00	0,00
25		Zoohigijenske i biosigurnosne mjere (tačka 15.)		15,00	0,00
26	Pčele	Klinički pregled pčelinjih društava (tačka 5.)		2,50	0,00
27		Uzorkovanje materijala (tačka 5.)		3,50	0,00
28	Živina	Uzorkovanje krvi domaće živine (tačka 16.)		1,60	0,00
29		Uzorkovanje trahealnih/kloakalnih briseva (tačka 6.)		2,30	0,00
30		Uzorkovanje u objektima - živina u tovu - Salmonella sp. (tačka 19.)		20,00	0,00
31		Uzorkovanje u objektima - koke nosilje - Salmonella sp. (tačka 19.)		12,00	0,00
32		Uzorkovanje u objektima - uzgoj koka nosilja - Salmonella sp. (tačka 19.)		12,00	0,00
33		Uzorkovanje u slučaju sumnje na VPAI (tačka 6.)		5,00	0,00
34		Uzorkovanje u cilju ranog otkrivanja VPAI (tačka 6.)		5,00	0,00
35		Troškovi preduzimanja mjera na gazdinstvu za potvrđene slučajeve bolesti (DDD, eutanazija, neškodljivo uklanjanje 20 gazdinstava) (tačka 6.)		100,00	0,00
36	Kućni ljubimci	Monitoring bjesnila - Sakupljanje nađenih mrtvih i ubijenih mesojeda (tačka 14.1)		40,00	0,00
37		Monitoring bjesnila - Uzorkovanje i dostava uzoraka (tačka 14.1)		18,00	0,00
38		Zoohigijenske i biosigurnosne mjere (tačka 14.1)		20,00	0,00
39		Vakcinacija i revakcinacija protiv bjesnila, psi		<i>Trošak vlasnika</i>	

40		Vakcinacija i revakcinacija protiv bjesnila, mačke		Trošak vlasnika	
41		Vakcinacija i revakcinacija protiv bjesnila, ostalo		Trošak vlasnika	
42		Obilježavanje kućnih ljubimaca - mikročip (psi, mačke i ostalo)		Trošak vlasnika	
43	<i>Sve</i>	Vakcinacija domaćih životinja po nalogu službenog veterinara (tačka 14.1)		1,30	0,00
44	<i>Konji</i>	Uzimanje uzoraka krvi konja - monitoring BZN (tačka 20.)		6,00	0,00
45	<i>Svinje</i>	Uzorkovanje krvi domaćih svinja (tačka 12.)		5,90	0,00
46		Uzorkovanje domaćih svinja, pasivni nadzor (tačka 13.)		15,00	0,00
47		Pregled domaćih svinja na Trichinella spiralis (tačka 11.) o trošku vlasnika		Trošak vlasnika	
48		Eutanazija, DDD, neškodljivo uklanjanje uginulih/usmrćenih domaćih svinja sa simptomima KKS (tačka 12.)		50,00	0,00
49	<i>Divlje životinje</i>	Pregled divljih svinja na Trichinella spiralis (tačka 12.) dostavljeni uzorci uz uzorke za AKS i KSS		20,00	0,00
50		Pregled divljih svinja na Trichinella spiralis (tačka 11.) o trošku vlasnika		Trošak vlasnika	
51		Uzorkovanje i dostavljanje uzoraka u SVL uginulih/usmrćenih divlje svinje sa simptomima AKS (za tačka 12. i tačka 13.)		80,00	0,00
52		Neškodljivo uklanjanje uginulih/usmrćenih divljih svinja sa simptomima AKS (tačka 13.)		80,00	0,00
53		Monitoring bjesnila - Uzorkovanje i dostava uzoraka - naknada lovcima (tačka 14.2)		17,00	0,00
54		Monitoring uspješnosti oralne vakcinacije - uzorkovanje veterinarske ambulante (tačka 14.2)		20,00	0,00
55		Uzorkovanje trahealnih/kloakalnih briseva divljih ptica (tačka 6.)		2,30	0,00
56		Uzorkovanje u slučaju sumnje na VPAI (tačka 6.)		5,00	0,00
57		Uzorkovanje u cilju ranog otkrivanja VPAI (tačka 6.)		5,00	0,00
58	<i>Aktivnost po tački 1.3.2</i>	Troškovi dostave uzoraka za bolesti za koje troškovi dostave uzoraka nijesu posebno navedeni - za udaljenost 50 – 100 km (navesti broj dana dostave)		5,00	0,00
59		Troškovi dostave uzoraka za bolesti za koje troškovi dostave uzoraka nijesu posebno navedeni - za udaljenost 100 – 150 km (navesti broj dana dostave)		10,00	0,00
60		Troškovi dostave uzoraka za bolesti za koje troškovi dostave uzoraka nijesu posebno navedeni -		15,00	0,00

	za udaljenost 150 – 200 km (navesti broj dana dostave)			
61	Troškovi dostave uzoraka za bolesti za koje troškovi dostave uzoraka nijesu posebno navedeni - za udaljenost 200 – 300 km (navesti broj dana dostave)		20,00	0,00
62	Troškovi dostave uzoraka za bolesti za koje troškovi dostave uzoraka nijesu posebno navedeni - za udaljenost preko 300 km (navesti broj dana dostave)		30,00	0,00
63	Naknada troškova eutanazije po rješenju službenog veterinara, za bolesti za koje troškovi eutanazije nijesu posebno navedeni - male životinje (navesti broj jedinki)		15,00	0,00
64	Naknada troškova eutanazije po rješenju službenog veterinara, za bolesti za koje troškovi eutanazije nijesu posebno navedeni - velike životinje (navesti broj jedinki)		30,00	0,00
65	Troškovi utrošenog sredstva za eutanaziju, izvršene/ih po nalogu službenog veterinara, (navesti broj mlilitara i cijenu), (navesti sredstvo: _____)			0,00
66	Troškovi utrošenog sredstva za eutanaziju, izvršene/ih po nalogu službenog veterinara, (navesti broj mlilitara i cijenu), (navesti sredstvo: _____)			0,00
67	Troškovi utrošenog sredstva za eutanaziju, izvršene/ih po nalogu službenog veterinara, (navesti broj mlilitara i cijenu), (navesti sredstvo: _____)			0,00
68	Troškovi preduzimanja DDD mjera na gazdinstvu, izvršenih po nalogu službenog veterinara (navesti broj gazdinstava)		20,00	0,00
UKUPNO ZA FAKTURISANJE BEZ PDV:				0,00

Odgovorno lice - veterinarska ambulanta

1090.

Na osnovu člana 6 stav 1 tačka 9, a u vezi sa čl. 74 stav 1, 75 stav 7, 81 stav 11 i 86 stav 2 Zakona o vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG“, br. 30/12, 30/17, 82/20, 53/25 i 141/25), uz prethodnu saglasnost Ministarstva saobraćaja, Agencija za civilno vazduhoplovstvo donijela je

**PRAVILNIK
O IZMJENAMA PRAVILNIKA O CERTIFIKACIJI PLOVIDBENOSTI I EKOLOSKOJ
CERTIFIKACIJI VAZDUHOPLOVA I VAZDUHOPLOVNIH PROIZVODA, DJELOVA I
UREĐAJA I ZA CERTIFIKACIJU PROJEKTNIH I PROIZVODNIH ORGANIZACIJA**

Član 1

U Pravilniku o certifikaciji plovibdenosti i ekološkoj certifikaciji vazduhoplova i vazduhoplovnih proizvoda, djelova i uređaja i za certifikaciju projektnih i proizvodnih organizacija („Službeni list CG“, br. 53/12, 10/13, 13/14, 57/15, 12/17, 43/20, 87/20, 97/22 i 51/23) u članu 2 stav 1 poslije riječi: „Delegirana regulativa Komisije (EU) 2022/201 od 10. decembra 2021. godine“ stavlja se zapeta i veznik „i“ se briše, a poslije riječi: „Sprovedbena regulativa Komisije (EU) 2022/203 od 14. februara 2022. godine“ dodaju se riječi: „i Sprovedbena regulativa Komisije (EU) 2022/1253 od 19. jula 2022. godine“.

Poslije stava 12 dodaje se novi stav koji glasi:

„Sprovedbena regulativa Komisije (EU) 2022/1253 od 19. jula 2022. godine data je u Prilogu 12, koji je sastavni dio ovog pravilnika.“

Član 2

U članu 4 riječi „Priloga 1-11“ zamjenjuju se riječima „Priloga 1-12“.

Član 3

Poslije Priloga 11 dodaje se Prilog 12.

Član 4

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: 01/2-040/26-604/6
Podgorica, 23.04.2026. godine

Direktor,
Ivan Šćekić, s.r.

SPROVEDBENA REGULATIVA KOMISIJE (EU) 2022/1253
od 19. jula 2022. godine
o ispravci Regulative (EU) br. 748/2012 u pogledu odstupanja od određenih zahtjeva
uvedenih Delegiranom regulativom (EU) 2022/201

Član 1

U članu 9 Regulative (EU) br. 748/2012 st. 5 i 6 zamjenjuju se sljedećim:

„5.Odstupajući od tačke 21.B.225 podtačka (d) podpodtač. (1) i (2) Priloga I (Dio 21), organizacija za proizvodnju koja ima važeću potvrdu o odobrenju izdatu u skladu s Prilogom I (Dio 21) može do 7. marta 2025. godine da ispravi sve nalaze o neusklađenosti sa zahtjevima iz Priloga I koji su uvedeni Delegiranom regulativom Komisije (EU) 2022/201 (*).

Ako nakon 7. marta 2025. godine, organizacija nije otklonila te nalaze, potvrda o odobrenju se ukida, ograničava ili suspenduje u cjelini ili djelimično.

6. Odstupajući od tačke 21.A.125C podtačka (a) podpodtačka (1) Priloga I (Dio 21), organizacija koja proizvodi proizvode, djelove ili uređaje bez potvrde o odobrenju, ali koja posjeduje važeće pismo o saglasnosti izdato 7. marta 2023. godine ili prije tog datuma u skladu s Prilogom I (Dio 21), ne mora da ispunjava relevantne zahtjeve iz Priloga I uvedene Delegiranom regulativom (EU) 2022/201.

Član 2

Ova regulativa stupa na snagu dvadesetog dana od dana objavljivanja u Službenom listu Evropske unije.

Primjenjuje se od 7. marta 2023. godine.

Ova regulativa u cjelini je obavezujuća i neposredno se primjenjuje u svim državama članicama. Sačinjeno u Briselu 19. jula 2022. godine.

Za Komisiju
Predsjednica
Ursula VON DER LEJEN

(*)Delegirana regulativa Komisije (EU) 2022/201 od 10. decembra 2021. godine o izmjeni Regulative (EU) br. 748/2012 u pogledu sistema upravljanja i sistema obavještanja o događajima koje treba da uspostave organizacije za projektovanje i proizvodnju, kao i procedura koje primjenjuje Agencija, i o ispravci te regulative (SL L 33, 15.2.2022., str. 7.).”.

1091.

Na osnovu člana 42 stav 1 tačka 1 Zakona o advokaturi ("Službeni list RCG", broj 79/06 i „Službeni list CG”, br. 73/10 i 22/17) i člana 13 stav 1 tačka 3 Statuta Advokatske komore Crne Gore, Skupština Advokatske komore Crne Gore, na sjednici održanoj 14. marta 2026. godine, donosi

KODEKS PROFESIONALNE ETIKE ADVOKATA

A. UVODNA PRAVILA

I. Pravila o Kodeksu

Kodeks profesionalne etike advokata (u daljem tekstu: Kodeks) skup je pravila o dužnostima i pravima advokata, zasnovanih na posebnoj vrsti i visokom stepenu njihove profesionalne i etičke odgovornosti.

Pravne i etičke obaveze advokata zasnovane su na Ustavu Crne Gore, Zakonu o advokaturi (u daljem tekstu: Zakon) i drugim zakonima, potvrđenim međunarodnim ugovorima, međunarodnim pravnim aktima o advokaturi, Statutu Advokatske komore Crne Gore (u daljem tekstu: Statut) i ovom Kodeksu.

Kodeks se odnosi na advokate i, na odgovarajući način, na advokatske pripravnike upisane u imenike advokata i imenike advokatskih pripravnika na teritoriji Crne Gore.

Prije nego što otpočne obavljanje advokatske djelatnosti, advokat je dužan da se upozna sa sadržajem Zakona, Statuta i Kodeksa.

Kada advokatsku djelatnost obavlja u inostranstvu, advokat treba da uvažava i međunarodna načela etike, kao i načela etike i staleškog prava advokata zemlje u kojoj djeluje.

Advokatska komora Crne Gore (u daljem tekstu: Advokatska komora) nadzire poštovanje Kodeksa, propisuje da li povreda Kodeksa ima za posljedicu disciplinsku odgovornost advokata i utvrđuje i sankcioniše takvu odgovornost.

Nepoznavanje Zakona, Statuta i Kodeksa ne opravdava.

Ukoliko za određeni slučaj ne postoji pravilo sa neposrednim značenjem, Kodeks se tumači primjenom analogije, odnosno prema cilju i smislu njegovih opštih pravila.

II. Značenje izraza

U smislu ovog Kodeksa, ako drugačije nije određeno:

1. izraz „advokatura“ je nezavisna i samostalna služba, koja pruža pravnu pomoć fizičkim i pravnim licima;
2. izraz „advokat“, osim svakog advokata ponaosob, označava i sve advokate koji pripadaju ili su pripadali istoj zajedničkoj advokatskoj kancelariji;
3. izraz „zastupanje“ označava cjelokupnu advokatsku djelatnost, uključujući, pored zastupanja, odbranu i druge oblike pravne pomoći u ostvarivanju i zaštiti sloboda, prava i drugih interesa građana i pravnih lica;
4. izraz „zajednička advokatska kancelarija“ označava sve oblike udruženog, ortačkog i drugog zajedničkog rada advokata u istoj kancelariji;
5. izraz „klijent“ označava lice koje advokat zastupa;
6. izraz „stranka“ označava lice koje se obratilo advokatu radi pružanja pravne pomoći do trenutka prihvatanja zastupanja, kao i svako drugo lice koje učestvuje u postupku;
7. izraz „protivna stranka“ označava lice čiji je interes, u određenom postupku, suprotan interesu klijenta;

8. izraz “protivna strana” označava lice čiji je interes suprotan interesu klijenta i njenog punomoćnika, u određenom postupku;
9. izraz „kolega“ označava drugog advokata;
10. izraz “tarifa” označava važeću Advokatsku tarifu.

Izrazi koji se u Kodeksu koriste za fizička lica u muškom rodu obuhvataju iste izraze u ženskom rodu.

B. OPŠTA PRAVILA

I. Osnovi profesionalne etike i odgovornosti

Poseban sadržaj profesionalne etike i visok stepen profesionalne odgovornosti advokata zasniva se na sljedećim pretpostavkama:

1. da je advokatura ustavno utemeljena, slobodna i nezavisna profesija koja pruža pravnu pomoć i djeluje u okviru javnog poretka, sa posebnom ulogom u ostvarivanju i zaštiti prava i sloboda;
2. da je advokat poseban činilac pravosuđa, zastupnik i savjetodavac u svim pravnim stvarima u kojima postupa;
3. da advokat ostvaruje i štiti interese klijenta, ali i služi interesima pravde, te da je obavezan da svojim profesionalnim i drugim javnim djelovanjem i ličnim primjerom doprinosi vladavini prava i društvu zasnovanom na poštovanju zakona;
4. da advokat, po pravilu, djeluje u domenu ugroženih sloboda i prava i nepoznavanja propisa lica koja su mu se obratila za pomoć;
5. da nezavisno, stručno, savjesno i samostalno obavljanje advokatskog poziva predstavlja jednu od osnovnih garancija u ostvarivanju, zaštiti i unaprijeđenju ljudskih prava i sloboda;
6. da od načina rada i ponašanja svakog advokata ponaosob zavise značaj i ugled advokature u cjelini.

Advokat se u svom radu ne smije poistovjetiti sa svojim klijentom, već treba ostati dosljedan svojoj dužnosti zastupnika, odnosno branioca klijenta.

Advokat je dužan da se ponaša u skladu sa ugledom i dostojanstvom advokatske profesije i da se uzdrži od svakog postupanja koje bi moglo narušiti njegov lični ugled, ugled advokature u cjelini ili povjerenje javnosti u advokatsku profesiju.

Advokat u svakom trenutku treba da bude svjestan svoje odgovornosti i da sa njom uskladi svoje postupke, naročito kada se opredjeljuje između suprotstavljenih vrijednosti i interesa.

Advokat je dužan da odgovorno pruža savjete i preduzima mjere u skladu sa svojim profesionalnim znanjem i razumnom ocjenom okolnosti;

II. Nezavisnost i samostalnost

Advokat pruža pravnu pomoć nezavisno, u skladu sa svojim uvjerenjima, zasnovanim na pozitivnom pravu, međunarodnim pravnim standardima, Zakonu, Statutu i ovom Kodeksu.

Advokat je dužan da čuva nezavisnost advokatske profesije i da u svom profesionalnom radu i odlučivanju postupa slobodno, samostalno i u saglasnosti sa vlastitim uvjerenjima, ne podležući pritiscima, prijetnjama, uticajima i uplitanju, ma sa čije strane dolazili, i ne

povodeći se za drugim interesima i autoritetima, osim interesa klijenta i autoriteta pravne nauke, zakona, Statuta i ovog Kodeksa.

Advokat samostalno odlučuje o prihvatanju, načinu i prestanku pružanja pravne pomoći.

Advokat ne smije da prihvati poslove i zvanja koji bi ga stavili u podređen položaj, doveli do nekritičkog izvršavanja tuđih naloga ili njegov rad uslovljavali takvom vrstom obaveza ili pogodnosti koje bi ugrozile njegovu nezavisnost i samostalnost.

Izuzeci od načela nezavisnosti i samostalnosti mogu se ograničiti samo koliko je to nužno za rad zajedničke advokatske kancelarije, ne ukidajući njihovu suštinu.

III. Stručnost

Advokat je dužan da u radu postupa stručno, sa znanjem za koje je kvalifikovan.

Advokat je dužan da posveti svu svoju stručnost i savjesnost zastupanju klijenta i da mu pruži pravnu pomoć bez odlaganja i zastoja.

Advokat treba da se kontinuirano stručno usavršava i nadograđuje svoje znanje i vještine.

IV. Savjesnost

Advokat je dužan da svoju profesiju obavlja savjesno, brižljivo, odlučno, blagovremeno i odgovorno sa iskrenošću prema klijentu, uz punu posvećenost slučaju koji mu je povjeren i uz upotrebu svih svojih znanja i sposobnosti i svih pravno dopuštenih i opravdanih sredstava.

U obavljanju advokatske profesije ne treba da dolaze do izražaja politička, vjerska i druga ubjeđenja advokata, niti njegova stranačka pripadnost.

Poslove za čije obavljanje su ovlašćeni samo advokati, advokat ne smije da prenosi na lice koje nije advokat.

V. Profesionalni ugled

Pri obavljanju advokatske profesije, u drugim javnim aktivnostima i u privatnom životu, kada je ovaj dostupan uvidu i oceni javnosti, advokat je dužan da čuva ugled advokature i vlastiti ugled, i da nastoji da doprinosi opštoj pravničkoj kulturi.

Advokat je dužan da se uzdržava od neprikladnog i nemoralnog ponašanja, štiteći svoj profesionalni i lični ugled, kao i ugled advokature, i to svojim izgledom, oblačenjem i ponašanjem u javnosti, što podrazumijeva i društvene mreže.

Smatraće se da advokat i lice koje želi da postane advokat nisu dostojni povjerenja za obavljanje advokatske profesije, ukoliko javno narušavaju ili su narušavali ugled advokature.

Advokat samostalno ili u okviru Advokatske komore i drugih stručnih organizacija i udruženja pravnika treba da ukazuje na značaj pravnog obrazovanja, ustavnosti, zakonitosti, nezavisne advokature i nezavisnog sudstva, na značaj i ulogu advokature u ostvarenju i zaštiti ovih vrijednosti i na pojave njihovog narušavanja.

Advokat treba da se, u skladu sa svojim mogućnostima, uključi u rasprave o zakonima i drugim propisima koji su u pripremi ili su stupili na snagu i da, u opravdanim slučajevima, predlaže njihova poboljšanja i osporava njihovu ustavnost i zakonitost.

Advokat, u načelu, treba da se zalaže da poslovi profesionalnog pružanja pravne pomoći budu povjereni samo advokatima.

Advokat ne smije da ulazi u bilo kakve poslovne veze sa nadriparisima. Svaki slučaj nadriparstva, u koji se lično uvjerio ili o kojem raspolaže vjerodostojnim dokazima, advokat je dužan da prijavi Advokatskoj komori.

Smatraće se da advokat i lice koje želi da postane advokat nisu dostojni povjerenja za obavljanje advokatske profesije, ukoliko se zalažu ili su se zalagali protiv osnovnih načela i interesa advokature.

VI. Dopuštenost sredstava

Advokat smije koristiti samo pravna sredstva koja su zakonom dopuštena i u skladu sa profesionalnom etikom.

Advokat ne smije da učestvuje ili pomaže u nedozvoljenom pribavljanju prava.

Advokat ne smije da učestvuje ili pomaže u nedozvoljenom pribavljanju dokaza, niti smije da se poziva na dokaze za koje zna da su neistiniti.

Interes i nalog klijenta nisu opravdanje za kršenje zakona, Statuta i Kodeksa.

Advokat ne smije potajno da snima bilo čije izjave, razgovore ili aktivnosti.

Kada su mu stavljeni na raspolaganje potajno sačinjeni snimci ili drugi zapisi, advokat ne smije da ih upotrijebi kao dokazno sredstvo bez pribavljenog pristanka lica na koje se odnose, osim izuzetno, ako drugim dokazima ne raspolaže, a povreda prava koju bi time učinio manja je od štete koja bi izvjesno ili sa velikom vjerovatnoćom, da takav materijal nije upotrijebljen, pogodila važne, opravdane i na zakonu zasnovane interese njegovog klijenta.

Advokat treba da se uzdrži od razgovora o predmetu sa osobama koje su predložene ili za koje zna da mogu biti predložene za svedoke, a ukoliko do takvog razgovora ipak dođe, advokat ne smije na bilo koji način da utiče, pa čak ni da ostavlja utisak da želi da utiče na znanje, savest i volju svedoka, da kod ovoga izaziva strah, naklonost ili odbojnost prema učesnicima u postupku i da pobuđuje bilo kakav drugi interes osim interesa prava i dužnosti da se govori istina.

VII. Zabrana reklamiranja

Advokata treba da preporučuju samo znanje koje je pokazao, uspjeh koji je ostvario i ugled i povjerenje koje je stekao svojim radom i ponašanjem.

Advokat ne smije da nudi pružanje pravne pomoći i usluge, niti da stiče klijente na nečastan ili nedopušten način.

Smatraće se da advokat nudi pružanje pravne pomoći i usluge i stiče klijente na nečastan ili nedopušten način, naročito kada:

1. ističe, dijeli ili u javnim glasilima, portalima i drugim publikacijama objavljuje reklame i ponude kojima preporučuje sebe radi pružanja pravne pomoći i usluga, kao i kad reklamira svoju kancelariju;
2. kada dozvoljava da se njegove preporuke iz tačke 1 koriste u reklamama, ponudama, oglasima ili drugom materijalu drugih lica, ili kada u tu svrhu koristi djelatnosti koje može obavljati uz advokatsku profesiju, kao i kada u publikacijama bilo koje vrste objavljuje informacije koje prelaze okvir jednostavnog upoznavanja javnosti s osnovnim podacima i pravnim oblastima kojima se bavi;
3. organizuje ili koristi usluge posrednika i agenata kojima obećava ili daje nagradu, za uzvrat im obećava ili čini druge usluge i pogodnosti, ili sa njima dogovara diobu nagrade za svoj rad, ili iskorišćava njihov zavisani položaj, a naročito kada u tu svrhu iskorišćava pritvorenike i lica na izdržavanju kazne;
4. sa osobama zaposlenim u sudu, tužilaštvu, policiji, zatvoru ili drugim organima vlasti unaprijed dogovara upućivanje nepoznatih ili u zavisnom položaju zatečenih stranaka;
5. obećava uspjeh, daje nerealne procjene ili dovodi klijenta u zabludu u pogledu pravne prirode predmeta i normiranih ili stvarnih posljedica koje mu prijete u predmetu zbog kojeg se obratio advokatu;
6. obećava ili nagovještava korišćenje veza i sopstvenih ili tuđih neprofesionalnih uticaja, kao i uticaja koje može da ostvari zahvaljujući svom prethodnom zaposlenju, ili prethodnom ili postojećem političkom, društvenom ili poslovnom angažmanu;
7. podstiče ili ne osporava uvjerenje klijenta u efikasnost korupcije i predlaže ili nagovještava sopstveno posredovanje u tome;
8. generalno, ili mimo uslova predviđenih Kodeksom i Tarifom, nudi jeftinije ili besplatno zastupanje;
9. daje drugome svoje vizit-karte, memorandume, pečate ili druga sredstva profesionalne identifikacije, te blanko punomoćja radi dalje raspodjele trećim, unaprijed neodređenim licima;
10. omalovažava druge advokate;
11. stupa u kontakt sa klijentima drugih advokata i navodi ih da njemu daju punomoć, ili preuzima klijente drugih advokata na način suprotan Kodeksu;
12. označava kancelariju, štampani materijal i druga sredstva identifikacije na način koji je napadan, neodmjeren ili suprotan dostojanstvu advokatske profesije, protivno Zakonu, Statutu i Kodeksu;
13. javno označava rad u dane odmora i praznika ili van uobičajenog radnog vremena;
14. dopušta da bude uvršten u imenike, adresare, kataloge, vodiče ili slične publikacije kao preporučeni ili izabrani advokat, odnosno u okviru grupe preporučenih advokata, ili učestvuje u štampanju i distribuciji takvih materijala, izuzev onih koji isključivo služe kao informacija u međunarodnom pravnom prometu;
15. prima za honorarne saradnike sudije, tužioce i njihove zamjenike, isljednike i operativne radnike u policiji, kao i rukovodioce službi u sudu, tužilaštvu i organima uprava, ili ova lica, bilo da su u istom zvanju ili im je to zvanje prestalo, vodi sa sobom na rasprave sa svrhom da izazove utisak važnosti i moći;
16. nepozvan se obraća javnim glasilima, sa očiglednom svrhom da preporuči svoju pravničku umješnost i stručnost;
17. javno, na senzacionalistički ili samohvalisav način predstavlja svoje predmete, sposobnosti, zamisli i poduhvate;

18. organizuje redovne konferencije za štampu, ili konferencije za štampu saziva ili koristi da bi popularisao svoje uspjehe. Zabrana reklamiranja ne odnosi se na sazivanje i održavanje konferencija za javnost, stručnih skupova ili drugih javnih obraćanja advokata ili advokatske kancelarije povodom pitanja od pravnog ili društvenog značaja, pod uslovom da takva obraćanja imaju informativni i stučni karakter i ne predstavljaju promociju pružanje pravne pomoći i pravnih usluga;
19. saraduje sa nadriparima.

Novinaru koji želi da piše o slučaju njegovog klijenta advokat treba da skrene pažnju na zabranu reklamiranja, a ukoliko novinar ipak objavi napis koji sadrži reklamu, poželjno je da se advokat od takvog napisa ogradi na odmjeren i prikladan način.

Advokatska komora će donijeti poseban propis kojim će urediti način i uslove web prezentacije advokata, advokatskih kancelarija i ortačkih društava na internetu, uključujući društvene mreže i druge digitalne platforme.

VIII. Istupanje u javnosti i stručni rad

Prilikom objavljivanja stručnih radova iz oblasti društvenih nauka, u naučnoj i obrazovnoj djelatnosti, na stručnim savjetovanjima i skupovima pravnika, kao i prilikom obraćanja javnosti u cilju ukazivanja na kršenje ljudskih sloboda i prava i na pojave odstupanja od ustavnosti i zakonitosti, advokat može, uz svoje ime, da ističe i advokatsko zvanje.

U izjavama za javnost i u napisima u kojima se predstavlja svojim advokatskim zvanjem, advokat treba da vodi računa o zabrani reklamiranja i o značaju i ugledu svoje profesije.

IX. Profesionalno postupanje

U granicama propisanim zakonom, Statutom i ovim Kodeksom, advokat samostalno odlučuje o:

1. organizaciji rada svoje kancelarije;
2. evidenciji klijenata i predmeta;
3. zapošljavanju, načinu rada, obuci i dužnostima lica koje zapošljava;
4. raspolaganju sredstvima ostvarenim svojim radom;
5. udruživanju u zajedničku advokaturu i pristupanju drugim oblicima profesionalne saradnje;
6. učešću u javnim raspravama o radu pravosuđa, pravnim problemima i drugim pitanjima od opšteg značaja;
7. pokretanju inicijative za donošenje ili izmjene i dopune zakona i drugih propisa;
8. učlanjenju u stručna i profesionalna udruženja u Crnoj Gori i inostranstvu;
9. obavljanju poslova koji nijesu nespojivi sa advokaturom;
10. drugim pitanjima, ako to nije u suprotnosti sa zakonom, Statutom i ovim Kodeksom.

X. Nespojivi poslovi

Advokat je dužan da svoju profesiju obavlja stvarno i stalno.

Advokat ne smije posredno ili neposredno da se bavi poslovima koji bi ugrozili njegovu nezavisnost i naškodili značaju i ugledu advokatske profesije.

Advokat je dužan da izbjegava poslove koji bi njegovom advokatskom radu mogli da daju komercijalni karakter.

Nespojivo je sa advokatskom profesijom istovremeno obavljanje druge djelatnosti koja bi mogla ugroziti nezavisnost, samostalnost ili ugled advokature. Dozvoljene su naučne, obrazovne, umjetničke, publicističke, prevodilačke, sportske i druge srodne djelatnosti koje nijesu u suprotnosti sa prirodom advokatskog poziva.

Smatraće se da advokat krši zabranu bavljenja poslovima nespojivim sa advokatskom profesijom ako smještaj, naziv i druga vidna obilježja njegove kancelarije i smještaj, naziv i druga vidna obilježja poslovnih prostorija lica koje se bavi drugom, sa advokaturom nespojivom djelatnošću, osnovano upućuju na zaključak da se rad obavlja zajednički, ili da rad tog drugog lica obavlja, nadzire, usmjerava ili organizuje sam advokat.

Bavljenje advokata dozvoljenim djelatnostima podrazumijeva pravo da učestvuje u upravljanju i rukovođenju strukovnim udruženjima i drugim odgovarajućim organizacijama, pod uslovom da time ne ugrožava nezavisnost i dostojanstvo advokatske profesije.

Za vrijeme mirovanja advokatskih prava i dužnosti, advokat je dužan da ukloni obilježja advokatske kancelarije i druga vidna obilježja koja upućuju na obavljanje advokatske djelatnosti, te ne smije da se bavi posredovanjem stranaka drugim advokatima niti na bilo koji način učestvovati u pružanju pravne pomoći.

Rukovodeći položaj advokata u političkoj stranci nije spojiv sa njegovim istovremenim rukovodećim položajem u Advokatskoj komori.

U advokatskoj kancelariji ne može se obavljati druga djelatnost, osim advokatske, niti advokat može radi sticanja prihoda, osim kao prevodilac, da pruža druge usluge kao što su kancelarijske usluge, prepisi, umnožavanja, snimanja, telefaks i kompjuterske komunikacije ili kompjuterske informacije i obrada podataka.

Nije u suprotnosti sa Kodeksom ako je advokat član, rukovodilac ili član rukovodećeg tima u ekspertskim, radnim i drugim stručnim tijelima vladinog ili nevladinog karaktera, u humanitarnim organizacijama, nevladinim organizacijama za zaštitu ljudskih prava i sloboda, izdavačkim savjetima, uređivačkim odborima i sličnim organizacijama, društvima i udruženjima.

V. POSEBNA PRAVILA

I. Advokat i klijent

a) Osnovno pravilo

Odnos advokata sa klijentom zasnovan je na uzajamnom povjerenju.

Vjernost klijentu osnovna je dužnost advokata i važnija je od interesa advokata i kolegijalnih obzira.

Sloboda međusobnog izbora i međusobno povjerenje između advokata i klijenta osnovne su pretpostavke za prihvatanje i trajanje, i za uspešnu pripremu i organizaciju zastupanja.

b) Prihvatanje i odbijanje zastupanja

Advokat može da se prihvati zastupanja samo kada je to od njega zatraženo, ili kada mu je zastupanje dodijeljeno odlukom nadležnog organa.

Advokat slobodno odlučuje da li će se prihvatiti zastupanja.

Pri donošenju odluke o zastupanju advokat treba da vodi računa o potrebi da nezavisno i samostalno pružanje pravne pomoći, kakvo obezbjeđuje advokatura, bude na raspolaganju svakome kome je potrebno i dostupno, i da nastoji da, bez opravdanog razloga, pružanje takve pomoći ne odbije.

Na donošenje odluke o zastupanju ne smiju uticati razlike između stranaka, s obzirom na pol, rasu, nacionalnost, jezik, vjeru, politička i druga ubjeđenja, porijeklo, društveni položaj, političku i ekonomsku moć, imovno stanje kao i stranačka pripadnost.

Opravdanim razlogom za odbijanje zastupanja smatraće se naročito:

1. ako je advokat preopterećen poslom;
2. ako je stranka nesposobna da plati nagradu i gotove izdatke;
3. ako stranka uslovljava plaćanje nagrade uspjehom u sporu, ili zahtijeva obećanje uspjeha;
4. ako advokat ocijeni da je obijest osnovni motiv stranke, ili da stranka inače ima nehumane ili nemoralne pobude;
5. ako su zahtjevi stranke očigledno suprotni njenim vlastitim interesima;
6. ako stranka već u prvim razgovorima ispoljava prema advokatu nepovjerenje ili nepristojnost;
7. ako advokat ocijeni da su izgledi na uspeh neznatni ili malo vjerovatni;
8. ako advokat lično poznaje protivnu stranku. Ako je ipak spreman preuzeti zastupanje, mora prije toga svoju stranku upozoriti na to poznanstvo.

U krivičnim predmetima ne smatraju se opravdanim razlozima za odbijanje odbrane:

1. odlike ličnosti okrivljenog, vrsta krivičnog djela i zapriječena kazna, način na koji se okrivljeni brani, ozbiljnost ili nepobitnost dokaza koji ga terete, osuda ili uznemirenje koje je krivično djelo izazvalo u javnosti, ponašanje oštećenih ili mali izgledi na uspjeh;
2. to što bi pružanje odbrane bilo teško, zbog postojanja dokaza o izvršenom krivičnom djelu, zbog priznanja izvršenja krivičnog djela od strane klijenta, zbog težine krivičnog djela, zbog javnog mnjenja ili iz sličnih razloga.

Advokat je dužan da odbije zastupanje:

1. ako ga je preporučila protivna stranka ili njen punomoćnik, ili je sa protivnom strankom ili njenim punomoćnikom u takvim porodičnim, ličnim ili poslovnim odnosima kakvi bi, po opštim mjerilima, mogli nepovoljno da utiču na nepristrasnost i dosljednost u njegovom radu, izuzev ukoliko stranka, iako upoznata sa ovim pravilom, izričito zahtijeva zastupanje, a advokat je sam uvjeren da navedene okolnosti neće na njega nepovoljno uticati;

2. ako sa advokatom koji već zastupa stranku nije postigao dogovor o načinu i uslovima zajedničkog ili preuzetog zastupanja;
3. ako je kao sudija, tužilac ili drugo službeno lice u organima vlasti postupao u predmetu u kojem je rješavano o slučaju koji predstavlja prethodno pitanje za predmet u kojem bi trebalo da zastupa;
4. ako je stranka za zastupanje u istom predmetu ovlastila i lice koje nije advokat, osim ako se radi o predmetu nestandardne vrste i licu koje je istaknuti stručnjak za takvu pravnu oblast;
5. ako nema dovoljno znanja i iskustva u pravnoj oblasti u kojoj bi trebalo da zastupa;
6. ako je zahtjev stranke očigledno suprotan pozitivnim propisima;
7. ako je uvjeren da stranka nema izgleda na uspjeh;
8. ako je istovremeno u drugom predmetu zastupao protivnu stranku ili je od nje primao informacije i naloge ili je on, ili neki drugi advokat iz iste advokatske kancelarije ili advokatskog društva, odnosno advokat iz advokatskog društva koje je osnivač društva u kojem on radi, u istoj stvari ili u pravno povezanoj stvari zastupao protivnu stranku ili obje stranke, davao im pravni savjet ili primao od njih instrukcije i naloge o zastupanju;
9. ako je u istoj stvari ili u stvari koja je s njom pravno povezana radio kao advokatski pripravnik kod advokata koji je zastupao protivnu stranku, odnosno u advokatskom društvu ili advokatskoj kancelariji čiji advokati su zastupali protivnu stranku;
10. ako bi trebalo da zastupa u sporu povodom ugovora ili vansudskog poravnjenja koje je sam sačinio, ili protiv lica čija je imovina je ili je bila pod njegovim starateljstvom;
11. ako bi trebalo da zastupa suparničara ili brani saokrivljenog čiji su interesi suprotni interesima klijenta koga u istom predmetu već zastupa ili brani;
12. ako je zahtjev ili interes stranke u suprotnosti sa interesima pravnog lica u kome advokat ima kakav položaj ili ga zastupa;
13. ako mu se za preuzimanje zastupanja obrati stranka koju još uvijek zastupa drugi advokat, ili stranka od koje prethodni advokat, za zastupanje u istom predmetu, potražuje nagradu i troškove;
14. ako mu profesionalna savjest ne dopušta da nastavi zastupanje.

Zastupanje koje mu dodijeli sud, Advokatska komora ili drugi nadležni državni organ advokat može odbiti samo ako postoje opravdani razlozi propisani ovim Kodeksom, ili u slučajevima kada je, po važećim pravilima, dužan odbiti zastupanje.

Odluku o odbijanju zastupanja advokat treba da saopšti i obrazloži bez odlaganja i da, ukoliko to stranka od njega traži, preporuči drugog advokata u koga ima poverenja, osim ako zastupa protivnu stranku ili ako razlog odbijanja važi jednako za sve advokate.

v) Sadržaj i potpisivanje punomoćja

Advokat treba da nastoji da klijent lično pred njim izjavi da mu ovaj slučaj povjerava, iznese problem i potpiše punomoćje.

U opravdanim slučajevima izjava i potpis mogu se pribaviti posredstvom uobičajenih sredstava komunikacije ili posredstvom lica u koje, uz razumni oprez, i klijent i advokat imaju poverenja uz uslov da vjerodostojnost izjave i potpisa advokat provjeri čim okolnosti to dozvole.

Prije nego što klijent potpiše, u punomoćju treba da budu unijeti podaci o advokatu, strankama, broju predmeta, vrsti postupka, predmetu zastupanja, obimu ovlašćenja i datumu potpisivanja. U punomoćju nije dozvoljeno naknadno unošenje drugih podataka.

Izuzetno, u slučaju da klijentu predstoji duža odsutnost, ili postoje drugi opravdani razlozi, advokat može nepopunjeno punomoćje klijentu dati na potpis ili od klijenta primiti potpisano, uz uslov da su način i svrha upotrebe takvog punomoćja predviđeni pisanim nalogom klijenta, ili posebnim pisanim sporazumom advokata sa klijentom.

Punomoćje ne smije da sadrži neodređena ovlašćenja, ovlašćenja koja se ne odnose na predmet zastupanja, niti sporazume ili ugovore o nagradi.

g) Obaveze prema klijentu

1. Advokat je dužan da u svom profesionalnom radu postupa stručno, da nastoji da stekne i sačuva povjerenje klijenta.
2. Advokat treba da ukaže klijentu:
  - na interes da otkrije pobude i ciljeve, i da istinito i u potpunosti iznese činjenice i dokaze;
  - na pravilo da je povjerljivost iznesenih podataka zaštićena obavezom čuvanja advokatske tajne;
  - na svoju ocjenu činjenične i pravne sadržine predmeta;
  - na vrstu i osnovne osobine postupka koji će biti sproveden;
  - na način obračuna i naplate, i na tačan ili približan iznos nagrade i troškova.
3. Advokat je dužan:
  - da se prema svim klijentima i predmetma odnosi jednako savjesno i stručno;
  - da u zastupanju postupa bez nepotrebnog odugovlačenja;
  - da klijenta blagovremeno obaviještava o svim bitnim promjenama u predmetu, a na zahtjev klijenta, i o svim pojedinostima;
  - da klijenta upozna sa promjenama svojih pravnih i činjeničnih ocjena;
  - da klijentu, na njegov zahtjev, izuzev ličnih bilješki i izvornih primjeraka podnesaka koje je sam sačinio, preda sve isprave, zapisnike, kopije ili prepise sopstvenih podnesaka, druge podneske i odluke, bez obzira na to da li zastupanje traje ili je otkazano, pod uslovom da su nagrada i troškovi izmireni ili da je postignut sporazum o načinu i rokovima izmirenja tih obaveza;
  - da klijentu omogući uvid u Tarifu, ukaže mu na mogućnost da nagrada i troškovi, koje će sud ili drugi nadležni organ odmjeriti na teret protivne stranke, budu manji od njegovog računa, i kada klijent to traži, preda mu obračun nagrade i troškova.

Kada to nalažu interesi klijenta i dozvoljavaju pravne pretpostavke, advokat treba da nastoji da, prije pokretanja spora, slučaj riješi na miran način, vansudskim putem.

Kao zastupnik, a posebno kao branilac okrivljenog koji se nalazi u pritvoru, advokat je dužan da bez odlaganja ukaže na sve povrede prava odbrane i druga kršenja zakona na štetu svog klijenta, nijednog trenutka ne pretpostavljajući njegovim interesima svoje odnose sa drugim advokatima, sudijama, tužiocima i drugim učesnicima u postupku.

Kod sastavljanja isprava i u dvostranim pravnim poslovima advokat je zastupnik obje stranke i dužan je da savjesno štiti njihove interese, bez obzira koja mu se od njih prva obratila i koja plaća nagradu.

d) Nedopušteni postupci

Suprotno je pravilima Kodeksa kada advokat:

1. izlaže klijenta nepotrebnim izdacima, a naročito kada to čini predlaganjem suvišnih ili nekoncentrisanih dokaza i bezrazložnim prouzrokovanjem odlaganja ili povećavanja broja rasprava;
2. sa klijentom zaključuje ugovor o doživotnom izdržavanju ili ugovor kojim od klijenta besteretno stiče imovinu i imovinska prava;
3. poistovećuje se sa svojim klijentom i njegovim interesom.

đ) Otkazivanje zastupanja

Opravdanim razlozima za otkaz zastupanja smatraju se isti oni razlozi zbog kojih je advokat mogao da odbije zastupanje.

Advokat je dužan da otkáže zastupanje iz istih razloga zbog kojih je imao obavezu da se zastupanja ne prihvati, a ukoliko su mu ovi razlozi bili ili morali biti poznati i u vrijeme kada se zastupanja prihvatio, odgovoran je za posljedice koje je klijent trpio zbog njegovog zastupanja ili u periodu tog zastupanja.

Advokat ne smije da otkáže zastupanje u nepodesnom trenutku, osim ako postoje razlozi koji ga na to primoravaju.

U slučaju otkaza zastupanja advokat je u obavezi, sve dok klijent ne obezbijedi drugog zastupnika ili dok ne istekne najviše trideset dana, osim ako ga je klijent na nesumnjiv način takve obaveze oslobodio, da preuzima sve one mjere bez kojih bi klijent pretrpio štetu.

e) Rukovanje imovinskim vrijednostima

Novac, hartije od vrijednosti i druge imovinske vrijednosti, koje mu je klijent povjerio, advokat je dužan:

1. da čuva sa posebnom brižljivošću na dovoljno bezbjednom mjestu, ili deponuje na račun, ili položi u sef koji se otvara za drugoga u za to ovlašćenoj ustanovi, ukoliko od klijenta nije dobio drugačiji ili određen nalog;
2. da ne miješa sa sopstvenom imovinom i ne raspolaže njima u svoje ime i za svoj račun;
3. da na vrijeme preda ili doznači ovlašćenom primaocu;
4. da bez odlaganja preda klijentu kada ovaj to zahtijeva, kada istekne određeni rok, ili kada nastupi ili izostane ugovoreni uslov.

Advokat je dužan da postupi na isti način i kada novac, hartije od vrijednosti ili druge imovinske vrijednosti od trećeg lica prima u ime, za račun i po ovlašćenju klijenta.

II. Advokatska tajna

a) Osnovno pravilo

Obaveza čuvanja advokatske tajne bitna je pretpostavka povjerenja klijenta u advokata i nezavisnosti advokatske profesije.

Advokatsku tajnu predstavljaju svi podaci koje advokat zna i svi spisi, predmeti, zapisi i depoziti koji se nalaze u advokatskoj kancelariji ili su, po odluci i pod nadzorom advokata, privremeno smješteni na drugo mjesto.

b) Predmet tajne

Advokat je dužan da kao tajnu čuva sva saznanja i podatke koje mu je klijent povjerio, kao i ona do kojih je došao ili koja je pribavio tokom pripreme predmeta ili zastupanja, bez obzira na to da li je klijent izričito ukazao na njihovu povjerljivost ili povjerljivost proizilazi iz prirode predmeta i pažljive ocjene svih okolnosti.

Obaveza čuvanja advokatske tajne primjenjuje se i na druge advokate i zaposlene u advokatskoj kancelariji.

Radi čuvanja advokatske tajne, advokat ne smije davati nikakva obavještenja o predmetima koji su mu povjereni u svojstvu advokata, ni nakon prestanka zastupanja klijenta.

Advokat je dužan da čuva kao tajnu i povjerljive podatke, spise, predmete, zapise i depozite koji se odnose na lice čijeg se zastupanja nije prihvatio, a saopšteni su mu ili predati u cilju zastupanja, kao i na lice koje je, nakon saopštavanja ili predaje, odustalo od namjere da advokatu povjeri zastupanje.

v) Čuvanje tajne

Advokat tajnu čuva na način što povjerljive sadržaje čini nedostupnim organima vlasti i trećim licima, izuzev u opsegu, za svrhe i u odnosu na organe vlasti i treća lica, kojima su, u dogovoru sa klijentom, ovakvi sadržaji namijenjeni.

Advokatsku tajnu advokat je dužan da čuva pod prijetnjom disciplinske i druge odgovornosti za vrijeme pružanja pravne pomoći, kao i nakon toga, sve dok bi njeno otkrivanje moglo nanijeti štetu klijentu.

U cilju čuvanja advokatske tajne, advokat je dužan:

1. da na obavezu čuvanja tajne upozori i lično obaveže službenike i saradnike svoje kancelarije;
2. da u prenošenju povjerljivih sadržaja poštanskim pošiljkama, telefonom, telefaksom, kompjuterom, ili na drugi način, postupa sa razumnim oprezom i na najmanju mjeru svede mogućnost da tajna bude otkrivena, bilo slučajno, bilo zloupotrebom sredstava komunikacije;
3. da u situaciji kada ima razloga da posumnja da se njegovi razgovori sa klijentom u zatvoru, pritvoru, ili na drugom mjestu neovlašćeno prisluškuju, na to klijenta upozori i preporuči mu da ne govori o onome što želi da sačuva kao tajnu;

4. da lično, ili posredstvom pouzdanog povjerenika, nadzire sačinjavanje prepisa, kopije ili snimka isprava koje su mu povjerene;
5. da originalne isprave, kao i njihove prepise, kopije, snimke i negative, na odgovarajući način obezbijedi i ne predaje neovlašćenim licima, bez znanja i odobrenja klijenta;
6. da prepise i kopije sudskih spisa ne predaje na čitanje, ili radi sačinjenja prepisa ili kopije, onome ko i sam nije ovlašćen da ih čita, posjeduje ili umnožava;
7. da na povjerljivost sadržaja, ili na posebnu obavezu u pogledu određenog sadržaja, upozori lice kome je ovlašćen da takav sadržaj prenese;
8. da spise, koje više nije dužan da čuva, zbrine ili ukloni na način koji neće omogućiti neovlašćenim licima da saznaju njihov sadržaj.

g) Otkrivanje tajne

Obaveza čuvanja advokatske tajne postoji sve dok iznošenje povjerljivog sadržaja može da povrijedi interese klijenta, ili dok ne nastupe okolnosti koje advokata oslobađaju takve obaveze, bez obzira da li je zastupanje u toku ili je prestalo.

Advokat je oslobođen obaveze čuvanja advokatske tajne:

1. kada mu klijent to na nesumnjiv način dozvoli;
2. kada je to neophodno za sprječavanje izvršenja najavljenog krivičnog djela sa znatnom društvenom opasnošću;
3. kada je to neophodno za odbranu samog advokata ili njegovog saradnika.

O odluci da otkrije tajnu, ukoliko je oslobođen obaveze njenog čuvanja, advokat prethodno treba da obavijesti lice na koje se tajna odnosi, uvijek kada priroda slučaja i konkretne okolnosti to dozvoljavaju, a moralni obziri preporučuju.

Prilikom otkrivanja tajne advokat treba, u najvećoj mogućoj mjeri, da štedi ličnost na koju se tajna odnosi i da nastoji da otkriveni podaci ne dobiju veći publicitet nego što je neophodno za osnov i svrhu koji otkrivanje tajne čine dopuštenim.

d) Zabrana zloupotrebe tajne

Kada ne postoje uslovi za otkrivanje tajne, advokat ne smije povjerljive podatke da upotrijebi na štetu klijenta, niti, bez izričite dozvole klijenta, u vlastitu korist ili u korist trećeg lica.

Povjerljive podatke, do kojih je došao u zastupanju pravnog lica ili druge organizacije, advokat ne smije da upotrijebi na njihovu štetu, niti na štetu bilo kog njihovog zainteresovanog člana, izuzev na štetu člana protiv koga je zastupanje usmjereno.

Advokat ne smije koristiti povjerljive informacije koje je saznao pružajući pravnu pomoć pravnom licu, državnom organu, organu lokalne samouprave ili drugom pravnom licu sa javnim ovlašćenjima, ni u kom slučaju niti u bilo kojem postupku, na štetu tog lica ili organa. Takva saznanja advokat takođe ne smije koristiti ni protiv jednog ili više članova tog pravnog lica ili organa, osim u slučaju kada pruža pravnu pomoć samom pravnom licu ili organu protiv tih članova.

III. Advokatska kancelarija

a) Osnovno pravilo

Prostor, uređenje i označavanje advokatske kancelarije treba da odgovaraju značaju i ugledu advokatske profesije.

Advokat je dužan da uredno i blagovremeno vodi predmete, čuva spise i vodi tačnu evidenciju rokova i rasprava, tako da on i klijent uvijek mogu uvidom u spise utvrditi podatke o stanju predmeta, odnosno da advokat može organima Advokatske komore, u skladu sa Statutom, bez odlaganja pružiti obavještenja o svom radu.

b) Označavanje kancelarije

Tabla na zgradi, web stranica, natpis na ulazu, pečat i zaglavlje na štampanom materijalu, kao i drugi vidni znakovi identifikacije advokata kojima se označava kancelarija, radno vrijeme i sredstva komunikacije sa klijentima i strankama, ne smiju oblikom, veličinom, obradom i ukupnim izgledom odstupati od profesionalnih standarda i civilizovanog načina predstavljanja, niti stvarati utisak nametljivosti, neukusa ili reklame.

Advokatska kancelarija ne smije da bude označena:

1. drugim nazivom osim imena advokata ili da sadrži druge inicijale osim imena, prezimena ili imena i prezimena advokata;
2. putokazom izvan unutrašnjosti zgrade, niti putokazom u unutrašnjosti zgrade koji bi predstavljao ponovljenu tablu, ili izazvao zabunu, ukoliko u istoj zgradi ima više od jednog advokata;
3. svjetlosnim ili zvučnim uređajima;
4. tablom postavljenom uspravno u odnosu na fasadu zgrade;
5. stručnim ili akademskim zvanjem advokata, koje nije priznato u skladu sa zakonom i Statutom.

Zajednička advokatska kancelarija sa više advokata može nositi naziv koji sadrži ime jednog ili nekoliko advokata uz dodatak »i drugi«.

Naziv kancelarije ne smije sadržati inicijale ili druge oznake koje ne pripadaju imenima advokata.

v) Oglašavanje promjena

Otvaranje, preseljenje i preuzimanje kancelarije i udruživanje i prestanak udruživanja advokata, advokat može da oglasi u dnevnoj štampi, bez sadržaja i grafičkih rješenja kojima bi se stvarao utisak reklame, najviše dva puta u periodu od tri mjeseca posle nastupanja promjene.

O promjenama iz prethodnog stava advokat može cirkularnim pismom da obavijesti samo svoje klijente i saradnike, druge advokate, sudske vještake, pravosudne organe, organe uprave i stručna udruženja pravnika.

Advokat koji je preselio kancelariju, ili istupio iz zajedničke advokatske kancelarije može, na staroj adresi na kojoj se nalazila kancelarija, ostaviti obavještenje o preseljenju na novu

adresu, najduže šest mjeseci od dana slanja obavještenja Advokatskoj komori o promjeni adrese.

g) Upotreba pečata

Advokat je ovlašćen i dužan da pečat svoje advokatske kancelarije upotrebljava samo za vlastitu advokatsku delatnost.

Suprotno je pravilima Kodeksa kada advokat:

1. podneske i isprave koje je sastavio ne ovjeri pečatom svoje advokatske kancelarije;
2. uz pečat svoje advokatske kancelarije ne stavi svoj potpis, paraf ili faksimil, ili ne obezbijedi da potpis ili paraf, s njegovim odobrenjem, stavi njegov advokatski pripravnik;
3. pečat svoje advokatske kancelarije daje drugome na samostalnu upotrebu, ili pečat tuđe advokatske kancelarije koristi za svoje potrebe;
4. pečat svoje advokatske kancelarije drži bez nadzora na mjestu dostupnom licima koja nisu ovlašćena za upotrebu pečata;
5. dozvoljava svom službeniku ili pripravniku da pečat advokatske kancelarije koristi bez njegovog znanja i odobrenja, i bez odgovarajuće kontrole podnesaka i isprava na kojima je pečat otisnut;
6. koristi, ili drugome dozvoljava da koristi, pečat svoje ili tuđe advokatske kancelarije, nakon što su on ili advokat, o čijem se pečatu radi, brisani iz imenika advokata, ili za vrijeme dok im miruju advokatska prava i dužnosti.

IV. Nagrada i naknada troškova

a) Osnovno pravilo

Advokat ima pravo da zahtijeva nagradu i naknadu troškova za svoj rad koje obračunava i naplaćuje u novcu, prema važećoj Tarifi, pri čemu se nagrada može odrediti i van Tarife u skladu sa dogovorom sa klijentom.

Advokat nema pravo da ugovara nagradu koja je očigledno nesrazmjerna obimu i složenosti pružene pravne pomoći, rezultatima njegovog rada i imovinskom stanju klijenta.

b) Nedopušteni sporazumi i postupci

Suprotno je pravilima Kodeksa kada advokat:

1. ugovara nagradu u obliku dijela spornog prava ili imovine klijenta (pactum de quota litis);
2. iskorištava težak položaj klijenta ili vlastitu ulogu zastupnika da bi ugovorio nepravednu nagradu;
3. prima nagradu za odbranu po službenoj dužnosti ili za zastupanje po osnovu besplatne pravne pomoći bez osnove;
4. traži ili prima nagradu i troškove u nedopuštene svrhe;
5. prima nagradu ili troškove od trećeg lica bez znanja i odobrenja klijenta.

v) Dopuštena odstupanja

Nije u suprotnosti sa pravilima Kodeksa kada advokat:

1. iz obzira prema imovinskim prilikama klijenta naplatu nagrade prilagodi njegovim platežnim sposobnostima, bilo tako što će prihvatiti isplatu u djelimičnom iznosu ili po okončanju postupka, bilo tako što će se, ukoliko se klijent nalazi u izrazito teškim imovinskim prilikama, nagrade odreći;
2. sa klijentom slobodno ugovori nagradu, ukoliko, za zastupanje određene vrste i složenosti, nagrada u Tarifi nije uopšte ili nije na jasan način propisana;
3. ugovorenu nagradu veže za uspješan ishod zastupanja, pod uslovom da to odgovara prirodi slučaja, ne ugrožava nezavisnost advokata i nije zabranjeno ovim Kodeksom;
4. ne traži nagradu za zastupanje drugog advokata, ili supružnika, dece ili roditelja preminulog advokata;
5. primi neugovorenu nagradu od klijenta ili drugog lica uz znanje i odobrenje klijenta dok je postupak u toku, ili nakon njegovog završetka bez znanja klijenta, pod uslovom da ga sam nije na to naveo, da lice nije protivna stranka niti podržava protivnu stranu, da je nagrada u srazmjeri sa obimom, vrstom i rezultatom rada i imovinskim prilikama davaoca, te da nije dogovorena subrogacija sa trećim licem bez znanja klijenta;
6. izuzetno, umjesto nagrade i naknade troškova u novcu, u cilju namirenja potraživanja, od klijenta primi vrijednosti druge vrste, pod uslovom da mu sam klijent ponudi ovakav način razduženja, pod uslovom da zamjena ispunjenja ne sadrži elemente iskorišćavanja teškog položaja klijenta i narušava ugled advokature.

Ugovorena nagrada treba da bude primjerena vrsti i obimu rada, a sporazum o njoj treba da bude sačinjen u pismenom obliku.

g) Paušalna nagrada

Advokat može sa pravnim ili fizičkim licem kome pruža stalnu savjetodavnu pomoć ugovoriti paušalnu nagradu i naknadu za poslove pravnog zastupanja i savjetovanja, pod uslovom da nagrada odgovara obimu i složenosti pružene pravne pomoći, da ne odstupa drastično od propisanih iznosa i da plaćeni iznos ne služi kao osnova za izbjegavanje primjene Tarife.

d) Predujam

Advokat ima pravo na predujam nagrade i troškova za svoj rad, i nagrade i troškova za rad drugoga za koji lično jamči.

Advokat ima pravo da zahtijeva da mu unaprijed budu plaćeni gotovi izdaci. Ako klijent ne predujmi sredstva za pokriće takvih izdataka, advokat može odbiti da ga zastupa ili da nastavi sa zastupanjem.

Advokat ima pravo da, izuzetno, umjesto predujma u novcu, ugovori obezbjeđenje druge vrste, pod uslovom da je ugovor pravno dopušten i da se njime ne ograničava poslovna djelatnost klijenta.

đ) Naplata

Naplata nagrade i troškova advokat ne treba da pristupa na mjestu i na način koji će narušiti ugled advokature i njegov vlastiti ugled.

Prije nego što protiv klijenta pokrene postupak pred sudom radi naplate nagrade i troškova, poželjno je da advokat pismeno upozori klijenta i ostavi mu primjeren rok za ispunjenje obaveze, a u sporu ne treba da nastupa sa revanšističkim pobudama i da klijenta izlaže novim nepotrebnim izdacima.

Advokat ne smije da ustupa trećim licima svoja nenaplaćena potraživanja po osnovu nagrade i troškova, niti da ih prenosi radi njihove komercijalne naplate. Ovo ne isključuje pravo advokata da radi ostvarivanja svojih potraživanja pokrene ili povjeri sprovođenje postupka prinudne naplate u skladu sa zakonom.

V. Međusobni odnosi advokata

a) Osnovno pravilo

Međusobni odnos advokata treba da izražava uvažavanje same advokatske profesije, kolegijalnost i lojalan odnos prema drugim advokatima, ali takvi međusobni odnosi ne smiju štetno djelovati na savjesnost i odlučnost advokata pri zastupanju i obrani vlastite stranke.

b) Međusobno uvažavanje

Obaveza da sa drugim advokatima uspostavlja i održava dobre kolegijalne odnose nalaže advokatu:

1. da se prema drugom advokatu ophodi učtivo, bez omalovažavanja, izvrgavanja podsmijehu, ogovaranja, vrijeđanja, ili drugog napada na ličnost;
2. da drugog advokata ne poistovjećuje sa njegovim klijentom;
3. da na raspravama ne prekida niti na drugi način ometa drugog advokata, osim u granicama propisanim pravilima postupka;
4. da bez odlaganja odgovori na službeno obraćanje drugog advokata;
5. da ne odbija prijem dostava koje mu upućuje drugi advokat;
6. da se pridržava vremena dogovorenog za poslovni sastanak sa drugim advokatom;
7. da o molbi za odlaganje ili pomjeranje početka ročišta, uvijek kada je to moguće, obavijesti drugog advokata koji zastupa u istom postupku;
8. da ne koristi procesne mogućnosti na štetu protivne stranke, izuzev onih čije nekorišćenje bi imalo prekluzivne posljedice za osnovno pravo ili pravno sredstvo njegovog klijenta, ukoliko je drugi advokat najavio zastupanje protivne stranke i ukoliko zna da postoje opravdani razlozi koji su drugog advokata spriječili da pristupi na ročište;
9. da ne stupa u razgovore i pregovore sa protivnom strankom bez znanja i odobrenja njenog advokata, osim ako se na drugi način ne može izbjeći nastupanje docnje;
10. da o službenom kontaktu, koji je na bilo kakav način ostvario sa protivnom strankom, bez odlaganja obavijesti advokata koji tu stranku zastupa;
11. da poteškoće u vođenju predmeta i neuspjeh u bilo kojoj pravnoj stvari ne pravda pripisivanjem upotrebe nedozvoljenih sredstava advokatu protivne stranke, niti da

podržava takvo uvjerenje svog klijenta, osim ako on ili njegov klijent ne raspolažu dokazima koji bi obavezivali na podnošenje krivične ili disciplinske prijave.

Ukoliko su kolegijalni obziri u suprotnosti sa interesima klijenta, interesi klijenta imaju prednost.

v) Profesionalna saradnja

Obaveza da sa drugim advokatima uspostavlja i održava dobru profesionalnu saradnju, nalaže advokatu:

1. da prihvati zamjenjivanje advokata koji to od njega traži, ili da, ako je iz opravdanih razloga spriječen, a nema vremena da obavijesti kolegu i da ovaj pronađe drugog zamjenika, sam izabere drugog advokata i prepusti mu zamjenu, ili preduzme druge mjere koje bi otklonile posljedice propuštanja procesne radnje za koju je zamjena tražena;
2. da o rezultatima zamjene bez odlaganja obavijesti advokata koji je zamjenu tražio;
3. da advokatu, od koga traži zamjenu, na vrijeme dostavi punomoćje, neophodne podatke i uputstva;
4. da za zamjenu i drugu pomoć koju je tražio lično jamči u pogledu naplate nagrade i troškova;
5. da u pružanju pomoći inostranom advokatu vodi računa da je odgovoran za savjete i tumačenja koje daje, da prihvati samo takve slučajeve koje je u stanju da obradi stručno, bez odugovlačenja i preporučljivo je na jeziku na kojem mu se strani kolega obratio, ili da, u situaciji opisanoj u tački 1. ovog pravila, uz povećanu odgovornost za izbor, izabere i preporuči advokata.

Interesi profesionalne saradnje i kolegijalnosti preporučuju advokatu:

1. da sa drugim advokatom razmijenjuje stručna znanja i mišljenja;
2. da drugom advokatu pruži zatraženu stručnu pomoć, osim ako ova znatno prelazi mjeru uobičajene razmjene znanja i mišljenja, ili ako bi bila na štetu interesa klijenta;
3. da za zamjenjivanje drugog advokata, osim u slučaju drugačijeg dogovora, ne traži više od polovine nagrade propisane Tarifom.

g) Zajedničko zastupanje

Interesi profesionalnosti i kolegijalnosti, i pravo klijenta da u istoj stvari ima više od jednog zastupnika, nalažu advokatu:

1. da ne sprječava klijenta da, pored njega, za zastupanje ovlasti i drugog advokata;
2. da prije nego što se prihvati zastupanja stranke koja, uz advokata koji je zastupa, u istoj stvari želi da ovlasti i njega, o tome obavijesti kolegu koji već ima punomoćje i sa njim pokuša da usaglasi stavove o organizaciji i pravnim osnovama zastupanja;
3. da u zajedničkom zastupanju, sa drugim advokatom ili advokatima, stalno usaglašava shvatanja, dogovara podjelu posla i nastoji da u odnosima sa klijentom, zastupnikom protivne stranke, sudom i drugim organima i organizacijama, nastupa kao usklađen, međusobno dobro obaviješten i u svoje stavove uvjeren stručni tim.

d) Preuzimanje zastupanja

Kada mu se za preuzimanje zastupanja obrati stranka koju u istoj stvari još uvek zastupa drugi advokat, advokat je dužan:

1. da odbije razmatranje predmeta i preuzimanje zastupanja, i obavijesti stranku o razlozima zbog kojih to čini;
2. da kolegu obavijesti o razgovoru sa strankom, izuzev ako se stranka naknadno opredijeli samo za savjetovanje i ako izjavi da o savjetovanju ne želi da obavijesti svog zastupnika.

Kada mu se za preuzimanje zastupanja obrati stranka koja tvrdi da je u istoj stvari više ne zastupa drugi advokat, advokat je dužan:

1. da se, prije nego što zastupanje prihvati, na pouzdan način uvjeri da je prethodno zastupanje prestalo i da za isto stranka dotadašnjem advokatu ne duguje nagradu i troškove;
2. da o preuzetom zastupanju obavijesti kolegu čije je zastupanje prestalo.

Kada mu se stranka, koju u istoj stvari zastupa drugi advokat, obrati samo za savjetovanje, advokat je dužan da se ograniči na razmatranje činjeničnih i pravnih pitanja, a uzdrži od ocjene rada svog kolege.

đ) Rješavanje sporova

Advokat je dužan da nastoji otkloniti ili ublažiti sporne odnose sa drugim advokatom, da ih ne dopušta da utiču na zastupanje klijenta i da lične ili klijentove sporove, kad je moguće, pokuša riješiti mirnim i obzirnim putem, upozoravajući kolegu na postupke suprotne zakonu, Statutu ili Kodeksu.

Ako mirni pokušaji ne uspiju, ili je povreda zakona, Statuta ili Kodeksa ozbiljna i hitna, advokat može podnijeti disciplinsku ili drugu prijavu protiv kolege.

e) Zajednička advokatska kancelarija

Dva ili više advokata mogu raditi u istoj kancelariji samo ako pripadaju istoj zajedničkoj advokatskoj kancelariji. Pripadnost kancelariji ne isključuje primjenu Kodeksa niti pravo advokata da odbije zadatke suprotne savjesti ili nezavisnosti.

Nezavisnost i samostalnost članova mogu se ograničiti samo ugovorenim uslovima rada, pravom na ličnu klijentelu i samostalno prihvatanje ili odbijanje zastupanja.

Advokat u zajedničkoj kancelariji je dužan da uvažava odluke kolegijuma i pravila kancelarije, te da ne istupa iz kancelarije na način koji bi mogao prouzrokovati štetu kancelariji ili povrijediti interese klijenata.

VI. Advokat i Advokatska komora

a) Osnovno pravilo

Advokatska komora je središte zaštite advokatske profesije i ostvarivanja statusnih prava advokata.

b) Obaveze advokata

U odnosu prema Advokatskoj komori, advokat je dužan:

1. da se ophodi sa pristojnošću i sa uvažavanjem njenog ugleda, autonomije i integriteta;
2. da se ne ponaša uvredljivo u pisanim ili usmenim kontaktima sa tijelima Advokatske komore, koje se smatra povredom advokatske dužnosti;
3. da poštuje i izvršava odluke njenih organa, a neizvršavanje odluka Upravnog odbora i Skupštine Advokatske komore smatra se povredom advokatske dužnosti;
4. da blagovremeno i u potpunosti ispunjava sve svoje materijalne obaveze;
5. da blagovremeno prijavi sve promjene i pravne poslove, koji podliježu njenoj evidenciji i kontroli;
6. da se odazove na poziv, dođe na razgovor i bez odlaganja odgovori na pismeno obraćanje njenih nadležnih organa;
7. da u službenom saobraćanju iznosi istinite podatke;
8. da dostavi tražene isprave i pruži tražena objašnjenja, osim ako bi time povrijedio obavezu čuvanja advokatske tajne;
9. da položaj u njenim organima i radnim telima ne koristi u svrhu reklame, a obaveze koje iz tog položaja proizilaze izvršava savjesno, stručno i blagovremeno.

Advokat treba da učestvuje u radu Skupštine i drugih otvorenih sastanaka u Advokatskoj komori, da bez opravdanog razloga ne odbija izbor i imenovanje u organe i radna tijela Advokatske komore i da, svojim predlozima i drugim vidovima saradnje, doprinosi ostvarivanju ciljeva i zadataka Advokatske komore.

Pravila koja važe za odnos i obaveze advokata prema Advokatskoj komori primjenjuju se i na druge oblike organizovanja advokata, koje je odobrila Advokatska komora.

VII. Advokat, sud i drugi organi vlasti

a) Osnovno pravilo

Odnosom prema sudu i drugim organima vlasti advokat izražava uvažavanje načela zakonitosti i uvažavanje sopstvenog poziva, kao ravnopravnog činioaca pravosuđa.

b) Međusobno uvažavanje

Prema sudu i drugim organima vlasti advokat treba da se ophodi odmjereno i uljudno, čuvajući autoritet sudova pred kojima pruža pravnu pomoć, te im uvijek iskazivati dužno poštovanje, nastojeći da obezbijedi isto takvo ophođenje svog klijenta, kao i predstavnika ovih organa prema sebi i svom klijentu.

Uvažavanje suda i drugih organa vlasti advokat ispoljava, između ostalog, i načinom na koji se na raspravama i u službenim kontaktima izražava, ponaša i odijeva.

U podnescima i usmenim izlaganjima advokat treba da bude jasan, sažet, umješan, logičan i ubjedljiv, a kritiku koju upućuje sudu i drugim organima vlasti ne smije da bude saopštena na uvrijedljiv, podrugljiv ili potcjenjivački način.

Advokat je dužan da se suprotstavi ako sudije prema njemu, njegovom advokatskom pripravniku ili klijentu postupaju kao prema podređenim osobama, te ih svojim držanjem i ponašanjem treba uvjeriti da su advokati i sudije saradnici u ostvarivanju pravde, poštujući međusobne uloge, profesionalni položaj i svoja ovlašćenja.

Advokat mora pružiti odlučan otpor svakom pokušaju kršenja zakonitosti i povrede dostojanstva ličnosti, ali isključivo dopuštenim sredstvima i u granicama profesionalne korektnosti.

v) Zabrana zloupotrebe

Suprotno je pravilima Kodeksa kada advokat:

1. utiče na tok postupka ili odluke suda i drugih organa neprofesionalnim sredstvima, obraćanjem neovlašćenim licima ili podsticanjem nedozvoljenih pritisaka;
2. ispoljava lične ili prijateljske odnose sa sudijama i predstavnicima vlasti pred klijentom, protivnom strankom ili njenim zastupnikom, kao i stvaranje privida takvih odnosa;
3. ulazi u sudnicu prije prozivanja ili ostaje u njoj nakon završetka rasprave pred licima uključenim u postupak;
4. opravdava nepovoljan tok ili ishod postupka tvrdnjama o korupciji ili zloupotrebi, kao i podržavanje takvog uvjerenje klijenta, osim ako postoje validni dokazi koji obavezuju na podnošenje prijave;
5. zloupotrebljava ulogu branioca za prenošenje pisama, poruka ili predmeta koji podliježu kontroli ili su zabranjeni, bilo direktno ili posredstvom klijenta u pritvoru ili na izvršenju kazne;
6. pribjegava procesnim zloupotrebama, a naročito iznošenju neistinitih podataka i dokaza.

Odredbe ovog poglavlja o odnosu advokata prema sudovima primjenjuju se na odgovarajući način i na odnos advokata prema upravnim i drugim državnim organima u postupku pred kojima advokat pruža pravnu pomoć klijentu.

VIII. Advokat i advokatski pripravnik

a) Osnovno pravilo

U interesu advokature je obuka advokatskih pripravnika za advokatsku profesiju i za druga zvanja u pravosuđu.

b) Obaveze advokata

Kada za to ima potrebe i mogućnosti, advokat treba da primi diplomiranog pravnika na advokatsko-pripravnički rad.

Advokat je dužan:

1. da pripravnika osposobi za samostalno obavljanje advokatske profesije i drugih zvanja u pravosuđu, tako što će mu prenijeti sva potrebna znanja i iskustva, povjeriti mu vježbu u što raznovrsnijim postupcima i predmetima, posvetiti punu pažnju njegovoj obuci, nadzirući, ispravljajući i usmjeravajući njegov rad;
2. da pripravnika uputi na upoznavanje sadržaja zakona, Statuta i Kodeksa;
3. da pripravnika, koga prima na rad, prijavi Advokatskoj komori i drugim nadležnim organima, a da ne prima i prijavljuje pripravnika za koga zna da će njegov rad biti prividan ili da neće biti stalan;
4. da pripravnika nagrađuje u skladu sa zakonom i ugovorom;
5. da omogući pripravniku obavljanje pripravničkog staža s punim radnim vremenom, a ne povremeno ili privremeno;
6. da pripravniku omogući uslove rada u skladu sa zakonom i ugovorom, i ne iskorištava ga za poslove koji nisu u vezi s pripravničkom vježbom;
7. da omogući pripravniku dovoljno slobodnog vremena za pripremu pravosudnog ispita;
8. da sa pripravnikom ne zaključuje ugovore o podjeli dobiti ili ugovore o ortakluku;
9. da se prema pripravniku drugog advokata, kako na raspravi kada zastupaju protivne stranke, tako i izvan rasprave, ophodi s pedagoškim taktom i ne zloupotrebljava njegovo neiskustvo i nedovoljno znanje.

Zabranjeno je da pripravnički staž advokatskih pripravnika bude samo formalno ili fiktivno obavljen.

v) Obaveze pripravnika

Advokatski pripravnik je dužan:

1. da se prema advokatu kod koga radi ophodi sa uvažavanjem i da se pridržava njegovih uputstava i naloga, osim ako su suprotni zakonu, Statutu i Kodeksu;
2. da čuva kao profesionalnu tajnu sve podatke, činjenice i saznanja do kojih dođe tokom rada u advokatskoj kancelariji, a koja se odnose na klijente, predmete, spise, dokumentaciju i unutrašnju organizaciju kancelarije, bez obzira na to da li je na njihovu povjerljivost posebno upozoren;
3. da upozna sadržaj zakona, Statuta i Kodeksa i pridržava se njihovih odredaba i pravila;
4. da pripravničku vježbu iskoristi za što potpunije sticanje znanja i iskustva, i da nastoji da se što bolje osposobi za samostalan rad;
5. da svoj rad obavlja stvarno i stalno i da se, u isto vrijeme, ne bavi drugim poslom u vidu zanimanja;
6. da ne prima vlastite klijente i ne vodi vlastite predmete;
7. da se u prvom službenom susretu predstavi drugim advokatima, sudijama i drugim predstavnicima organa vlasti.

Advokatskom pripravniku je zabranjeno samostalno vođenje pravnih poslova.

IX. Advokat i protivna strana

a) Osnovno pravilo

Advokat treba da uvažava pretpostavku da protivna strana nastupa sa jednakim osjećajem pravičnosti i sa jednakom uvjerenošću u svoja prava, kao i njegov klijent.

b) Odnos prema protivnoj strani

1. Advokat treba i prema protivnoj strani da postupa obazrivo i objektivno, nastojeći time da se stvore uslovi da se spor povoljno i u što kraćem roku riješi za suprotstavljene strane;
2. Ako protivna strana sama nije obzirna, pomirljiva, uviđavna ili objektivna, advokat smije prema njoj postupati odlučno, naročito u situaciji kad bi izostanak takve reakcije štetio opravdanim interesima njegovog klijenta i podsticao protivnu stranu na bezobzirnost i dodatni nepotreban otpor.

Suprotno je pravilima Kodeksa kada advokat:

1. iskorištava neukost, zabludu ili strah protivne strane, naročito kada protivna stranka nema zastupnika, radi neopravdanog uspjeha svog klijenta;
2. koristi prijetnju, prinudu ili neutemeljeno zastrašuje protivnu stranu;
3. izaziva ili podstiče protivnu stranu na nedopušteno ponašanje;
4. pregovara ili stupa u razgovore sa protivnom stranom bez znanja svog klijenta ili na način suprotan pravilima;
5. povodom neprimjerenih izjava protivne strane podstiče klijenta na krivično gonjenje ili samostalno pribjegava krivičnom gonjenju, osim kada je to neophodno za zaštitu interesa klijenta.

G. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

U disciplinskim predmetima, koji nijesu pravnosnažno okončani, pravila ovog Kodeksa primjenjivaće se samo ukoliko su povoljnija za advokata protiv koga se vodi disciplinski postupak. Propis iz poglavlja B. Opšta pravila, naslov VII. Zabrana reklamiranja, stav 5 ovog Kodeksa, donijeće se u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog Kodeksa.

Danom početka primjene ovog Kodeksa prestaje da važi Kodeks profesionalne etike advokata, broj: 1/1-99 od 16. januara 1999. godine.

Ovaj Kodeks stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 291-1/26

Podgorica, 14.03.2026. godine,

Predsjednik
Advokatske komore Crne Gore,
Danilo Mićović, adv. s.r.

1092.

Shodno članu 58 Statuta AD „Port of Adria“ Bar (prečišćen tekst) i člana 12 do 21 Poslovnika o radu Odbora direktora AD „Port of Adria“ Bar, Odbor direktora AD “Port of Adria“ Bar je na svojoj XV (petnaestoj) e-sjednici održanoj dana 29.01.2026.godine, shodno predlozima za izmjene i dopune Tarife donio

ODLUKU
O USVAJANJU DOPUNE TARIFE USLUGA I NAKNADA U MEĐUNARODNOM
PROMETU ROBA
AD “PORT OF ADRIA” BAR DOKUMENTA BROJ 4/31 (4/31/ENG) OD 03.12.2025.
GODINE

Novi tarifni stav-Usluga u objektima u vlasništvu trećih lica , document broj 4/10 (4/10/eng) od 29.01.2026 se usvaja.

Novi tarifni stav stupa na snagu i počinje se primjenjivati 8-og (osmog) dana od dana objavljivanja na oglasnoj tabli i web sajtu AD „PORT OF ADRIA” BAR, odnosno ,počev od 01.01.2026. godine.

Odluku će izvršiti Izvršni direktor sa menadžmentom, uz obavezu da u poslovnoj komunikaciji o istoj, upoznaju poslovne partnere.

Ostale odredbe Tarife usluga i naknada u međunarodnom prometu roba AD "PORT OF ADRIA" BAR ,dokument broj 4/31 (4/31/eng) od 03.12.2025. godine , usvojene Odlukom Odbora direktora broj OD/XIII-3 od 04.12.2025 ostaju na snazi

Broj: OD/XV-6
Bar,29.01.2026.

Ad „Port of Adria“ Bar
Odbor direktora
Predsjednik
Mehmet Ali Deniz, s.r.